Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Bezoekadres
Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht

Postadres
Postbus 43006
3540 AA Utrecht

T 088 223 3333 (algemeen)
F 088 223 3334 (algemeen)
www.nvwa.nl

Ons kenmerk
NVWA / 108602816

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 9 november 2026
Betreft Schriftelijk Overleg NVWA

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de antwoorden op de inbreng van het schriftelijk overleg over de Kamerbrieven van 18 en 19 juni 2026 'Modern toezicht Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)' (Kamerstuk 33835, nr. 262), 'Jaarverslag 2025 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)' (Kamerstuk 33835, nr. 263) en 'Jaarbeeld 2025 van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)' (Kamerstuk 33835, nr. 264), met kenmerk 2026D41289.

Hoogachtend,

Silvio P.A. Erkens
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselveiligheid en Natuur

Antwoord/ Reactie van de staatssecretaris

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over modern toezicht door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), van het Jaarverslag 2025 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (NVWA-IOD) en van het Jaarbeeld 2025 van de NVWA. Deze leden zien de NVWA als een organisatie waar Nederland trots op mag zijn. Zij beschermt zeven publieke belangen tegelijk, in een wereld die snel verandert: meer online handel, meer geopolitieke onzekerheid, nieuwe technologie en een krappe arbeidsmarkt. Betrouwbaar toezicht is bovendien een economisch bezit. Het is de reden dat afnemers binnen en buiten de Europese Unie erop kunnen vertrouwen dat wat in Nederland wordt geproduceerd deugt. Toezicht is in die zin geen last maar een fundament onder onze handelspositie en onze strategische positie in Europa.

De leden van de D66-fractie herkennen zich in de richting die de staatssecretaris kiest. Vertrouwen als vertrekpunt, ruimte voor wie het goed doet, en stevig optreden wanneer dat vertrouwen wordt beschaamd.

De leden van de D66-fractie steunen het uitgangspunt dat aantoonbaar goed gedrag beloond mag worden met lichter toezicht en dat de vrijgekomen capaciteit vervolgens gaat naar de plekken met de grootste risico's. Zij hechten er wel aan dat "high trust" verdiend wordt en niet verondersteld.

Vraag
Deze leden vragen de staatssecretaris om toe te lichten aan welk toetsingskader hij het vermogen tot zelfregulering van een sector of domein zal afmeten, en wie dat oordeel velt. Kan hij aangeven welke minimale, meetbare nalevingsniveaus hij hanteert voordat een sector in aanmerking komt voor systeemtoezicht?

Antwoord
Systeemtoezicht is een vorm van toezicht die ingezet kan worden om een vooraf bepaald effect te bereiken. Met systeemtoezicht wordt beoogd dat ondernemers, of een sector, zelf aantoonbaar verantwoordelijkheid voor het naleven van wet- en regelgeving nemen. Bedrijven die bijvoorbeeld hun bedrijfsprocessen en/of hun managementsysteem hebben laten toetsen door een onafhankelijk derde partij die door de NVWA is beoordeeld en geaccepteerd als toezichtondersteunend controlesysteem, kunnen in aanmerking komen voor aangepast toezicht op die onderdelen waar de naleving door deze derde partij geborgd wordt[1]. Systeemtoezicht is geen instrument op zich, maar een instrumentenmix. Met systeemtoezicht worden diverse instrumenten ingezet, zoals audits en inspecties. Naargelang de 'volwassenheid' van een sector kan worden bepaald hoe de instrumentenmix ingezet wordt. De mate van volwassenheid hangt onder andere af van het niveau van kennis, draagvlak binnen de sector en de organisatiegraad van de betrokken sector/beroepsgroep. Tevens moeten de maatschappelijke en economische prikkels – zoveel mogelijk – congruent zijn aan het belang dat geborgd moet worden. Dit is moeilijk te vatten in generieke minimale meetbare nalevingsniveaus. Sectoren en domeinen waar de

[1] https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/zelfcontrole-met-behulp-van-private-controlesystemen

NVWA toezicht op houdt verschillen van aard, mate van risico's en organisatie om daar één norm voor te hanteren.

Vraag
Deze leden vragen voorts hoe wordt geborgd dat lichter toezicht omkeerbaar is. Welk mechanisme zorgt ervoor dat een sector of bedrijf bij tegenvallende naleving terugvalt naar intensiever toezicht en op welke termijn?

Antwoord
Zie ook antwoord op de voorgaande vraag. Validatie, bijvoorbeeld door inspecties ter plaatse zorgt voor grip op de prestaties in de praktijk. Private kwaliteits- of controlesystemen zijn een vorm van systeemtoezicht die de NVWA op dit moment al hanteert. Voordat een dergelijk systeem wordt geaccepteerd door de NVWA worden criteria geformuleerd. Deze criteria zijn afhankelijk van het type controlesysteem en de branche waar het voor bedoeld is.
Belangrijke eisen zijn:
- *Het controlesysteem is onafhankelijk*
- *Geeft invulling aan wet- en regelgeving*
- *Kan performance van deelnemers aantonen*
- *Heeft een transparante sanctietoepassing*
- *Laat onaangekondigde audits uitvoeren*
- *Monitort de kwaliteit van de audits en certificerende Instellingen*
- *Heeft inzicht in de werking van het schema*
- *Heeft procedures voor zelfcorrectie*
- *Deelt relevante informatie met NVWA*

Indien uit de informatie die gedeeld wordt blijkt dat de ondernemer/branche niet voldoet, kan een 'zwaarder' toezichtregime worden toegepast.

Vraag
Zij vragen de staatssecretaris ook of hij bereid is de resultaten van systeemtoezicht periodiek te laten valideren met fysieke steekproeven, zodat de Kamer kan volgen of het instrument doet wat ervan wordt verwacht.

Antwoord
De NVWA legt verantwoording af over haar toezicht middels het jaarplan en de jaarverantwoording. De verdere ontwikkeling van systeemtoezicht is hier onderdeel van. Daarnaast publiceert de NVWA periodiek inspectieresultaten en nalevingsinformatie op haar website voorzien van duiding passend bij de te inspecteren doelgroep (zie hiervoor de website van de NVWA[2]).

De leden van de D66-fractie zijn positief over de inflatiecorrectie en over de bredere toepassing van de omzetgerelateerde boete. Dat een boete voor een klein familiebedrijf zwaar kan uitpakken terwijl zij voor een grote onderneming een afrondingsverschil is, ondermijnt zowel het gelijke speelveld als het gezag van de toezichthouder.

Vraag

[2] https://www.openbare-inspectieresultaten.nvwa.nl/

Deze leden vragen de staatssecretaris of hij kan schetsen in welke type situaties hij verwacht dat de omzetgerelateerde boete daadwerkelijk zal worden toegepast en hoe hij voorkomt dat het instrument opnieuw grotendeels op de plank blijft liggen.

Antwoord
In artikel 2.2, tweede lid van het huidige Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren is de mogelijkheid opgenomen tot het opleggen van een boete gerelateerd aan de omzet als het economisch voordeel aanmerkelijk hoger is dan de voor die overtreding voorgeschreven boete. De NVWA geeft aan geholpen te zijn met een verbetering. De NVWA wordt in de voorbereiding van de wijziging betrokken om de praktische toepasbaarheid te borgen. Het wijzigingsbesluit dat ik voornemens ben om verder in procedure te brengen, verruimt de mogelijkheid tot het opleggen van een boete die gerelateerd is aan de omzet wanneer in de uitoefening van beroep of bedrijf wordt gehandeld. Als de in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren aan de overtreding van de bepaling gekoppelde boete geen passende bestraffing toelaat, kan een omzetgerelateerde boete worden opgelegd. Daarbij denk ik aan de situatie van zeer ernstige overtredingen (voor zover die niet strafrechtelijk afgedaan worden), of aan frequente overtreders (bijvoorbeeld veelvuldige recidivisten) die onvoldoende verbeteringen in de bedrijfsvoering doorvoeren.

De leden van de D66-fractie lezen in het Jaarbeeld dat de handhavingsaanpak bij pluimvee heeft geleid tot een significante daling van het aantal waargenomen letselgevallen aan de slachtlijn. Dat laat zien dat gericht toezicht werkt. Tegelijkertijd is publiek geworden dat de NVWA de naleving van dierenwelzijnsregels bij veehandelaren en verzamelcentra zelf als zeer slecht typeert en dat opgelegde boetes daar nauwelijks tot gedragsverandering leiden. Deze leden vinden dat contrast veelzeggend en zien hier bij uitstek het domein waar de "high penalty"-kant van het principe zichtbaar moet worden. Deze leden wijzen erop dat verplichte keuring door een dierenarts nu alleen geldt voor exporttransporten, terwijl veel verzamelcentra vrijwel uitsluitend binnenlandse transporten verzorgen.

Vraag
Zij vragen de staatssecretaris welke opties hij ziet om het fysieke inspectietoezicht op binnenlandse diertransporten te versterken, zowel bij verzamelcentra als bij primaire bedrijven. Kan hij toezeggen dat er op korte termijn ten minste vaker steekproefsgewijs fysiek wordt geïnspecteerd op deze locaties?

Antwoord
In mijn brief 'Modern toezicht NVWA' (Kamerstuk 33835, nr. 262) van 18 juni 2026 aan uw Kamer schetste ik mijn visie op toezicht door de NVWA. Vanuit de sector zelf moet een intrinsieke motivatie bestaan om en de wet na te leven en om hun maatschappelijke verantwoordelijkheid serieus te nemen. Die verantwoordelijkheid betekent dat zij altijd met zorg voor het welzijn omgaan met levende dieren. De inzet van de NVWA is op dit moment hard nodig om hier toezicht op te houden, om op te treden bij misstanden, om risico's te signaleren en om waar te nemen waar de regels knellen. De NVWA investeert in de ontwikkeling van innovatieve toezichtmethoden om misstanden beter te signaleren en daar stevig tegen op te treden. Bij fysieke controles is de NVWA afhankelijk van heterdaadbevindingen, wat de pakkans aanzienlijk verkleint. Het ontwerpwetsvoorstel verplicht cameratoezicht op slachthuizen en verzamelcentra is daarom een belangrijke stap om aanvullende toezichtsinstrumenten in de wet te verankeren. Cameratoezicht kan op

verzamelcentra bij gebleken overtredingen als tijdelijke maatregel ingezet worden. Dat draagt eraan bij dat het toezicht op dierenwelzijn gedurende een vastgestelde periode geïntensiveerd kan worden om bedrijven effectiever te bewegen tot naleving. Deze werkwijze is een goede aanvulling op het verscherpte toezicht dat al door de NVWA toegepast wordt. Daarnaast zet de NVWA in op maatregelen gericht op het voorkomen van overtredingen. Denk daarbij aan de ontwikkeling van een uniform beoordelingsprotocol voor iedereen die melkkoeien vervoert of laat vervoeren naar de slacht. Op deze manier bereikt de NVWA dat haar middelen ingezet worden waar dat het hardst nodig is en op een manier die het meest effectief is. De NVWA gaat als onafhankelijk toezichthouder zelf over de inzet van haar instrumentarium. Het is niet aan mij om toezeggingen te doen over de methode die de NVWA kiest. Daarom zeg ik nu niet toe dat op korte termijn vaker fysieke inspecties op binnenlandse diertransporten uitgevoerd worden. In aankomende beleidsbrieven zal ik aangeven hoe de vertaling van mijn principe van high trust, high penalty er per sector en per domein uit komt te zien. Daarbij zal ik aandacht schenken aan het beoogde beleid ten aanzien van diertransporten, waaronder binnenlandse.

Vraag
De leden van de D66-fractie vragen daarbij hoe de staatssecretaris de ruimte beoordeelt die de Europese transportverordening lidstaten biedt om voor uitsluitend binnenlandse transporten strengere eisen te stellen. Welke mogelijkheden ziet hij hier concreet, en is hij bereid deze te verkennen?

Antwoord
De ruimte die de Europese Transportverordening biedt voor strengere nationale wetgeving is erg beperkt. Die wetgeving geldt dan alleen voor transporten die volledig worden uitgevoerd op het eigen grondgebied. Dat betekent automatisch dat strengere nationale wet- en regelgeving voor diertransport niet voor internationale transporten geldt. Internationale transporten zijn bijvoorbeeld transporten die vanuit Nederland naar een eindbestemming in Duitsland gaan of omgekeerd. Dat brengt een aantal problemen met zich mee. Zo kan dergelijke nationale wetgeving ervoor zorgen dat dieren die anders in Nederland waren gebleven toch naar het buitenland worden vervoerd. Op die manier wordt die strengere wetgeving ontdoken. Daarnaast is het voor de toezichthouder soms lastig om goed onderscheid te maken tussen nationale en internationale transporten. Dit is bijvoorbeeld het geval als dat transport via een verzamelcentrum gaat, waarbij van tevoren nog niet altijd duidelijk is of de dieren in Nederland blijven of naar het buitenland gaan. Daardoor kan dergelijke nationale wetgeving moeilijk handhaafbaar zijn. Ook kan dergelijke nationale regelgeving een negatief effect hebben op het gelijke speelveld op de interne markt.
Dat gezegd hebbende, vind ik ook dat we op sommige onderdelen die ruimte wel degelijk moeten verkennen en pakken. En dat doe ik ook, bijvoorbeeld met het verbod op het gebruik van het elektrisch veedrijfmiddel. Ook zoek ik de ruimte op in zaken die niet specifiek zijn vastgelegd in de Europese Transportverordening. Een voorbeeld daarvan is de maximaal toegestane buitentemperatuur tijdens diertransport die vanaf 1 april 2027 wordt verlaagd naar 30 graden Celsius. Maar ik zal dergelijke ruimte altijd afwegen tegen de mogelijke negatieve neveneffecten en de impact.

Ten aanzien van het bestaande verscherpt toezichtstraject vragen deze leden de staatssecretaris om een reflectie op de werking daarvan in de transportsector.

Vraag

Hoeveel transportbedrijven vallen op dit moment onder verscherpt toezicht? Bij hoeveel van hen heeft dit traject aantoonbaar tot betere naleving geleid? Bij hoeveel transportbedrijven is de vergunning of erkenning als gevolg van ernstige overtredingen van de dierenwelzijnsregels (tijdelijk) ingetrokken of geschorst?

Antwoord
Tot en met 28-08-2026 vallen 13 transportbedrijven onder het verscherpte toezicht (Veto). Dit zijn bedrijven die meer dan vier ernstige dierwelzijnsovertredingen hebben begaan. Van één transportbedrijf is de transportvergunning geschorst. De andere 12 transportbedrijven staan nog onder verscherpt toezicht. Van een bedrijf dat begin dit jaar nog onder scherpt toezicht stond, is begin juli het verscherpte toezicht afgerond, omdat bij dit bedrijf geen ernstige overtredingen meer zijn geconstateerd.

Vraag
Deze leden vragen op basis daarvan of de staatssecretaris zijn eerdere afweging over uitbreiding van een "three strikes out"-benadering naar deze sector nog steeds zo weegt.

Antwoord
Ja, het klopt dat deze weging nog steeds geldt. Omdat het bij het verscherpte toezicht gaat om 'alle' ernstige overtredingen en bij de "three strike out (3SO)"-benadering gaat het om een beperkt aantal specifieke ernstige overtredingen. Een nadeel om te kunnen handhaven op een 'strike' is dat deze afgebakend moet zijn, zodat de overtreding uniform vastgesteld kan worden. Dit speelt niet bij verscherpt toezicht, waarbij alle ernstige overtredingen meegewogen kunnen worden.

De leden van de D66-fractie zijn een warm voorstander van eenvoudiger regels. Onnodige complexiteit kost ondernemers tijd, kost de toezichthouder capaciteit en levert niemand iets op. Zij hechten er wel aan dat vereenvoudiging het publieke doel dichterbij brengt in plaats van verder weg. De staatssecretaris schrijft zelf dat eenvoud en handhaafbaarheid niet altijd gelijk oplopen. Deze leden onderschrijven dat en wijzen op de eerdere constatering van Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) dat open normen in de roodvleesketen in de praktijk onvoldoende door ondernemers worden ingevuld.

Vraag
Deze leden vragen de staatssecretaris hoe hij bij de omslag van middel- naar doelvoorschriften borgt dat normen concreet en handhaafbaar blijven. Welke rol krijgt de NVWA daarbij aan de voorkant, en hoe wordt de handhaafbaarheidstoets zichtbaar in de stukken die de Kamer bereiken?

Antwoord
Het is mijn primaire verantwoordelijkheid dat nieuwe regelgeving (a) voldoende duidelijkheid biedt aan de ondernemer waar hij aan moet voldoen, (b) de toezichthouder in staat stelt objectief vast te stellen of de ondernemer voldoet aan de voorschriften, (c) het voor de samenleving duidelijk is wat op het specifieke beleidsterrein van de primaire sector (en andere relevante ketenpartners) verwacht mag worden en (d) wat het doelbereik van de nieuwe regelgeving is. Daarbij streef ik naar een balans tussen enerzijds flexibiliteit voor de ondernemer en anderzijds de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Dit begint met een

zorgvuldige verkenning en afweging van potentieel passende beleidsopties middels het beleidskompas door beleid en uitvoering, gevolgd door een toets op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid door de NVWA op de concept wetgeving. De (resultaten van deze) toets en de conclusies die ik hieraan verbind, worden opgenomen in de toelichting bij de concept wetgeving die ik aan uw Kamer toezend. In deze omslag van middel- naar doelvoorschriften analyseert de NVWA wat het voor haar rol en taken inhoudt.

Het Jaarbeeld meldt dat de NVWA werkt aan een zorgvuldig ingerichte experimenteerruimte voor novel foods zoals kweekvlees en precisiefermentatie. Deze leden vinden dit een uitstekend voorbeeld van een toezichthouder die niet alleen risico's afdekt, maar ook helpt om nieuwe dingen mogelijk te maken.

Vraag
Zij vragen de staatssecretaris naar de stand van zaken van deze experimenteerruimte, naar de vraag hoeveel ondernemers er inmiddels gebruik van maken, en hoe deze ruimte zich verhoudt tot de Europese novel food-toelating.

Antwoord
Via een motie uit 2022 van de Tweede Kamerleden De Groot (D66) en Valstar (VVD) (Kamerstuk 27428, nr. 383) is door het bedrijfsleven gevraagd om proeverijen van kweekvlees onder gecontroleerde en veilige omstandigheden mogelijk te maken. Door middel van deze proeverijen kunnen bedrijven informatie verzamelen voor het verbeteren van smaakbeleving om vervolgens een relevant dossier in te dienen voor de Europese novel food-toelating van het uiteindelijk ontwikkelde product. Strikt gezien worden proeverijen aanmerkt als het in de handel brengen van een niet toegelaten nieuw voedingsmiddel en zijn daarom niet toegestaan.
Naar aanleiding van de motie, zijn de ministeries van LVVN en VWS in gesprek gegaan met producenten en de belangenvereniging van biotechnologiebedrijven in Nederland (HollandBio), over het mogelijk maken van proeverijen. De gesprekken met deze partijen hebben geresulteerd in een Code of Practice (CoP). De NVWA heeft voor dit doel een experimenteerruimte ingericht voor novel foods zoals kweekvlees en precisiefermentatie om ondernemers de ruimte te geven voor innovatie. Er zijn inmiddels twee bedrijven geweest die bij elkaar vijf proeverijen met kweekvlees hebben georganiseerd. Er zijn nog geen proeverijen geweest van producten gemaakt met innovatieve fermentatie.

In het verlengde daarvan vragen deze leden aandacht voor de handhaving op de benaming "diernamen voor plantaardige producten". De staatssecretaris heeft op 23 april 2026 toegezegd de Kamer, na overleg met de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), rond het zomerreces te informeren over het verzoek om de benaming "diernamen voor plantaardige producten" toe te staan (Toezegging TZ202605-027). De leden van de D66-fractie constateren dat het reces inmiddels achter ons ligt.

Vraag
Zij vragen de staatssecretaris wanneer de Kamer deze reactie tegemoet kan zien.

Antwoord
De toezegging die ik in april heb gedaan heeft betrekking op de Nederlandse Warenwet. Op Europees niveau zijn de nieuwe regels over de gemeenschappelijke marktordeningen recent ingegaan, maar de bepalingen over vleesbenamingen gaan pas in over drie jaar; 19 augustus

2029. Deze bepalingen zijn dan rechtstreeks werkend. Momenteel ben ik met het ministerie van VWS in overleg om te kijken hoe de bepalingen uit deze Verordening over vleesbenamingen in nationale wetgeving wordt geïmplementeerd. Ook wordt besproken of het wenselijk en haalbaar is om de benaming vegetarisch gehakt toe te staan. Ik streef ernaar uw Kamer de inhoudelijke reactie op toezegging TZ202605-027 rond november 2026 toe te sturen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over modern toezicht door de NVWA, het Jaarverslag 2025 van de NVWA-IOD en het Jaarbeeld NVWA 2025. Deze leden steunen de richting die de staatssecretaris kiest: vertrouwen en minder toezichtlast voor ondernemers die zich aan de regels houden en hard optreden tegen fraudeurs en notoire overtreders. Deze leden vinden dat toezicht geen doel op zichzelf is, maar aantoonbaar moet bijdragen aan veilige producten, dierenwelzijn en een eerlijk speelveld.

Een slagvaardige NVWA
De leden van de VVD-fractie willen dat de NVWA wordt afgerekend op maatschappelijk resultaat en niet op aantallen controles, beleidsstukken of nieuwe systemen.

Vraag
Kan de staatssecretaris vanaf 2026 per publiek belang een beperkt aantal concrete streefwaarden hanteren voor naleving, interventiesnelheid en risicoreductie en deze herkenbaar in het Jaarbeeld opnemen?

Antwoord
De NVWA werkt risicogericht en richt haar toezicht en interventies op de situaties, activiteiten en bedrijven waar de risico's voor publieke belangen het grootst zijn. De uitkomsten van toezicht geven daarmee waardevolle informatie over de naleving en de ontwikkeling van risico's, maar laten zich niet zonder meer vertalen naar een vaste streefwaarde voor bijvoorbeeld naleving of risicoreductie. Zo kan een hoger aantal geconstateerde overtredingen juist het gevolg zijn van een gerichtere inzet op hoogrisicosituaties, terwijl een beperkt aantal interventies niet zonder meer betekent dat de naleving goed is. Tegelijkertijd werkt de NVWA aan het doorontwikkelen van de methodiek voor effectmeting, om beter inzicht te krijgen in de effecten van haar inzet en interventies en deze waar mogelijk verder af te stemmen op wat werkt. Daarnaast werkt de NVWA aan een herziening van het jaarplan, zodat de onderliggende risico's en de beoogde impact explicieter terugkomen. De ontwikkeling van deze elementen kan vervolgens ook in de verantwoordingsdocumenten, waaronder het jaarbeeld, herkenbaar worden gemaakt.

De leden van de VVD-fractie lezen dat 35.933 voedselveiligheidsinspecties zijn uitgevoerd bij 19.979 bedrijven en aan 7.935 bedrijven een maatregel is opgelegd.

Vraag
Wat zeggen deze cijfers over de naleving en de kwaliteit van de risicoselectie ten opzichte van 2024?

Antwoord

Omdat de risicoselectie van de NVWA verbetert, kun je niet zeggen dat een toename van het aantal maatregelen in 2025 t.o.v. 2024 (of eerder) wijst op een slechtere naleving. Wel vindt de NVWA slechtere nalevers eerder. Op basis van deze geaggregeerde getallen blijkt dat in 2025 bij 40% van de bezochte bedrijven een maatregel is opgelegd. Dat was ongeveer hetzelfde in 2024. Dit betekent echter niet dat de risicoselectie achterblijft omdat de aantallen een optelsom zijn van de resultaten uit verschillende voedselveiligheidsdomeinen (zie ook het taartdiagram op de website van de NVWA[3]). Het beeld is niet in alle domeinen gelijk. Bijvoorbeeld, het afwijkingspercentage in 2025 bij de doelgroepen van domein Horeca, ambacht en retail is hoger dan in 2024. Hieruit kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de toegepaste risicoselectie in dit domein in 2025 voldeed. Daarbij is het toezichtsinstrumentarium breder dan het uitvoeren van inspecties alleen. Zo worden ook speciale projecten uitgevoerd gericht op specifieke producten, monitoren we d.m.v. monstername en analyses op de aanwezigheid van schadelijke stoffen en microbiële besmettingen, zetten we in samenwerking met brancheorganisaties in op preventie onder andere door de bewustwording in de betreffende sector te vergroten, en communiceren we over risico's. Een verbeterde naleving kan dus ook het gevolg zijn van inzet van deze instrumenten.

Vraag
Kan de staatssecretaris aantonen dat capaciteit daadwerkelijk verschuift van betrouwbare ondernemers naar bedrijven waar de risico's het grootst zijn?

Antwoord
Kiezen in schaarste is inherent aan het uitoefenen van toezicht. Met risicogericht toezicht zet de NVWA haar toezichtcapaciteit daar in waar de risico's het grootst zijn en waar de overheid met toezicht het meeste effect kan bereiken. Tegelijkertijd voert de NVWA ook toezicht uit waar de toezicht- of monitoringsmethode onder meer vanwege een gewenst gelijk speelveld in (Europese) wetgeving is voorgeschreven. De ruimte om daar risicogericht te werk te gaan is kleiner. Ook wanneer ondernemers betrouwbaar zijn gebleken.

De leden van de VVD-fractie constateren dat verschillende jaarplandoelen slechts deels zijn gerealiseerd. De leden van de VVD-fractie vinden dat modern toezicht ook betekent dat de overheid durft te stoppen met toezicht dat vooral tijd kost en weinig oplevert.

Vraag
Welke drie achterblijvende resultaten krijgen in 2026 prioriteit? Welke activiteiten worden gestopt of afgeschaald omdat zij onvoldoende effect hebben?

Antwoord
De NVWA volgt de realisatie van de jaarplandoelen gedurende het jaar en brengt daarbij in beeld waar resultaten achterblijven en welke oorzaken daaraan ten grondslag liggen. Een achterblijvend resultaat leidt daarbij niet automatisch tot een hogere prioriteit; de NVWA weegt dit steeds af tegen de risico's, de beschikbare capaciteit en de verwachte bijdrage van de inzet aan het publieke belang. Wanneer een activiteit onvoldoende bijdraagt aan het beperken van risico's of het realiseren van het beoogde effect, kan de NVWA ervoor kiezen deze aan te passen, af te schalen of te beëindigen.

[3] https://www.nvwa.nl/over-de-nvwa/publicaties/jaarbeeld-2025/voedselveiligheid

De leden van de VVD-fractie ontvangen vanuit het bedrijfsleven signalen dat de groei van de NVWA niet altijd leidt tot meer capaciteit voor inspecties, keuringen en andere uitvoerende werkzaamheden, maar mede terechtkomt bij management- en ondersteunende functies.

Vraag
Kan de staatssecretaris voor de afgelopen vijf jaar inzichtelijk maken hoe het aantal fte en de personeelskosten zich hebben ontwikkeld, uitgesplitst naar uitvoerend toezicht, management, beleid, coördinatie en ondersteuning?

Antwoord
Het aantal fte en de personeelskosten hebben zich bij de NVWA in de afgelopen vijf jaar als volgt ontwikkeld:

Jaar	***Formatie in fte ultimo jaar***	***Bezetting in fte ultimo jaar***	***Totale personele kosten (n EUR mln.)***	***Verhouding toezichtstaken versus overige taken***
2025	*4.077*	*3.765*	*429,3*	*79,0%*
2024	*3.623*	*3.268*	*371,7*	*79,0%*
2023	*3.575*	*3.188*	*340,2*	*78,5%*
2022	*3.234*	*2.999*	*289,6*	*77.1%*
2021	*3.055*	*2.701*	*256,0*	*77,1%*

De NVWA houdt een splitsing bij tussen formatie voor toezicht en formatie voor management, ondersteuning en bedrijfsvoering. De verhouding tussen beide typen formatie is stapsgewijs verbeterd en vanaf 2027 is de verwachting dat ongeveer 82% van de formatie zich richt op het toezicht.

Vraag
Welk aandeel van de totale personele capaciteit wordt momenteel daadwerkelijk besteed aan uitvoerende taken en hoe heeft dit aandeel zich in deze periode ontwikkeld?

Antwoord
Zie het antwoord op de vorige vraag. Overige taken en daarmee gemoeide (indirecte) capaciteit behelzen de invulling van de randvoorwaarden voor het door de NVWA inzetten van (directe) capaciteit ter effectieve realisatie van de toezichtstaken.

De leden van de VVD-fractie vinden dat extra middelen voor de NVWA zichtbaar moeten leiden tot meer en beter toezicht in de praktijk.

Vraag
Welke concrete maatregelen neemt de staatssecretaris om onnodige managementlagen en administratieve werkzaamheden terug te dringen en capaciteit naar de uitvoering te verplaatsen?

Antwoord
De NVWA werkt met het organisatieprincipe dat onder de inspecteur-generaal maximaal drie managementlagen zijn. Met ingang van komend jaar is dit principe volledig geïmplementeerd. Zie verder het antwoord op de voorgaande vragen.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid hiervoor een meetbare doelstelling vast te stellen en vanaf het Jaarbeeld 2026 jaarlijks te rapporteren over de verhouding tussen uitvoerende en niet-uitvoerende capaciteit?

Antwoord
In de jaarverslagen van het ministerie van LVVN wordt met een set aan indicatoren gerapporteerd over de doelmatigheid NVWA. Onderdeel daarvan is de verhouding tussen directe en indirecte fte.

High trust, high penalty
De leden van de VVD-fractie willen dat goed gedrag daadwerkelijk wordt beloond.

Vraag
Wanneer merken aantoonbaar goed presterende ondernemers concreet dat zij minder controles, kosten en administratieve lasten ervaren?

Antwoord
Met risicogericht toezicht zet de NVWA haar toezichtcapaciteit in waar de risico's het grootst zijn. Dit kan betekenen dat in sectoren die, als het gaat om naleving, beter presteren, de risico's ook kleiner zijn. Wanneer sectoren een hoge mate van naleving en de borging van risico's binnen een publiek belang laten zien, kan zich dit vertalen in minder toezichtlast en kunnen sancties en herinspecties worden voorkomen. Daarnaast vertegenwoordigt een compliant (veilige, gezonde en/of dierwaardige) productie ook een economische marktwaarde voor het bedrijf of de (internationale) reputatie van een sector. De nadere uitwerking en concretisering van het principe 'high trust' die in de Kamerbrief Modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835 nr. 262) is aangekondigd, volgt per domein in de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen.
Zoals eerder in deze beantwoording aangegeven, voert de NVWA ook toezicht uit waar de toezicht- of monitoringsmethode onder meer vanwege een gewenst gelijk speelveld in (Europese) wetgeving is voorgeschreven. Daar zullen goed presterende ondernemers minder verschil merken.

Vraag
De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris per domein concreet te maken hoeveel toezichtlast voor goede nalevers wordt verminderd en hoe de vrijgespeelde capaciteit wordt ingezet tegen notoire overtreders. Wanneer ontvangt de Kamer deze uitwerking?

Antwoord
De sectoren en domeinen waar de NVWA toezicht op houdt, verschillen erg van elkaar. Zo zal ook het effect van (een vorm van) systeemtoezicht heel verschillend zijn, zoals onder andere afhankelijk van het zelfregulerend vermogen van een sector. Dit laat zich niet direct vertalen naar capaciteit die elders ingezet kan worden. Het toezicht van de NVWA wordt daarnaast nu

al ingezet daar waar de risico's het grootste zijn en richt zich daarmee op notoire overtreders. Zoals in de brief Modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835 nr. 262) is aangegeven dienen de beschreven principes, zoals high trust, high penalty, als kapstok voor de nadere uitwerking en concretisering per domein. Hier ga ik in de domein specifieke brieven die nog volgen deze Kabinetsperiode nader op in.

Toezicht tijdens avond- en nachtelijke uren
De leden van de VVD-fractie vinden dat een verlaging van de maximumtemperatuur voor diertransport alleen verantwoord kan worden ingevoerd wanneer ondernemers daadwerkelijk kunnen uitwijken naar de koelere uren van de dag. Zij constateren dat de eerder aangekondigde praktijkproef met nachtelijk slachten niet volledig is uitgevoerd, onder meer omdat onvoldoende NVWA-medewerkers bereid waren nachtdiensten te draaien.

Vraag
Welke concrete maatregelen neemt de staatssecretaris om voldoende toezichthouders en keuringsdierenartsen beschikbaar te krijgen in de avond en nacht, zodat transport en slacht tijdens warme dagen daadwerkelijk naar koelere uren kunnen worden verplaatst? Kan de staatssecretaris daarbij ingaan op flexibele roosters, passende arbeidsvoorwaarden, landelijke en regionale inzetbaarheid en de mogelijkheden om hiervoor private dierenartsen in te zetten?

Antwoord
Het is voor slachthuizen conform het Nationaal Plan Veetransport bij extreme temperaturen reeds mogelijk om bij hitte het slachttoezicht twee uur eerder dan de reguliere starttijd aan te vragen. Voor Pluimvee betekent dit dat om 02.00 uur gestart kan worden in plaats van 04.00 uur. Voor roodvlees betekent dit dat om 04.00 uur gestart kan worden in plaats van om 06.00 uur. Zoals toegezegd in het Kamerdebat van 23 april 2026, heb ik zowel de NVWA als de sector een jaar de tijd gegeven om zich voor te bereiden op deze aanpassing van de temperatuurgrens. Aan de NVWA heb ik gevraagd om maatregelen te implementeren die bijdragen aan het verhogen van de vrijwillige inzet van toezichthouders bij hitte. Het passen binnen de geldende arbeidsvoorwaarden en de NVWA als goed werkgever voor de gezondheid en het welzijn van de medewerkers, zijn daarbij twee belangrijke randvoorwaarden. Concreet betekent dit dat ik bijvoorbeeld zoek naar het optimaliseren van het aanvraagproces, het inzetten van de flexibele schil van practitioners (private dierenartsen), het op diverse manieren vergroten van de bereidheid van medewerkers voor vroegere diensten en het verminderen van de impact van nachtwerk. Al deze mogelijkheden worden momenteel door de NVWA uitgewerkt. U wordt hierover in het eerste kwartaal van 2027 nader geïnformeerd. Daarbij wil ik er ook op wijzen dat het vervroegen van de slachttijden met twee uur niet automatisch leidt tot een oplossing voor alle problemen die samenhangen met het houden, vervoeren en slachten van dieren bij hoge temperaturen. De sector is zelf ook aan zet om maatregelen te treffen. De NVWA zet zich ondertussen - met het oog op het dierenwelzijn, de belangen van de sector en de zwaarwegende inspanningsverplichting - tot het uiterste in om alle aanvragen te honoreren.

Vraag
De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de resterende belemmeringen voor nachtelijk transport en slachten worden opgelost. Kan de staatssecretaris toezeggen vóór het volgende warme seizoen samen met de NVWA en de sector tot een uitvoerbaar

draaiboek te komen, zodat een verlaging van de maximumtemperatuur voor diertransport niet leidt tot onvoldoende slachtcapaciteit of nieuwe risico's voor het dierenwelzijn?

Antwoord
Zie voor het beantwoorden van de eerste vraag, het antwoord op de vorige vraag. Een uitvoerbaar draaiboek is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij verbetering van het dierenwelzijn centraal staat. Daarom agendeert de NVWA dit onderwerp ook op de verschillende overlegtafels met de brancheorganisaties, en werkt het ministerie samen met de sector aan het uitwerken van de maatregelen die de sector zelf kan nemen.

Overtredingen mogen niet lonen
De leden van de VVD-fractie steunen hogere en omzetgerelateerde boetes voor grote bedrijven die bewust ernstige overtredingen begaan. Een boete moet pijn doen, maar ook juridisch standhouden.

Vraag
Hoe worden omzet, economisch voordeel en ernst objectief vastgesteld en hoe voorkomt de staatssecretaris dat vooral het midden- en kleinbedrijf wordt geraakt terwijl grote overtreders een boete als bedrijfsrisico incalculeren?

Antwoord
Artikel 2.3, onderdeel b, van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren bevat de mogelijkheid van verdubbeling van de boete als de risico's of gevolgen van de overtreding voor onder andere de diergezondheid en het dierenwelzijn ernstig zijn. Voorbeelden van situaties waarbij overtredingen als 'ernstig' worden gekwalificeerd, zijn bijvoorbeeld een veel te late bedwelming van een dier voorafgaand aan de slacht. In het huidige Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren is daarnaast de mogelijkheid tot het opleggen van een boete gerelateerd aan de omzet opgenomen als het economisch voordeel aanmerkelijk hoger is dan de voor die overtreding voorgeschreven boete. Het wijzigingsbesluit dat ik voornemens ben om verder in procedure te brengen, verruimt de mogelijkheid tot het opleggen van een boete die gerelateerd is aan de omzet wanneer in de uitoefening van beroep of bedrijf wordt gehandeld. Als de in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren aan de overtreding van de bepaling gekoppelde boete geen passende bestraffing toelaat, kan een omzetgerelateerde boete worden opgelegd. Inherent aan een omzetgerelateerde boete van een percentage van de omzet is dat die boete hoger is naarmate de omzet van het bedrijf hoger is. De berekening van de omzet vindt plaats in overeenstemming met artikel 377, zesde lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (art. 8.8, derde lid, Wet dieren): de opbrengst uit levering van goederen en diensten uit het bedrijf van de rechtspersoon, onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de nieuwe boeteregels op 1 juli 2027 moeten ingaan.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat deze datum haalbaar is, aangeven wanneer de Kamer het ontwerp ontvangt en uiteenzetten hoe tot die tijd wordt voorkomen dat ernstige overtredingen financieel lonen?

Antwoord
Dat is mijn streven. Voor het verder in procedure brengen zijn de gebruikelijke toetsen nodig (waaronder de uitvoerings- en handhavingstoets). Het ontwerpbesluit wordt ook ter internetconsultatie voorgelegd en daarna aangeboden aan de Afdeling advisering van de Raad van State. Uitgaande van de gebruikelijke termijnen is het haalbaar dat het wijzigingsbesluit wordt vastgesteld en gepubliceerd, en in werking treedt, overeenkomstig het beleid voor de vaste verandermomenten.
Tot de inwerkingtreding van het besluit, handhaaft de NVWA conform de huidige regelgeving. Ook met het huidige instrumentarium kan over het algemeen genomen effectief worden gehandhaafd, zoals is gebleken uit de evaluatie. Dit ook in het licht van de herstelmaatregelen die bij overtredingen kunnen worden opgelegd, waarvan de overtreder zelf de kosten moet dragen. Er is niettemin ruimte voor praktische verbetering van het instrumentarium en het is tijd om de boetebedragen te corrigeren voor de inflatie.

Innovatie en eenvoudiger regels
De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van cameratoezicht, drones, online scraping en datagedreven risicomodellen als daarmee betere controles tegen lagere kosten mogelijk zijn.

Vraag
Welke concrete besparing in uren en toezichtlast moeten deze innovaties in 2026 en 2027 opleveren en welke pilots worden gestopt als resultaten uitblijven?

Antwoord
Voorafgaand aan de start van een pilot beoordeelt de NVWA kritisch de haalbaarheid, de verwachte bijdrage aan het toezicht en de meerwaarde van de innovatie. Bij innovatie gaan de kosten en benodigde capaciteit doorgaans voor de baten uit: ontwikkeling, implementatie en het inpassen van een nieuwe werkwijze vragen eerst tijd en capaciteit, voordat de beoogde baten zichtbaar worden. Daardoor zijn concrete besparingen in uren en toezichtlast voor 2026 en 2027 niet vooraf voor iedere innovatie vast te leggen. De NVWA innoveert en varieert haar toezichtmethoden en weegt die af tegen de resultaten. Hierbij richten we ons op het maximaliseren van het effect van toezicht. Dit stimuleert om met de minst ingrijpende methode de hoogst mogelijke effectieve toezichtdruk, en daarmee maatschappelijke impact, te realiseren. Een methode wordt bijgesteld, opgeschaald of beëindigd wanneer een project onvoldoende perspectief biedt.

Vraag
Blijft bij besluiten met gevolgen voor ondernemers altijd sprake van menselijke beoordeling en effectieve rechtsbescherming?

Antwoord
Zaakbehandeling inclusief de daarbij behorende besluitvorming, vindt altijd plaats door medewerkers van de NVWA. Daarbij worden de algemene beginselen van behoorlijk bestuur in acht genomen. Tegen dergelijke besluiten staat altijd de rechtsbescherming open die daarvoor geldt.

De leden van de VVD-fractie constateren dat 75 procent van de positieve Handhaafbaarheid, Uitvoerbaarheid en Fraudebestendigheid (HUF)-toetsen nog aanpassingen vereiste en 10 procent een negatieve uitkomst kende.

Vraag
Hoe vaak zijn de aanbevelingen uiteindelijk overgenomen?

Antwoord
Mijn ministerie, het ministerie van VWS en de NVWA hebben niet afgesproken dat standaard wordt teruggekoppeld hoeveel en welke aanbevelingen uit de uitgebrachte HUF-toetsen worden overgenomen. Om een globaal beeld te krijgen over het overnemen van de aanbevelingen heeft de NVWA 29 aan LVVN en 20 aan VWS uitgebrachte HUF-toetsen uit de jaren 2024 en 2025 geanalyseerd. Hieruit bleek dat van deze aan LVVN uitgebrachte toetsen een derde van de aanbevelingen van de NVWA was overgenomen. Bij de geanalyseerde toetsen op het domein van VWS was dit in bijna driekwart van deze toetsen het geval.

De leden van de VVD-fractie vinden dat de politiek geen regels moet invoeren waarvan vooraf al duidelijk is dat zij niet uitvoerbaar, handhaafbaar of fraudebestendig zijn.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid afwijkingen van een HUF-toets voortaan expliciet aan de Kamer te verantwoorden?

Antwoord
Ik deel het belang dat u hecht aan uitvoerbare, handhaafbare en fraudebestendige regelgeving. De aanwijzingen voor de regelgeving schrijven voor dat bij een wetsvoorstel of een voorstel voor een Algemene Maatregel van Bestuur in de Memorie van toelichting in de paragraaf Toezicht en handhaving behoort te worden ingegaan op het resultaat van een uitgevoerde HUF-toets en wat hiermee is gedaan.

De leden van de VVD-fractie steunen het voornemen om regels te vereenvoudigen of te schrappen.

Vraag
Wanneer volgen de eerste concrete voorstellen en welke meetbare regeldrukvermindering wordt nagestreefd?

Antwoord
Regeldrukvermindering en vereenvoudiging zijn een belangrijke prioriteit voor het kabinet. Het doel is om te zorgen voor merkbaar minder regeldruk. Het kabinet heeft op dit vlak grote ambities, zoals rond de Actieagenda Slagvaardige Overheid en de doelstelling om Rijksbreed jaarlijks 500 regels te schrappen, te vereenvoudigen of te uniformeren. Vorig jaar heeft mijn ministerie hier al een bijdrage van 28 regels voor aangeleverd, en het ministerie van VWS een bijdrage van 25 regels. Ook de komende jaren dragen LVVN, VWS en andere departementen bij aan deze doelstelling voor regeldrukvermindering. Zo is mijn ministerie in samenwerking met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en de NVWA, bezig met nieuwe voorstellen voor het komend jaar. Ook VWS onderzoekt samen met uitvoeringsorganisaties en

toezichthouders naar mogelijkheden voor het schrappen van regels. De departementen zetten daarbij in op voorstellen met zoveel mogelijk impact.
Voor het kerstreces stuur ik een brief naar uw Kamer over de LVVN inzet op regeldrukvermindering. Verder wordt u via de bewindspersonen van EZK en BZK, die de Rijksbrede regeldrukaanpak coördineren, geüpdatet over de voortgang van deze aanpak, inclusief de inzet van LVVN en VWS en resultaten.

Gelijk speelveld bij online handel
De leden van de VVD-fractie vinden het onacceptabel als Nederlandse ondernemers aan strenge eisen voldoen, terwijl onveilige producten van buiten de Europese Unie via online platforms eenvoudig de consument bereiken.

Vraag
Hoeveel illegale of onveilige aanbiedingen zijn in 2025 daadwerkelijk verwijderd, hoe vaak keerden dezelfde producten of aanbieders terug en welke extra verantwoordelijkheid wil de staatssecretaris bij platforms en betaaldienstverleners leggen?

Antwoord
Het precieze aantal is niet bekend. Wanneer onveilige non-food producten worden geconstateerd door een toezichthouder of een ondernemer dan volgt een registratie in Safety Gate (het Europese platform om onveilige producten te melden). Vervolgens is de ondernemer verplicht dit product te verwijderen. De NVWA ziet hierop toe, maar registreert niet afzonderlijk de hoeveelheid aanbiedingen die wordt verwijderd. Het monitoren van eventueel dezelfde producten die terugkeren is praktisch onuitvoerbaar. Niet alleen vanwege de enorme aantallen webshops en producten, maar ook omdat dezelfde producten onder andere naam en productcode weer worden aangeboden. Het in te voeren digitale productpaspoort en de technische ontwikkelingen op het gebied van web crawling kunnen hier in de toekomst bij helpen.

De leden van de VVD-fractie willen voorkomen dat nieuwe verplichtingen opnieuw vooral terechtkomen bij Nederlandse ondernemers die zich al aan de regels houden.

Vraag
Welk deel van de NVWA-capaciteit wordt aan online toezicht besteed en welke nationale bevoegdheden of Europese afspraken zijn nodig om buitenlandse aanbieders en platforms zelf sneller aan te pakken?

Antwoord
Het toezicht van de NVWA richt zich op de hele keten waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen online en fysieke winkels. Aanbieders van producten zijn altijd zelf verantwoordelijk voor de veiligheid van de producten die zij aanbieden, of zij nu in Nederland gevestigd zijn of niet. De online platforms zelf hebben voorlopig beperkte verplichtingen voor de verkoop van veilige producten.

NVWA-IOD en de strafrechtketen
De leden van de VVD-fractie waarderen dat 68 procent van de NVWA-IOD-onderzoeken binnen een jaar is afgerond. Zij vinden het echter moeilijk uitlegbaar dat slechts 10% van de IOD-verdachten binnen een halfjaar is beoordeeld, tegenover

50 procent afgesproken, en bij boa-zaken slechts 32 procent binnen twee maanden, tegenover 70 procent. Fraudeurs moeten snel merken dat overtredingen gevolgen hebben.

Vraag
Welke concrete afspraken zijn met het Functioneel Parket gemaakt en wanneer worden de normen wel gehaald?

Antwoord
De concrete afspraken tussen het Functioneel Parket en de NVWA staan op pagina 21 van het Jaarverslag 2025 NVWA-IOD. Van mijn ambtsgenoot van Justitie en Veiligheid vernam ik dat het Openbaar Ministerie (OM) met een landelijk programma is gestart om de doorlooptijden terug te dringen. Het OM verwacht het komend jaar verbetering in de doorlooptijden bij de NVWA en plaatst tegelijkertijd de kanttekening dat daarmee waarschijnlijk het streefgetal nog niet wordt gehaald. Ook andere factoren zijn van belang. Zo is de juridische beoordeling van grote en impactvolle milieuzaken vaak complex en kunnen zaken vertraging oplopen door bijvoorbeeld procedurele tussenstappen, extra onderzoekswensen en de planning bij de rechtbanken.

De leden van de VVD-fractie constateren dat ook de sepotpercentages van 29 procent bij IOD-zaken en 23 procent bij boa-zaken boven de norm van maximaal 19 procent liggen.

Vraag
Welk deel is het gevolg van onvoldoende bewijs of gebrekkige dossiers en welke reductiedoelstelling geldt voor 2026?

Antwoord
Op pagina 22 van het Jaarverslag 2025 NVWA-IOD wordt toegelicht hoe het sepotcijfer is opgebouwd. Van mijn ambtsgenoot van Justitie en Veiligheid vernam ik dat voor de (door het OM genomen) sepotbeslissingen in NVWA-IOD onderzoeken geldt dat in 2025 een derde daarvan een technisch sepot betrof. Dat betekent dat er in die gevallen bijvoorbeeld onvoldoende bewijs bleek te zijn tegen de verdachte, of dat na onderzoek bleek dat een subject onterecht als verdachte is aangemerkt. Dat is binnen de strafrechtspleging overigens geen uitzondering. Bij de resterende beleidssepots wordt op grond van het opportuniteitsbeginsel tot seponering van zaken overgegaan, terwijl andere verdachten in dat onderzoek bijvoorbeeld wel worden vervolgd, zoals de feitelijk leidinggever of de rechtspersoon. Een zaak tegen een verdachte kan overigens ook voorwaardelijk worden geseponeerd, dan is het sepot een stok achter de deur om de wet- en regelgeving na te gaan leven. Voor 2026 is de afspraak voor wat betreft het sepotpercentage van de opsporingszaken van de NVWA 19%, gelijk aan de afspraak voor 2025.

Vraag
Hoe voorkomt de staatssecretaris dat schaarse opsporingscapaciteit wordt besteed aan zaken die onvoldoende kansrijk zijn?

Antwoord
Zowel ik als de minister van VWS zijn beleidsverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken van de NVWA. De NVWA-IOD werkt onder het gezag van het Functioneel Parket van het

Openbaar Ministerie. Gedurende het hele proces van de ontvangst van een signaal tot het ten laste leggen van verdenkingen worden afwegingen gemaakt om de effectieve inzet van opsporingscapaciteit te borgen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat het Fraude Expertise Knooppunt acht onderzoeken opleverde, terwijl vijftien tot twintig waren afgesproken, mede door personele onderbezetting.

Vraag
Is deze onderbezetting inmiddels opgelost en welk resultaat wordt in 2026 verwacht?

Antwoord
De personele bezetting is per september 2026 aangevuld. De verwachting is dat voor 2026 10 tot 12 FEK-onderzoeken ingeleverd worden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
De leden van de PRO-fractie zijn benieuwd naar de capaciteit van de NVWA en of deze voldoende is om aan alle maatschappelijke opgaven invulling te geven. Zij zijn benieuwd op welke onderdelen van het toezicht heeft de NVWA in 2025 vanwege capaciteitsgebrek minder kunnen doen dan zij vanuit risico-oogpunt noodzakelijk achtte.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven op welke thema's sprake is van ondercapaciteit?

Antwoord
Met de extra middelen uit het Regeerakkoord Rutte IV is de NVWA in staat gesteld de meest urgente problematiek als gevolg van de disbalans tussen taken en middelen aan te pakken. Met deze middelen zijn onder meer achterstanden weggewerkt en is geïnvesteerd in de versterking en vernieuwing van het toezicht. De meest urgente problematiek is daarmee aangepakt.[4]
Dit neemt niet weg dat de NVWA, net als iedere toezichthouder, keuzes moet maken in de inzet van de beschikbare capaciteit. Toezichtcapaciteit is immers niet onbeperkt. De NVWA werkt daarom risicogericht en zet haar capaciteit in daar waar de risico's het grootst zijn en het toezicht het meeste effect heeft.
Op onderdelen is nog sprake van krapte. Deze krapte doet zich vooral voor bij specifieke functies en specialismen waarvoor de arbeidsmarkt schaars is en waarvoor het moeilijk is om voldoende gekwalificeerde medewerkers te werven. De NVWA zet daarom gericht in op werving en behoud van medewerkers voor deze functies.

Vraag
Welke toezichtstaken zijn in 2025 niet, later of minder intensief uitgevoerd als gevolg van personele of financiële beperkingen?

Antwoord
De NVWA heeft in 2025 te maken gehad met een beperking op de VWS-opdracht, als gevolg van onder meer de stijging van de kostprijs door de nieuwe cao voor rijksambtenaren en de

[4] *Zie voor toelichting van de gemaakte keuzes de begeleidende Kamerbrieven bij de jaarplannen van de NVWA (Kamerstuk 33 835, nr. 213 (2023), Kamerstuk 33 835, nr. 230 (2024), Kamerstuk 33 835, nr. 235 (2025) en Kamerstuk 33 835, nr. 259 (2026).*

opgelegde taakstelling. Er is voor gekozen dit financiële tekort risicogericht te laten neerslaan bij de meest omvangrijke publieke belangen: voedselveiligheid en productveiligheid. Zie hiervoor de begeleidende Kamerbrief van het jaarplan 2025 van de NVWA (Kamerstuk 33835 nr. 235).
De herprioritering betekende dat de NVWA in 2025 relatief minder werkzaamheden heeft uitgevoerd op het terrein van regulier toezicht, systeeminspecties, steekproefsgewijze controles, het reageren op meldingen, monsternames en ad hoc werkzaamheden. Om de risico's hiervan te mitigeren, investeert de NVWA in toekomstgerichte, vernieuwende en innovatieve projecten om het toezicht effectief en efficiënt te houden.

Vraag
Hoe beoordeelt de staatssecretaris het risico dat structurele capaciteitstekorten ertoe leiden dat risico's pas worden aangepakt nadat zich incidenten hebben voorgedaan?

Antwoord
Het risicogerichte toezicht van de NVWA is erop gericht incidenten en crises te voorkomen. Toch zullen Incidenten en crises zich altijd voordoen: Een risico-vrije samenleving bestaat niet. Door toezicht risicogericht in te zetten, en daarnaast ook bedrijven aan te spreken op hun primaire verantwoordelijkheid, wordt de kans dat crises en incidenten kunnen worden voorkomen groter. Risicogericht toezicht betekent ook prioriteren van risico's en het maken van keuzes waarbij onder meer het rendement van het toezicht en de beschikbare capaciteit een rol spelen. Een voorbeeld hiervan is de beheersing van uitbraken van dier- en plantziekten. De NVWA werkt daarbij preventief (bijvoorbeeld via importcontroles en monitoring). Wanneer dan toch een uitbraak voorkomt dan krijgt de bestrijding daarvan prioriteit. De NVWA weegt die keuzes af op basis van risico's voor de samenleving.

De leden van de PRO-fractie lezen dat NVWA actief onderzoek doet naar mestfraude.

Vraag
Hoe groot schat de staatssecretaris de omvang van mestfraude in Nederland? Welk deel van de vermoedelijke mestfraude komt daadwerkelijk in beeld bij de NVWA?

Antwoord
Mestfraude is per definitie verborgen. De daadwerkelijke omvang van de mestfraude is daarom niet te kwantificeren. De NVWA signaleert en ontvangt regelmatig signalen over vermeende mestfraude. Op basis hiervan lopen meerdere opsporingsonderzoeken bij de NVWA.
Door de afbouw van derogatie, de invoering van bufferstroken, de maatregelen in de NV-gebieden en de weersomstandigheden in 2023 en in het voorjaar van 2024, is de druk op de mestmarkt de afgelopen jaren toegenomen. De prijzen van de mestafvoer zijn sterk gestegen. Het organiseren van mestafzet is een uitdaging voor bedrijven, omdat de beschikbare plaatsingsruimte doorgaans onvoldoende is om de eigen mest te plaatsen en mest daarom afgevoerd moet worden. Door deze ontwikkelingen neemt de druk op de mestsector verder toe en is de verwachting dat mestfraude in de komende jaren stijgt.

Vraag
Hoeveel capaciteit is bij de NVWA en NVWA-IOD beschikbaar voor toezicht en opsporing op mestfraude? Is deze capaciteit volgens de staatssecretaris voldoende om effectief

toezicht te houden op de gehele mestketen, van producent en transporteur tot verwerker en gebruiker?

Antwoord
Primair is de sector verantwoordelijk voor de naleving van de regelgeving voor meststoffen. Naast de NVWA zijn diverse partijen bij het toezicht op de mestketen betrokken, waaronder RVO, de waterschappen, de Omgevingsdienst en de Politie. Voor de uitvoering van de taskforce mestmarkt en mestregelgeving heb ik extra middelen beschikbaar gesteld aan NVWA en RVO, ook voor extra capaciteit bij de NVWA-IOD en die acht ik op dit moment voldoende.
In totaal beschikt de NVWA-IOD medio 2026 over circa 185 fte voor het uitvoeren van strafrechtelijk onderzoek op 16 van de 23 domeinen van de NVWA. De NVWA-IOD werkt over het algemeen niet met gelabelde capaciteit voor specifieke domeinen, maar bepaalt de inzet van haar capaciteit onder meer aan de hand van de beschikbaarheid van steekhoudende vermoedens van fraude en de ernst hiervan voor de gezondheid van mens, dier en natuur. Samen met het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie en de beleidsverantwoordelijke ministeries, wordt aan bepaalde onderwerpen prioriteit gegeven. Omdat in de afgelopen jaren de druk op de mestmarkt is toegenomen, is in 2024 onder leiding van het Ministerie van LVVN een taskforce mestmarkt en mestwetgeving opgezet. Deze taskforce heeft als hoofddoel het gezamenlijk beheersbaar houden van de situatie op de mestmarkt. Binnen de taskforce voeren het ministerie, de NVWA en RVO daarom gezamenlijk regie over inzet en voortgang van diverse maatregelen.
Ik heb de NVWA en de NVWA-IOD vanaf 2025 versterkt met extra middelen vanuit de taskforce mestmarkt en mestwetgeving. Hierdoor is in totaal 20 fte extra beschikbaar gekomen voor toezicht en opsporing van mestfraude. Dit is exclusief de reguliere inspecties op mest. Ondanks deze extra middelen, zullen altijd keuzes moeten worden gemaakt. Door het wegvallen van de derogatie, wordt de handhavingsinzet die in het verleden nodig was voor derogatiecontroles nu ingezet op gerichte handhaving op andere onderdelen van de mestregelgeving.

Vraag
Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om de samenwerking tussen NVWA, omgevingsdiensten, politie, Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) en het Openbaar Ministerie (OM) bij milieucriminaliteit verder te versterken?

Antwoord
Momenteel loopt het project Samenwerken en Rolduidelijkheid in opdracht van de Strategische Milieukamer (SMK) met de opdracht te kijken hoe de samenwerking bij de aanpak van milieucriminaliteit verder dient te worden vormgegeven. Hiermee wordt beoogd om versnippering van inzet van schaarse middelen tegen te gaan en de gezamenlijke slagkracht van de partijen in de SMK te versterken. Dit in opvolging van de formalisering van het Instellingsbesluit SMK (Stcrt. 2025, 13092) in lijn met de Environmental Crime Directive (Richtlijn (EU) 2024/1203).

Ook illegale gewasbeschermingsmiddelen verdienen bijzondere aandacht.

Vraag
De leden van de PRO-fractie zijn benieuwd of er voldoende capaciteit is om effectief te handhaven op het juist toepassen van de juiste middelen.

Antwoord
De NVWA ziet dat de naleving van de wet en regelgeving over gewasbescherming al jarenlang laag is en dat brengt risico's met zich mee voor mens, dier en milieu. De NVWA zet haar capaciteit en bevoegdheden risicogericht in om de grootste risico's en overtreders aan te pakken. Op systeemniveau betekent dat wel dat de algehele toezichtsdruk op ieder afzonderlijk bedrijf relatief laag is. Om sectorbreed nalevingsgedrag te vergroten pleit de NVWA voor een slimmere aanpak op systeemniveau waarbij de mogelijkheid om beter en slimmer gebruik te maken van data het toezicht ook aanzienlijk kan versterken. Hiervoor is belangrijk dat de NVWA toegang krijgt tot data van derden om meer inzicht te krijgen in de gegevens van verkoop tot en met toepassing of afvoer van gewasbeschermingsmiddelen.

Vraag
Verwacht de staatssecretaris een extra capaciteitsvraag om het nieuwe convenant gewasbescherming te handhaven? Zo ja, is de NVWA hierop voorbereid?

Antwoord
Het hoofdconvenant zet in op de transitie naar een duurzame en toekomstbestendige land- en tuinbouw. In de deelconvenanten wordt uitgewerkt hoe deze transitie per sector vorm krijgt. De NVWA levert in het proces van het convenant input en feedback over toezicht en handhaving en hoe deze zou kunnen aansluiten bij de transitie. De transitie naar een duurzame en toekomstbestendige land- en tuinbouw vraagt mogelijk een andere vorm van toezicht en zal meer data-gestuurd moeten worden ingericht. Op dit moment zijn de afspraken in de deelconvenanten nog niet ingevuld en is nog niet duidelijk hoe gegarandeerd kan worden dat aan de basis van een goede naleving kan worden voldaan. Daarmee is dus nog niet duidelijk wat dit betekent voor de benodigde capaciteit voor toezicht. De verwachting is wel dat doorontwikkelen naar een andere vorm van toezicht extra capaciteit vraagt in de transitieperiode.

De leden van de PRO-fractie hebben dezelfde vraag met betrekking tot het nieuwe stikstofbeleid.

Vraag
Leidt dit tot een aanvullende capaciteitsvraag en is de NVWA hierop voorbereid?

Antwoord
Zodra meer duidelijkheid is over de nadere invulling van het stikstofbeleid voert de NVWA een HUF-toets uit. De handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid bepaalt mede de capaciteitsinzet. Op dit moment is daarmee nog niet duidelijk wat het nieuwe stikstofbeleid betekent voor de benodigde capaciteit voor het toezicht.

Vraag
Wat is bijvoorbeeld de beoogde rol van de NVWA in doelsturing en heeft de NVWA al bevestigd deze rol te kunnen vervullen? Zo nee, waar schort het aan en op welke termijn is de NVWA in staat om deze taken op te pakken?

Antwoord
Vanuit het beoogde beleidsdoel en de borging van het publiek belang kijkt de NVWA, daar waar toezicht gevraagd wordt, of dit uitvoerbaar en handhaafbaar is. De NVWA benoemt

daarbij gedurende de ontwikkelfase aan welke uitgangspunten het doelsturingsconcept dient te voldoen om het beoogde doel te realiseren, zodat het mogelijk wordt voor andere partijen om tot een goed ontwerp te komen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om data behoeftes van publieke, wettelijk vastgestelde KPI's, waaronder datakwaliteit, -betrouwbaarheid, -toegankelijkheid en -governance, alsmede het niveau waarop toezicht nodig en gewenst is (individueel bedrijfsniveau versus bijvoorbeeld systeemtoezicht). Het vraagt een voortdurende, integrale uitwisseling van voorstellen tussen mijn departement, relevante doelgroepen en uitvoerende partijen om deze reflectie vanuit het perspectief toezicht en handhaving zinvol gestalte te kunnen geven.
Er wordt ingezet op afrekenbare doelsturing als eindbeeld. De NVWA loopt het ingroeipad op afrekenen mee in combinatie met een handhaafbare, uitvoerbare en fraudebestendige toezichtsystematiek.

Vragen en opmerkingen van de leden van de DENK-fractie
De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de brief Modern toezicht Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, het Jaarverslag 2025 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst van de NVWA en het Jaarbeeld NVWA 2025. Deze leden hebben naar aanleiding hiervan vragen over het toezicht op het onbedwelmd slachten volgens religieuze riten en het daarbij behorende convenant.
De leden van de DENK-fractie hechten eraan dat bij het slachten volgens religieuze riten zowel het dierenwelzijn als de vrijheid van godsdienst zorgvuldig worden geborgd. Het Convenant onbedwelmd slachten volgens religieuze riten is vanuit die gedachte tot stand gekomen. De NVWA houdt daarbij permanent toezicht op de uitvoering van de onbedwelmde slacht.

De leden van de DENK-fractie wijzen erop dat Deloitte in de laatste uitgebreide evaluatie uit 2021 concludeerde dat het convenant doelmatig en doeltreffend is en in de praktijk goed functioneert. Ook tijdens het commissiedebat Dieren in de veehouderij en NVWA van 23 april 2026 heeft de staatssecretaris deze conclusie aangehaald. De staatssecretaris gaf toen geen voornemen aan om het convenant te wijzigen, maar gaf aan maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op dit terrein te blijven volgen.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat het in stand houden van het huidige convenant nog steeds het uitgangspunt van het kabinet is? Hoe beoordeelt hij het functioneren van het convenant op dit moment en zijn er sinds de evaluatie uit 2021 ontwikkelingen in de uitvoeringspraktijk geweest die aanleiding geven om de afspraken te wijzigen?

Antwoord
In 2021 is het convenant geëvalueerd door Deloitte (Kamerstuk 28286, nr. 1232). De conclusie was dat de afspraken in het convenant goed functioneren. Sindsdien zijn in de uitvoeringspraktijk geen ontwikkelingen geweest die aanleiding gaven om de in het convenant gemaakte afspraken te wijzigen. Er ligt een initiatiefwetsvoorstel van het lid Ouwehand dat onder meer een verplichting invoert om dieren voorafgaand aan de slacht te verdoven. We moeten daar als kabinet nog een standpunt over innemen, onder andere over de juridische houdbaarheid van het initiatiefwetsvoorstel, dus we zullen daar zorgvuldig naar kijken. Ik vind het wel van belang dat we in Nederland het maatschappelijke debat weer voeren over dit onderwerp en ons de vraag stellen of de onbedwelmde slacht volgens religieuze riten nog past in onze visie over dierenwelzijn, van geboorte tot slacht.

De leden van de DENK-fractie vragen tevens hoe het toezicht op onbedwelmd slachten volgens religieuze riten zich verhoudt tot de in de voorliggende brief aangekondigde modernisering van het NVWA-toezicht. De staatssecretaris schrijft te willen inzetten op meer risicogericht toezicht, systeemtoezicht, technologische innovatie en waar mogelijk andere vormen van toezicht dan permanente fysieke aanwezigheid.

Vraag
Is de staatssecretaris voornemens om dergelijke wijzigingen ook toe te passen op het toezicht op onbedwelmd slachten volgens religieuze riten? Zo ja, welke wijzigingen worden overwogen?
Kan hij daarbij bevestigen dat eventuele wijzigingen die de uitvoering van het convenant raken vooraf worden besproken met de convenantspartijen en dat daarbij zowel dierenwelzijn als de religieuze uitvoerbaarheid van de afspraken wordt betrokken?

Antwoord
Op dit moment ben ik niet voornemens om dergelijke wijzigingen toe te passen op het toezicht op onbedwelmd slachten volgens religieuze riten. Het tweede lid van artikel 5.5f van het Besluit houders van dieren biedt de mogelijkheid om af te wijken van het verplichte permanente toezicht tijdens het doden van dieren zonder voorafgaande bedwelming. Dit kan als in het betrokken slachthuis voldoende is gewaarborgd dat de artikelen in paragraaf 2 aangaande 'Doden van dieren zonder voorafgaande bedwelming' worden nageleefd. Van voldoende waarborgen kan sprake zijn in geval het slachthuis deelneemt aan een kwaliteitssysteem waarmee naleving van het bepaalde bij of krachtens deze paragraaf wordt geborgd. Een dergelijk kwaliteitssysteem, dat het permanente toezicht door de NVWA zou kunnen vervangen, is er momenteel niet. Evenmin ben ik bekend dat de sector op dit moment een dergelijk systeem ontwikkelt.

Zoals ik in mijn antwoord op de voorgaande vraag heb geschreven, vind ik het belangrijk dat we in Nederland het maatschappelijke debat weer voeren over dit onderwerp en ons de vraag stellen of de onbedwelmde slacht volgens religieuze riten nog past in onze visie over dierenwelzijn, van geboorte tot slacht. In het mondelinge vragenuur van 6 oktober jongstleden, heb ik aangegeven dat ik bereid ben om richting het initiatiefwetsvoorstel, zodra we het hebben, te spreken met de convenantspartijen over de uitvoerbaarheid van het voorstel en wat het zou betekenen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie
De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van de visie van de staatssecretaris op het toezicht van de NVWA op het LVVN-domein (Kamerstuk 33835, nr. 262). Zij hebben hier nog enkele vragen over. De staatssecretaris pleit in het kader van het uitgangspunt 'high trust, high penalty' vooral voor aanpassing van het boete-instrumentarium en hogere boetes.

Vraag
Deze leden horen graag ook welke concrete en op de werkvloer merkbare stappen de staatssecretaris gaat zetten wat betreft het onderdeel 'high trust'. Gaat hij ervoor zorgen dat meer onderscheid gemaakt wordt tussen bedrijven die incidenteel of administratief de fout ingaan en recidiverende bedrijven met ernstige overtredingen?

Antwoord
De NVWA heeft een aantal wettelijke taken om verplichte controles te doen. Daarnaast houdt de NVWA risicogericht toezicht. Op basis van die risico's bepaalt de NVWA waar de inzet van het toezicht het meest noodzakelijk is. De NVWA heeft hiervoor een breed palet aan toezichtinstrumenten. Om te bepalen of een toezichtinstrument passend is bij een doelgroep doet de NVWA onderzoek naar de aard en drijfveren van een doelgroep. Bij een 'bewuste bekwame' doelgroep waar geen of zeer incidenteel overtredingen van wet- of regelgeving plaatsvindt, ligt het meer voor de hand om te kiezen voor een toezichtinstrument dat veel vraagt van de eigen verantwoordelijkheid van die doelgroep. Bijvoorbeeld een vorm van systeemtoezicht. Om te stimuleren dat ondernemers zelf meer de verantwoordelijkheid nemen om wet- en regelgeving na te leven en publieke belangen te borgen is een vorm van systeemtoezicht mogelijk. Afhankelijk van de volwassenheid of bekwaamheid van ondernemers of een sector kan dit door de NVWA toegepast worden.

Vraag
Welke rol kunnen private kwaliteitssystemen daarbij krijgen?

Antwoord
Bedrijven zijn zelf verantwoordelijk om zich aan de wettelijke regels te houden. Daarbij kan een bedrijf een controle- en adviesbureau inhuren dat hierbij helpt met de implementatie van een door de NVWA geaccepteerd controlesysteem. Als een bedrijf gebruik maakt van een geaccepteerd controlesysteem dan kan een bedrijf in aanmerking komen voor aangepast toezicht. Dat betekent minder vaak en minder lange controles[5]*.*

Vraag
Hoe wordt voorkomen dat veehouderij en andere bedrijven afgerekend worden op onduidelijkheid over open normen, bijvoorbeeld omtrent hokverrijking?

Antwoord
Het vertrekpunt is dat wet- en regelgeving helder en concreet is zodat ondernemers hieruit kunnen afleiden welk gedrag nodig is en dus welke maatregelen die zij moeten nemen. Ook moet helder zijn welk gedrag niet is toegestaan vanwege het maatschappelijke risico. Met het gebruik van open normen wordt daarbij onder andere tegemoetgekomen aan de diversiteit tussen bedrijven en wordt ondernemers de ruimte geboden om op een voor hun bedrijf passende wijze invulling te geven aan de wetgeving. De NVWA toetst daarbij of de gekozen invulling voldoet aan de vigerende wetgeving.
Voorafgaand aan inwerkingtreding van regelgeving, of in de eerste periode daarna, wordt veelal naleefhulp verstrekt aan de onder toezicht gestelden om te komen tot correcte naleving. De duur hiervan wordt mede bepaald op basis van de effecten voor dierenwelzijn van niet-naleving.
Wanneer in de praktijk (blijvende) onduidelijkheid bestaat over de naleving van specifieke open normen, kan ik besluiten tot nadere invulling hiervan. Voor de invulling van open normen, en daarmee nadere duiding van bestaande regelgeving, is een gestandaardiseerd proces ingericht met onder andere inbreng van de NVWA en RVO. In het geval van hokverrijking is praktische voorlichting ingezet om duidelijkheid te bieden over de wijze

[5] https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/zelfcontrole-met-behulp-van-private-controlesystemen

waarop die open norm moet worden ingevuld, met de brochure over hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens[6]. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de nader ingevulde open normen, vindt communicatie met de doelgroep plaats, bij voorkeur samen met betrokken sectororganisaties. Sectoren kunnen echter ook zelf (pro)actief zorgdragen voor nadere invulling van open normen middels bijvoorbeeld het opmaken van een Gids voor Goede Praktijken (GGP) en deze ter beoordeling aan mij laten voorleggen. Bij de beoordeling van deze GGP's is ook de toezichthouder betrokken ter beoordeling van de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid van de GGP.

Vraag
De leden van de SGP-fractie horen graag wanneer de regering uitvoering gaat geven aan de motie-Flach c.s. (Kamerstuk 33835, nr. 236).

Antwoord
Zoals de minister van VWS in het tweeminutendebat heeft aangegeven, wordt onderzoek gedaan naar de manier waarop private laboratoria het beste kunnen worden ingezet voor retribueerbaar toezicht bij de import van vers voedsel. Daarbij wordt ook gekeken naar de financiële gevolgen van de inzet van die private laboratoria. Dit gebeurt zorgvuldig en met betrokkenheid van het bedrijfsleven, het ministerie van LVVN en van de NVWA. Dat onderzoek kost tijd. De resultaten worden begin volgend jaar verwacht. Dit onderzoek wordt gebruikt voor de uitvoering van de motie.

Tijdens het Commissiedebat NVWA in april 2026 werd gemeld dat het onderzoek naar de inzet van private laboratoria pas deze zomer afgerond zou worden. In juli werd gemeld dat de resultaten pas later dit jaar worden verwacht (Kamerstuk 33835, nr. 265). Deze leden maken zich zorgen over de verdere vertraging.

Vraag
Kan de staatssecretaris ervoor zorgen dat de Kamer voor het begrotingsdebat LVVN geïnformeerd wordt over de onderzoeksresultaten en de uitvoering van de genoemde motie?

Antwoord
Zoals ook hierboven aangegeven wordt de Tweede Kamer geïnformeerd als de resultaten beschikbaar zijn. De resultaten worden eind van dit jaar verwacht. Dit onderzoek wordt gebruikt voor de uitvoering van de motie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie
De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van de visie van de staatssecretaris op het toezicht door de NVWA op het terrein van LVVN. Deze leden hebben hierover verschillende vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdD-fractie vinden het allereerst goed dat de staatssecretaris zijn visie heeft geformuleerd op toezicht door de NVWA. Deze leden en anderen wijzen al jaren op de grote, bekende risico's voor dierenwelzijn in de veehouderij, tijdens transport en in de slachthuizen, terwijl het toezicht daarop onvoldoende is, niet in de laatste plaats vanwege een gebrek aan capaciteit. Datzelfde geldt voor de risico's van overbemesting

[6] https://edepot.wur.nl/693940

en mestfraude en de risico's van het gebruik van pesticiden in de landbouw. De staatssecretaris maakt in zijn brief een analyse van de context waarin de NVWA moet opereren en schrijft dat het toezicht van de NVWA toekomstbestendig moet zijn.

De leden van de PvdD-fractie onderschrijven dit, maar zien dat de analyse nog niet compleet is, terwijl dat wel noodzakelijk is om het toezicht daadwerkelijk toekomstbestendig te kunnen maken. Een fundamenteel en structureel probleem voor het functioneren van het toezicht door de NVWA is dat de risico's voor dierenwelzijn, natuur, milieu en gezondheid permanent zo groot zijn, dat daar op geen mogelijkheid effectief toezicht op te organiseren is. Zeker als de staatssecretaris schrijft dat het een illusie is dat met toezicht alle risico's te mitigeren zijn en dat keuzes maken inherent is aan toezicht (publieke middelen zijn niet onbeperkt), wat deze leden in principe kan beamen, zou het logisch zijn om te beginnen met het verminderen van de risico's bij de bron.

Vraag
Is de staatssecretaris dat met deze leden eens?

Antwoord
Ik onderschrijf het belang van een integrale aanpak van risico's voor mens, dier en natuur bij de bron. Binnen domeinen en sectoren waar het vermogen tot zelfregulering op orde is, kunnen bedrijven genieten van het high trust principe. Ik doe hiermee een oproep aan iedereen in en rondom ketens om risico's voor mens, dier en natuur bij de bron te voorkomen. De focus moet hierbij liggen op preventie, bewustwording en structurele veranderingen. Daarnaast blijft toezicht een essentieel onderdeel van het systeem om naleving te waarborgen. Het is dus niet alleen een sluitpost. Evaluatie en effectmeting van regelgeving en de naleving daarvan zijn noodzakelijk om de doeltreffendheid en uitvoerbaarheid van het beleid te monitoren en tijdig in te spelen op nieuwe risico's en maatschappelijke ontwikkelingen.

Deze leden geven een aantal voorbeelden. Toenmalig minister Schouten schreef in 2020 aan de Kamer (Kamerstuk 33835, nr. 138): "De druk op het slachtproces, ingegeven door economische overwegingen, is naar mijn overtuiging te groot geworden om belangen van dierenwelzijn en voedselveiligheid, maar ook van toereikend toezicht, op een adequate manier te borgen." In het dreigingsbeeld milieucriminaliteit 2021 werd geconstateerd dat Nederland structureel kampt met een onverantwoord mestoverschot, wat een structurele prikkel vormt tot mestfraude. "Met de bestrijding van mestfraude", zo staat te lezen in het rapport, "zijn bovendien enorme kosten gemoeid aan inzet van de NVWA(-IOD), de Nationale Politie, RVO.nl en het Functioneel Parket." In het Extern Jaarplan 2026 van de NVWA valt te lezen: "De druk op toezicht en handhaving op bestrijdingsmiddelen door de NVWA neemt toe. Dit wordt veroorzaakt door de achterblijvende naleving bij de toepassing van bestrijdingsmiddelen, alsook de risico's van de toepassing van deze middelen op de waterkwaliteit, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving." Ook wordt gesignaleerd dat de druk op de mestmarkt zou kunnen toenemen, "met als mogelijk gevolg dat er een toenemende druk op de naleving van regels ontstaat. Hiermee neemt ook de druk op toezicht en handhaving door de NVWA toe."

Vraag

De leden van de PvdD-fractie zouden de staatssecretaris willen vragen hierop te reflecteren en dit toe te voegen aan zijn analyse over de context waarbinnen de NVWA moet opereren en de keuzes die moeten worden gemaakt met de beschikbare capaciteit.

Antwoord
De leden van de PvdD-fractie wijzen er terecht op dat publieke middelen niet onbeperkt zijn en dat keuzes maken inherent is aan toezicht. Zeker in het licht van een steeds veranderende context. Deze context wordt gekenmerkt door onder andere ontwikkelingen zoals internationale en internethandel, technologische innovaties (waaronder AI) en nieuwe klimaatgerelateerde risico's. Deze verantwoordelijkheden dragen beleid en toezicht samen, waarbij beleid zorgt voor het beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen en de NVWA voor een doelmatige uitvoering van haar taken. De NVWA gaat daarbij zelf over hoe zij het toezicht inricht op de publieke belangen. De NVWA hanteert daarvoor een risicogerichte en kennisgedreven aanpak, waarbij het effect van het toezicht op de publieke waarde centraal staat en zo groot mogelijk is. De prioriteiten van de NVWA worden beschreven in haar openbare meerjarenagenda.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de mening dat het verstandig is om structurele risico's juist bij de bron kern te verminderen waar dat kan en dat dat bijdraagt aan het slagvaardig inzetten van de beschikbare toezichtscapaciteit? Welke mogelijkheden ziet hij daartoe?

Antwoord
Ja die mening deel ik. Door structurele risico's te verminderen, kan toezicht effectiever ingezet worden. Risico's kunnen worden verminderd enerzijds door het maken van duidelijk, goed afgewogen en voorzienbaar beleid, en anderzijds, door het nemen van verantwoordelijkheid door de sector.

Deze leden wijzen bijvoorbeeld op de Risicobeoordeling Roodvlees- en Grofwildketen 2024 van het Bureau Risicobeoordeling van de NVWA, waarin wordt geïllustreerd dat toezicht op hokverrijking bij een onveranderd productiesysteem het risico voor dierenwelzijn niet vermindert door de complexe relatie tussen huisvesting, staartbijten en couperen. BuRO constateert dat op het primaire bedrijf de omgeving, met name de huisvesting, een belangrijke bedreiging blijkt van het dierenwelzijn in alle onderzochte sectoren binnen de roodvleesketen. "Hierbij gaat het vooral om de inrichting van de stal die niet is aangepast aan de behoeften van het dier, de afwezigheid van passende hokverrijking of de bescherming tegen weersomstandigheden." De aanbevelingen van dit rapport luiden onder meer: "zet in op een spoedige realisering van een dierwaardige veehouderij" en "stimuleer de transitie van reguliere veehouderijen naar alternatieve vormen van veehouderij van productiedieren waar de dierenwelzijnsrisico's minder groot zijn." Deze leden zien dat de transitie naar een dierwaardige veehouderij dus ook een kans biedt om risico's aan de voorkant weg te nemen, wat kan bijdragen aan een uitvoerbaardere toezichtopgave.

Vraag
Deelt de staatssecretaris die mening en is het dan ook zijn inzet om de risico's voor het welzijn van dieren bij de bron te verminderen, met het oog op het moderne, slagvaardige risicogerichte toezicht dat hij voorstaat?

Antwoord
Ja. Met De AMvB dierwaardige veehouderij worden regels gesteld om het welzijn van dieren in de veehouderij te verhogen. Hiermee wordt gelijktijdig ook beoogd het ontstaan van dierenwelzijnsrisico's te verminderen en de ruimte voor slagvaardiger, risicogericht toezicht te vergroten.

Intimidatie NVWA-medewerkers
De leden van de PvdD-fractie maken zich zorgen over de omstandigheden waarbinnen de NVWA-inspecteurs hun werk moeten doen. Al jarenlang zijn er berichten over (ernstige) intimidatie van NVWA-inspecteurs, met alle gevolgen voor deze mensen van dien. Agressie, bedreiging en intimidatie zijn volstrekt onacceptabel, zo vinden deze leden. In het Jaarbeeld 2026 lezen zij met zorg dat het aantal meldingen 'incidenten agressie' het afgelopen jaar is toegenomen.

Vraag
Kan de staatssecretaris deze cijfers nader duiden en toelichten? Waar en in welke context vinden deze gevallen van intimidatie plaats?

Antwoord
Incidenten behelzen onder andere agressie en geweld jegens inspecteurs die aangekondigde en onaangekondigde inspecties uitvoeren bij bedrijven. Andere incidenten zijn er op het terrein van dierenwelzijn ten aanzien van inspecteurs die te maken hebben met particulieren. Verder hebben incidenten betrekking op agressie, per e-mail of telefoon, jegens medewerkers die vragen en meldingen van onder meer burgers en ondernemers in ontvangst nemen.

Vraag
Welke verklaring heeft de staatssecretaris voor de (toename van de) intimidatie?

Antwoord
De (toename van de) intimidatie heeft te maken met uitbreiding van het toezicht van de NVWA, de groei van het aantal medewerkers, een grotere meldingsbereid onder de medewerkers en in zijn algemeenheid toenemende verharding van de maatschappij.

Vraag
Is met deze cijfers het probleem van intimidatie van NVWA-medewerkers voldoende in beeld of is het ook nog mogelijk dat dit slechts het topje van de ijsberg is omdat niet al het intimiderende gedrag wordt gemeld?

Antwoord
De NVWA heeft het proces voor het door medewerkers melden van incidenten laagdrempelig ingericht. Verder stimuleert de NVWA, medewerkers om incidenten te melden. Gelet op deze maatregelen is de meldingsbereidheid onder medewerkers vergroot en lijkt intimidatie van medewerkers voldoende in beeld te zijn.

Vraag

Wat gebeurt er in de gevallen waarin geen sprake is van een strafbaar feit of als dat niet bewijsbaar is (en er dus geen aangifte wordt gedaan), anders dan dat de NVWA zulke mensen aanspreekt op hun gedrag?

Antwoord
In gevallen waarin geen sprake is van een strafbaar feit of als dat niet bewijsbaar is, wordt afhankelijk van de aard en ernst van het incident alsook de omstandigheden bepaald welke vervolgstappen nodig zijn. Dat zijn naast het aanspreken op gedrag, eventuele bestuursrechtelijke maatregelen en samenwerking met de politie.

Vraag
Hoe wordt de (sociale) veiligheid van NVWA-inspecteurs gewaarborgd en hoe wordt voorkomen dat intimiderend gedrag op te inspecteren bedrijven wordt beloond door bijvoorbeeld terughoudender optreden?

Antwoord
De (sociale) veiligheid van inspecteurs wordt gewaarborgd met weerbaarheidstrainingen voor nieuwe inspecteurs en hun teamleiders. Bij de voorbereiding en de uitvoering van inspecties is aandacht voor de sociale veiligheid van inspecteurs. Vooraf wordt een risico-inschatting gemaakt. Afhankelijk van de uitkomst kan de inspectie in duo's of, indien nodig, met ondersteuning van de politie worden uitgevoerd. Bij incidenten ziet de NVWA erop toe dat de inspectie bij het bedrijf waar sprake is van intimiderend gedrag wordt voortgezet. Waar nodig wordt extra ondersteuning ingezet.

High trust, high penalty en systeemtoezicht
De leden van de PvdD-fractie merken op dat de staatssecretaris aantoonbaar goed gedrag wil belonen met lichter toezicht, onder meer via systeemtoezicht: steekproefsgewijze inspecties op door bedrijven zelf ingerichte systemen, in plaats van fysieke aanwezigheid van een inspecteur of dierenarts. Daarbij wil de staatssecretaris onderzoeken of wettelijke taken die dierenartsen nu fysiek in slachthuizen moeten uitvoeren even impactvol zijn en of dit slimmer en innovatiever kan worden aangepakt.

Vraag
Kan de staatssecretaris toelichten aan welke wettelijke taken hij hierbij denkt?

Antwoord
De wettelijke taken van dierenartsen en officieel assistenten zijn vastgelegd in Vo 625/2017, artikel 18. Dit zijn met name de ante- en postmortem keuring en andere officiële controles gericht op de voedselveiligheid, de diergezondheid en het dierenwelzijn in slachthuizen, uitsnijderijen en wildbewerkingsinrichtingen. Ik schreef u hierover al in mijn brief van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835, nr. 262) dat ik ga onderzoeken of alle wettelijke taken die voortvloeien uit EU-wetgeving op LVVN-terrein en die dierenartsen van de NVWA nu fysiek in slachthuizen moeten uitvoeren even impactvol zijn voor voedselveiligheid, diergezondheid en dierenwelzijn. Om te bepalen wat de meest kansrijke wijzigingen zijn wordt in EU verband samengewerkt. Dit vergt afstemming met collega's in andere lidstaten en de voorverkenningen hiervoor zijn gestart.

Deze leden wijzen op het belang van permanente aanwezigheid van een onafhankelijke dierenarts op de plek waar dierenwelzijnsrisico's zeer groot zijn, namelijk bij het doden van dieren.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat het niet zijn inzet is om de fysieke aanwezigheid van dierenartsen in slachthuizen te verminderen?

Antwoord
De Europese verordeningen, waaronder Verordening (EU) 2017/625, stellen duidelijke eisen aan het toezicht in slachthuizen. Bepaalde taken, zoals de postmortem keuring, zijn wettelijk verplicht en moeten door officiële dierenartsen of daartoe bevoegde inspecteurs worden uitgevoerd. Deze verplichtingen vormen het uitgangspunt voor onze inzet.
Mijn prioriteit is om binnen deze wettelijke kaders de beschikbare capaciteit zo doelmatig mogelijk in te zetten, zodat we de grootste risico's voor dierenwelzijn, voedselveiligheid en volksgezondheid effectief kunnen aanpakken. Dit betekent dat de NVWA kritisch kijkt hoe dierenartsen en inspecteurs ingezet worden, zonder afbreuk te doen aan de verplichte taken die de Europese wetgeving voorschrijft. Ik onderzoek waar ruimte is voor innovatie, bijvoorbeeld door taken anders te verdelen of technologie in te zetten, mits dit leidt tot een gelijkwaardig of beter niveau van toezicht en risicobeheersing. De fysieke aanwezigheid van dierenartsen in slachthuizen blijft daarbij een belangrijk instrument, maar ik wil niet bij voorbaat uitsluiten dat er andere manieren zijn om dezelfde of betere resultaten te bereiken.

De leden van de PvdD-fractie zien dat de staatssecretaris minder toezicht voor goed presterende ondernemers expliciet koppelt aan het vrijspelen van capaciteit voor de grootste risico's.

Vraag
Wat zijn de gevolgen van deze visie voor de toezichtintensiteit op dierenwelzijn? Hoe zal de totale toezichtcapaciteit van de NVWA voor dierenwelzijn zich de komende jaren ontwikkelen?

Antwoord
De NVWA geeft zelf richting en invulling aan het toezicht op dierenwelzijn. Ze zet in op de grootste risico's en onderzoekt waar de toezichtsinspanning efficiënter kan worden ingezet, zonder afbreuk te doen aan de risicoafdekking en publieke waarde voor het dier. Een hoge toezichtintensiteit bij goed presterende ondernemers levert daarbij naar verwachting slechts een beperkte verbetering van het dierenwelzijn op. Door risicogericht toezicht te houden blijft de capaciteit beschikbaar voor de grootste risico's bij andere ondernemers of op andere plaatsen in de keten waar een groot effect kan worden bereikt. Er is geen voornemen om de totale capaciteit voor toezicht op dierenwelzijn te verminderen. Als blijkt dat de beschikbare capaciteit ontoereikend dreigt te worden, ben ik bereid hierover met de NVWA in gesprek te gaan.

De leden van de PvdD-fractie lezen verder dat de NVWA waar mogelijk in zal zetten op vormen van systeemtoezicht, waarbij steekproefsgewijze inspecties op de werking van door bedrijven ingerichte en vooraf goedgekeurde systemen zullen plaatsvinden.

Vraag

Kan de staatssecretaris uiteenzetten bij welke sectoren dergelijk systeemtoezicht met vooraf goedgekeurde systemen al plaatsvindt en hoe dit er in de praktijk uitziet?

Antwoord
De NVWA hanteert al een vorm van systeemtoezicht bij zogenaamde 'formulebedrijven'.[7] Dit betreft met name het domein voedselveiligheid en productveiligheid. Ook het toezicht op een exportkanalisatiesysteem (EKS) kan gezien worden als een vorm van systeemtoezicht. Een EKS is een kwaliteitssysteem waarmee bedrijven zelf de controle op exporteisen waarborgen.[8] Ook in het toezicht op attracties en speeltoestellen en in de horeca wordt gebruik gemaakt van door de NVWA geaccepteerde private controlesystemen.[9]

Vraag
Bij welke sectoren verwacht hij dat vormen van systeemtoezicht nog zullen worden toegepast, en op welke wijze?

Antwoord
Waar een vorm van systeemtoezicht kan worden toegepast is mede afhankelijk van de 'volwassenheid' van de sector. Bovenal is de inzet van een toezichtinstrument volgend op de mate van borging van geldende normen bij een bedrijf of binnen een sector. De NVWA onderzoekt momenteel in welke sectoren nog meer een vorm van systeemtoezicht kan worden toegepast.

Transparantie en de konijnenhouderij
De leden van de PvdD-fractie wijzen erop dat het niet alleen van belang is dat de NVWA zorgvuldig toezicht houdt op de veehouderij, maar dat ook door maatschappelijke organisaties en de Kamer gecontroleerd kan worden wat zich in de vee-industrie afspeelt en hoe daarop toezicht wordt gehouden.

Vraag
Onderschrijft de staatssecretaris dit belang?

Antwoord
Ik onderschrijf het belang van transparantie in de veehouderij en het toezicht daarop door de NVWA.

De leden van de PvdD-fractie wijzen ter illustratie hiervan op de beelden van ernstige overtredingen in de Nederlandse vleeskonijnenhouderij. Deze leden hebben kennisgenomen van de antwoorden van de staatssecretaris op de Kamervragen (Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2025-2026, nr. 2867). Hierin lezen de leden dat bij de naleefmeting in de periode 2015-2017 bij vijftien van de vijfenveertig geïnspecteerde konijnenbedrijven overtredingen zijn geconstateerd, zoals het niet aanwezig hebben van knaagmateriaal, te donkere stallen en het ontbreken van plateaus. Bij de naleefmeting van 2021/2022 zijn bij vijf van de zeventien geïnspecteerde bedrijven overtredingen geconstateerd, met betrekking tot huisvesting, het niet hanteren van een

[7] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/voedselveiligheid/inspectieresultaten-formulebedrijven
[8] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/export-dieren-dierlijke-producten/exportprocedures-voor-dieren-dierlijke-producten/certificering-dierlijke-producten-diervoeder/exportkanalisatiesysteem-eks
[9] https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/zelfcontrole-met-behulp-van-private-controlesystemen

dag- en nachtritme of het niet (correct) bijhouden van het uitvalspercentage. Deze leden willen graag precies weten wat bij deze inspecties is aangetroffen.

Vraag
Kan de staatssecretaris de volledige inspectierapporten (al dan niet geanonimiseerd) met de Kamer delen, en per naleefmeting uitsplitsen om welke overtredingen het ging, hoe vaak elke overtreding voorkwam, en bij hoeveel bedrijven sprake was van meerdere overtredingen tegelijk?

Antwoord
De inspectierapporten van 1 januari 2017 tot en met 24 maart 2022 zijn openbaar gemaakt naar aanleiding van een Woo-verzoek.[2] In deze rapporten is te lezen, indien er overtredingen zijn vastgesteld, waarop de overtreding(en) betrekking had(den). De overige inspectierapporten zal ik met uw Kamer delen.

Vraag
Kan hij daarbij aangeven om welke aantallen dieren het ging en waarom ervoor is gekozen om bij alle overtredingen, op een na, een waarschuwing te geven?

Antwoord
Het is niet mogelijk om aan te geven om welke aantallen dieren het ging. Zoals blijkt uit mijn antwoord op recent gestelde vragen over dit onderwerp[5], is bij alle overtredingen een waarschuwing gegeven. Bij de naleefmeting in de periode 2015-2017 zijn bij 15 bedrijven overtredingen geconstateerd. Hiervoor zijn schriftelijke en mondelinge waarschuwingen gegeven. Bij de laatste naleefmeting in 2021/2022 zijn bij vijf bedrijven overtredingen geconstateerd. In vier gevallen is een maatregel ten behoeve van herstel opgelegd en zijn vijf schriftelijke waarschuwingen opgemaakt.

De leden van de PvdD-fractie lezen dat de staatssecretaris verwijst naar het door de sector opgestelde plan van aanpak huisvesting, waarin staat aan welke bovenwettelijke huisvestingsvereisten houders van konijnen zich in de loop naar 2030 moeten voldoen.

Vraag
Kan de staatssecretaris dit plan van aanpak integraal met de Kamer delen?

Antwoord
Het plan van aanpak wordt binnenkort gepubliceerd op website van LTO[10].

De leden van de PvdD-fractie constateren dat de conclusie dat er geen sprake is van ernstige overtredingen ertoe heeft geleid dat er in 2023, 2024 en 2025 in het geheel geen inspecties in de konijnenhouderij zijn uitgevoerd. Op het vangen en laden van konijnen is sinds 2017 nooit gecontroleerd.

Vraag
Klopt het dat de NVWA gedurende deze periode in de veronderstelling was dat er geen ernstige overtredingen plaatsvonden in de konijnenhouderij en (risicogericht) toezicht daarom niet noodzakelijk was?

[10] https://www.lto.nl/sector/dier/konijnenhouderij/

Antwoord
Het is de verantwoordelijkheid van de houder om op elk moment aan de vereisten voor het welzijn van de dieren te voldoen. De NVWA voert periodiek fysieke inspecties uit op konijnenhouderijen. Uit de resultaten van inspecties van de NVWA op de omstandigheden waaronder de vleeskonijnen gehouden worden, waren geen ernstige overtredingen gebleken. Hierdoor is in het kader van risicogericht toezicht besloten geen aanvullende inspecties in de konijnenhouderij plaats te laten vinden in de genoemde jaren.

Vraag
Zo ja, hoe verhoudt dit zich tot het feit dat in 2019 én 2023 ook al beelden van ernstig dierenleed in de vleeskonijnenhouderij naar buiten kwamen en de risico's in deze sector dus niet onbekend waren?

Antwoord
Zie het antwoord op de vorige vraag.

De leden van de PvdD-fractie constateren dat de overheid geen centrale sterftecijfers van konijnen bijhoudt en ook niet beschikt over de cijfers die door de sector worden bijgehouden. En dit terwijl de toenmalige Landbouwminister in 2020 aangaf in te zetten op centrale registratie van sterftecijfers in de konijnenhouderij (Antwoorden op vragen van het lid Ouwehand (PvdD) aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over het lijden van konijnen in de Nederlandse konijnenhouderij (ingezonden 12 december 2019, Aanhangsel van de Handelingen 2019–2020, nr. 2951). In plaats daarvan is de toezichthouder nu afhankelijk van de vrijwillige, private Zorgwijzer, waarvan de staatssecretaris zelf zegt dat de representativiteit onbekend is.

Vraag
Deze leden vragen hoe de NVWA risicogericht en kennisgedreven toezicht kan houden als zelfs basale gegevens over uitval en sterfte in een sector ontbreken.

Antwoord
De beelden rondom het laden van konijnen laten zien dat het niet op alle konijnenhouderijen goed gaat. En tegelijkertijd werkt risicogericht en kennisgedreven toezicht alleen als de NVWA over de juiste data beschikt. Het ontbreken van toegang tot gegevens over uitval en sterfte, belemmert goed risicogericht toezicht. Hetzelfde geldt voor het niet direct toegankelijk zijn van de transportbewegingen. Samen met de sector en de NVWA kijk ik hoe de uitwisseling van gegevens binnen deze sector vormgegeven kan worden.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid om te zorgen voor een centrale, verplichte registratie van sterfte- en uitvalcijfers? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
De gegevens worden bijgehouden door de konijnenhouder en kunnen bij inspecties door de NVWA worden gecontroleerd. De gegevens zijn niet centraal toegankelijk voor de overheid. Momenteel is er een private registratietool van sterfte- en uitvalcijfers: de Zorgwijzer. De Zorgwijzer is ontstaan vanuit het idee dat de sector met een plan zou komen voor jonge dieren, waarbij ook het sterftecijfer doormiddel van benchmarking inzichtelijk zou

worden gemaakt. Ik erken dat uitvalcijfers een belangrijke indicator is voor het welzijn van de konijnen en risicogericht toezicht. Deelname is nog niet verplicht, maar er wordt wel gekeken naar manieren om konijnenhouders zoveel mogelijk te stimuleren om deel te nemen aan de Zorgwijzer. Aangezien de konijnensector in Nederland met 28 houderijen een kleine sector is, is het relatief eenvoudig om gegevens te herleiden naar individuele bedrijven. Dit is niet wenselijk. Indien er genoeg konijnenhouders deelnemen aan de Zorgwijzer, kunnen resultaten op geaggregeerd (sector)niveau beschikbaar worden gemaakt.

De leden van de PvdD-fractie vragen welke lering de staatssecretaris uit deze casus trekt voor zijn visie op modern toezicht. We hebben gezien dat in een kleine, overzichtelijke sector, waarvan al bekend was dat er herhaaldelijk dierenwelzijnsmisstanden plaatsvonden, jarenlang geen toezicht is geweest, terwijl ernstige overtredingen bleven voortdoen. De vleeskonijnensector heeft jarenlang het predicaat 'High trust' gekregen, waardoor konijnen ongezien jarenlang zeer ruw zijn behandeld. Totdat dit uiteindelijk aan het licht kwam door de inzet van een dierenrechtenorganisatie.

Vraag
Hoe gaat hij voorkomen dat deze situaties zich vaker gaan voordoen?

Antwoord
De NVWA heeft een breed palet aan toezichtinstrumenten. Om te bepalen of een toezichtinstrument passend is bij een doelgroep doet de NVWA onderzoek naar de aard en drijfveren van een doelgroep. Bij een zogenaamde 'bewuste onbekwame' doelgroep waar veel overtredingen van wet- of regelgeving plaatsvindt, ligt het niet voor de hand om te kiezen voor een toezichtinstrument dat veel vraagt van de eigen verantwoordelijkheid van die doelgroep. 'High trust' is in dergelijke gevallen dan niet aan de orde.

Naleefmetingen
De leden van de PvdD-fractie lezen in het jaarbeeld van de NVWA (Kamerstuk 33835, nr. 264) dat er in 2025 naleefmetingen zijn gedaan bij houders van vleesvee en houders van kalkoenen.

Vraag
Kan de staatssecretaris de resultaten van deze naleefmetingen met de Kamer delen?

Antwoord
De resultaten van de naleefmetingen voor vleesvee en kalkoenen zijn gepubliceerd op de website van de NVWA[11].

Deze leden lezen voorts dat in 2026 naleefmetingen worden afgerond onder houders van paarden, houders van opfok- en vermeerderingslegkippen en schapenhouders (naar de bescherming van schapen tegen hitte).

Vraag
Kan de staatssecretaris ook de resultaten van deze naleefmetingen met de Kamer delen zodra zij beschikbaar zijn en daarbij aangeven welke overtredingen zijn geconstateerd en welke handhaving daarop is gevolgd?

[11] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/dieren-houden-en-verzorgen/inspectieresultaten/2025

Antwoord
De resultaten van de naleefmetingen bij houders van paarden (trainings- en handelsstallen) en opfok- en vermeerderingslegkippen worden naar verwachting in Q2 van 2027 gedeeld op de website van de NVWA. De naleefmetingen bij schapenhouders in het kader van bescherming tegen hitte, zijn in 2024 en 2025 uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd op de website van de NVWA[12].

De leden van de PvdD-fractie lezen in antwoord op feitelijke vragen dat er in 2025 628 meldingen van hittestress zijn gedaan bij de NVWA, en dat bij minder dan één op de vijf meldingen een inspectie is uitgevoerd (Kamerstuk 36945-XIV, nr. 7).

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven op basis waarvan is geconcludeerd dat bij 530 meldingen geen inspectie nodig was?

Antwoord
De NVWA volgt meldingen risicogericht op en waar nodig middels een inspectie ter plaatse. Ook kan telefonisch of middels videobellen contact worden opgenomen met een houder van dieren naar aanleiding van een melding en kan deze in bepaalde gevallen ook op afstand worden afgehandeld.
Wanneer meldingen niet zijn voorzien van voldoende specifieke informatie over bijvoorbeeld de locatie of niet specifiek genoeg zijn met betrekking tot de ernst van de situatie, is een inspectie niet mogelijk of niet efficiënt. Ook speelt de beschikbare capaciteit een rol bij de keuzes die worden gemaakt t.a.v. het al dan niet opvolgen van meldingen.

Deze leden constateren dat de uitgevoerde inspecties uiteindelijk in slechts één op de tien gevallen tot een waarschuwing leidden en dat er in totaal slechts twee boetes zijn opgelegd. Hiertegenover staat een steekproef van Wakker Dier die afgelopen zomer is uitgevoerd, waaruit bleek dat 88 procent van de schapen in Noord-Holland midden op de dag onvoldoende of zelfs helemaal geen schaduw had in de wei, terwijl de zon genadeloos brandde en het buiten snikheet was, met temperaturen tot wel 33 graden Celsius[13]. Dit wijst er stellig op dat de wettelijke verplichting om dierenbescherming te bieden tegen slechte weersomstandigheden (artikel 1.6, derde lid, van het Besluit houders van dieren) op grote schaal niet wordt nageleefd.

Vraag
Hoe verhoudt het zeer geringe aantal opgelegde boetes zich tot deze aanwijzingen van structurele niet-naleving, en tot de aanpak van ‘High trust, high penalty’ die de staatssecretaris voor ogen heeft?

Antwoord
Maatregelen die worden opgelegd bij het aantreffen tijdens inspecties van niet-naleving van regelgeving door de NVWA, volgen uit het interventiebeleid. Afhankelijk van aard en omvang van de overtreding wordt een mondelinge mededeling, officiële waarschuwing, bestuurlijke boete, last of proces verbaal opgelegd. Het beschikbare bestuursrechtelijke instrumentarium

[12] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/hittestress-en-koudestress-bij-dieren-voorkomen/inspectie-en-onderzoeksresultaten
[13] https://www.wakkerdier.nl/persberichten/merendeel-van-de-schapen-geen-schaduw-op-tropische-dag

is naar zijn aard gericht op herstel. Bij structurele niet-naleving *leidt het interventiebeleid tot inzet van een strengere maatregel en kan bijvoorbeeld in plaats van een waarschuwing een boeterapport worden opgemaakt.*

Herziening boetestelsel Wet dieren
De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van het voornemen van de staatssecretaris om het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren aan te passen met als doel om de doeltreffendheid van de boetes te verhogen.

Vraag
Kan de staatssecretaris concreet aangeven wat hij gaat wijzigen? Hoe hoog worden de nieuwe boetes om te voldoen aan het principe van 'High penalty'?

Antwoord
Zoals aangegeven in mijn brief modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835, nr. 262) is mijn voornemen om een inflatiecorrectie toe te passen, de omzetgerelateerde boete breder toepasbaar te maken en de recidivebepaling aan te passen.

De boetebedragen die ik in het ontwerpbesluit voor overtreders die bedrijfsmatig handelen heb opgenomen, zijn:
Categorie 1: € 700,-
Categorie 2: € 2.100,-
Categorie 3: € 3.500,-
Categorie 4: € 7.000,-
Categorie 5: € 14.000,- of als dat meer is een percentage van ten hoogste 10% van de omzet.

Voor particulieren zijn dat de volgende bedragen:
Categorie 1: € 350,-
Categorie 2: € 1.050,-
Categorie 3: € 1.750,-
Categorie 4: € 3.500,-
Categorie 5: € 7.000,-

Vraag
Kan hij toelichten hoe hij de omzetgerelateerde boete "beter en breder" toepasbaar wil maken en in welke gevallen deze straks opgelegd worden?

Antwoord
In het huidige Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren is de mogelijkheid tot het opleggen van een boete gerelateerd aan de omzet opgenomen als het economisch voordeel aanmerkelijk hoger is dan de voor die overtreding voorgeschreven boete. Het wijzigingsbesluit dat ik voornemens ben om in procedure te brengen, verruimt de mogelijkheid tot het opleggen van een boete die gerelateerd is aan de omzet wanneer in de uitoefening van beroep of bedrijf wordt gehandeld. Als de voorgeschreven boete geen passende bestraffing toelaat, kan een boete van de hoogste categorie, waaronder een omzetgerelateerde boete worden opgelegd. Daarbij denk ik aan zeer ernstige overtredingen, of frequente overtreders die onvoldoende verbeteringen in de bedrijfsvoering (veelvuldige recidivisten) doorvoeren.

De leden van de PvdD-fractie maken zich grote zorgen over het voornemen van de staatssecretaris om de recidivetermijn te verkorten van vijf naar drie jaar. Deze leden constateren dat de staatssecretaris dit motiveert met het argument dat de recidiveboetes bij een termijn van vijf jaar zo hoog oplopen dat bedrijven standaard bezwaar en beroep instellen.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de mening dat het procedeergedrag van overtreders geen legitieme reden is om de aanpak van herhaalde overtreders dan maar te verzwakken en dat een kortere termijn juist notoire overtreders in de kaart speelt?

Antwoord
De voorgenomen wijziging van de regels over bestuurlijke boetes bevatten een gebalanceerd pakket aan maatregelen, waarbij zowel oog is voor het punitieve karakter van de bestuurlijke boete, als de evenredigheid daarvan. Stakeholders gaven aan dat als gevolg van de huidige recidivebepaling de prikkel tot gedragsverandering afnam. Door de verkorting van de termijn waarmee rekening wordt gehouden met recidive, heeft een overtreder een grotere mogelijkheid om binnen afzienbare tijd verbeteringen in de bedrijfsvoering door te voeren en zo niet in een zogeheten recidivespiraal te komen. Het ontwerpbesluit biedt daarnaast de mogelijkheid om een boete van de hoogste categorie, waaronder een omzetgerelateerde boete, op te leggen als de vastgestelde boete, gezien de feiten en omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd, niet passend is en in de uitoefening van beroep of bedrijf wordt gehandeld. Daarmee wordt enerzijds de prikkel weggenomen om geen verbeteringen in de bedrijfsvoering door te voeren en anderzijds waar dat passend is de mogelijkheid tot het opleggen van hoge boetes behouden.

Vraag
Hoeveel bedrijven die onder de huidige vijfjaarstermijn als recidivist zouden worden aangemerkt vallen straks buiten de driejaarstermijn?

Antwoord
De NVWA beziet per geval of recidive aan de orde is en toepast moet worden. Dat wordt per zaak geregistreerd. Er is geen totaaloverzicht beschikbaar dat tot in detail aangeeft hoeveel jaren een bedrijf in de recidivetermijn zit of zat.

Hierbij wijzen de leden ook op de situatie die zich heeft voorgedaan in de konijnenhouderij waarbij in de jaren 2021 en 2022 overtredingen zijn geconstateerd en vervolgens pas weer in 2027 nieuwe naleefmetingen plaatsvinden. Door het verkorten van de recidivebepaling, met een lage toezichtintensiteit, kunnen dit soort overtredingen niet met een recidivebepaling worden aangepakt.

Vereenvoudiging en deregulering
De leden van de PvdD-fractie constateren dat “vereenvoudiging en deregulering” een van de drie hoofdlijnen van de brief is. Deze leden vragen de staatssecretaris te garanderen dat het schrappen of vereenvoudigen van regels op geen enkele wijze leidt tot een verlaging van de beschermingsnormen voor dieren, mensen of natuur.

Vraag

Kan hij toezeggen dat elk voorstel tot vereenvoudiging vergezeld gaat van een expliciete beoordeling van de gevolgen voor het beschermingsniveau?

Antwoord
Deregulering en vereenvoudiging mogen niet leiden tot een lager beschermingsniveau. Dat is voor mij een harde randvoorwaarde. Waar op basis van voortschrijdende inzichten hetzelfde beschermingsdoel op een slimmere, eenvoudigere of minder belastende manier kan worden bereikt, wil ik die ruimte benutten.

Vangletsel
De leden van de PvdD-fractie lezen in het jaarbeeld 2025 van de NVWA dat er nog steeds geen oplossing is gevonden om handhavend op te treden wanneer in slachthuizen bij meer dan één procent van de kippen, eenden en kalkoenen zogeheten vangletsel wordt aangetroffen. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld kneuzingen, bloedingen, ontwrichtingen en botbreuken, omdat de dieren ruw en hardhandig aan hun poten zijn opgetild, met meerdere tegelijk worden gedragen en in kratten worden geduwd of gegooid. Door pas handhavend op te treden vanaf één procent werd al gedoogd dat jaarlijks meer dan vijf miljoen dieren (ernstige) verwondingen oplopen, maar nu kan zelfs vanaf vijf miljoen verwonde dieren niet worden gehandhaafd.

De leden van de PvdD-fractie wijzen erop dat de toenmalige Landbouwminister op vragen van de Partij voor de Dieren antwoordde dat de NVWA zal komen tot de meest effectieve oplossing om toezicht te houden op het vang-, laad- en transportproces en waar nodig passende handhaving toe te passen (Kamerstuk 2025D29645).

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven wat de uitkomst hiervan is geweest en welke stappen zijn en worden ondernomen om zo snel mogelijk weer handhavend te kunnen optreden?

Antwoord
Het project, waarin wordt gekeken hoe de NVWA effectiever toezicht houdt op welzijnsproblemen bij pluimvee die ontstaan in de keten, is nog gaande en wordt naar verwachting in het laatste kwartaal van 2026 afgerond.
De NVWA ontwikkelt op dit moment al het risicogericht toezicht bij het vangen van pluimvee. Dit gebeurt door het monitoren van letsel bij toezicht op slachthuizen. Als de toezichthouder tijdens de slachtfase bepaalde letsels vaststelt, is dit mogelijk een indicatie voor onzorgvuldig vangen. Deze letsels worden als risico-indicator gebruikt voor het bepalen welke vangploegen aanvullende inspecties tijdens het vangen van pluimvee op primaire bedrijven krijgen.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid om, in ieder geval totdat er weer handhavend kan worden opgetreden, maatregelen te treffen die de risico's op vangletsel verkleinen, zoals minder dieren in de stallen en kratten, zodat het vangproces rustiger kan plaatsvinden en dieren minder op elkaar gepropt zitten, of structureel toezicht bij het vangen in stallen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De bezettingsdichtheid voor pluimvee is binnen de EU vastgelegd in Richtlijn 2007/43/EG voor de huisvesting en in Verordening 1/2005 voor het transport van de dieren. Daarnaast houdt de NVWA risicogericht toezicht op het vangen in de stallen. Op dit moment tref ik hiertoe geen extra maatregelen.

Vraag
Kan de staatssecretaris tevens aangeven hoe en per wanneer de NVWA gaat handhaven op het verbod om kippen aan poten op te tillen voordat zij naar de slacht worden afgevoerd, conform de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (ECLI:NL:CBB:2026:335)? Ook hiermee kan veel vangletsel bij dieren worden voorkomen.

Antwoord
De NVWA handhaaft per direct in de periode voor 1 januari 2027 door middel van een last onder dwangsom (LOD) met een begunstigingstermijn tot 1 januari 2027. Dat wil zeggen als er tijdens inspecties overtredingen worden geconstateerd met betrekking tot het optillen aan de poten, dan krijgen de pluimveehouder en het pluimveeservicebedrijf een last onder dwangsom (hierna: LOD) opgelegd met daarin een begunstigingstermijn tot 1 januari 2027. Deze LOD voldoet inhoudelijk aan de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) (50 euro per kip tot maximaal 60.000 euro). Deze last wordt verbeurd indien na 1 januari 2027 opnieuw wordt geconstateerd dat pluimvee in strijd met de verordening wordt opgetild.
Vanaf 1 januari 2027 treedt de NVWA handhavend op tegen overtredingen door middel van een boete + LOD zonder begunstigingstermijn. Dit geldt voor bedrijven waar vanaf 1 januari 2027 overtredingen worden geconstateerd van het optillen aan de poten. Op dat moment wordt zowel een boete als een LOD opgelegd. In de LOD wordt geen begunstigingstermijn opgenomen. Dat betekent dat bij een eerstvolgende constatering van deze overtreding, het bedrag in de last zal worden verbeurd en ingevorderd.
Tegen bedrijven die reeds een LOD opgelegd hebben gekregen en waar na 1 januari 2027 wordt geconstateerd dat niet aan de LOD wordt voldaan (= opnieuw een overtreding wordt geconstateerd), zal de dwangsom worden verbeurd en een invorderingsprocedure worden opgestart. Deze bedrijven worden ook beboet. Bij volledige verbeuring van het maximale dwangsombedrag zal tevens een nieuwe LOD volgen indien opnieuw een overtreding wordt begaan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
De leden van de BBB-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over modern toezicht door de NVWA, het Jaarbeeld NVWA 2025 en het Jaarverslag NVWA-IOD 2025. Deze leden onderschrijven het belang van een deskundige en slagvaardige toezichthouder die optreedt waar de voedselveiligheid, diergezondheid of het dierenwelzijn daadwerkelijk in het geding zijn. Zij lezen daarom met instemming dat de staatssecretaris kiest voor risicogericht en kennisgedreven toezicht, waarbij goed gedrag wordt beloond met minder toezichtlast en capaciteit wordt ingezet waar de grootste risico's liggen. Deze leden hebben naar aanleiding van de stukken nog een aantal vragen.

De leden van de BBB-fractie lezen dat de NVWA nieuwe technologieën, waaronder drones, nadrukkelijker wil inzetten bij het toezicht. Deze leden zijn niet tegen innovatie. Technologie moet het toezicht echter doelmatiger maken en niet leiden tot het steeds

gemakkelijker opsporen van situaties die op papier mogelijk ongewenst lijken, zonder dat duidelijk is of daadwerkelijk sprake is van schade aan dierenwelzijn of het publieke belang dat de NVWA behoort te beschermen.

De leden van de BBB-fractie lezen dat de staatssecretaris inzet op risicogericht toezicht en het uitgangspunt 'high trust, high penalty'. Deze leden vinden dat dit uitgangspunt ook daadwerkelijk herkenbaar moet zijn in de handhaving in de veehouderij. Zij zien echter dat in het publieke en politieke debat regelmatig wordt gepleit voor steeds intensiever toezicht, zoals permanent cameratoezicht en een steeds grotere fysieke aanwezigheid van de NVWA. Dat wekt de indruk dat de veehouderij als geheel vanuit wantrouwen wordt benaderd, in plaats van dat toezicht wordt gericht op de bedrijven en situaties waar de risico's daadwerkelijk het grootst zijn.
Daarnaast leidt het verhoogde gebruik van AI/ slimme technieken volgens deze leden tot een groot risico op het lekken van gevoelige data van ondernemers en gezinnen onder meer door datalekken en openbaarmaking van gegevens.

Vraag
Welke waarborgen gelden bij de toenemende inzet en uitwisseling van data door de NVWA voor privacy, gegevensbescherming en bedrijfsvertrouwelijke informatie?

Antwoord
Bij de uitwisseling van data door de NVWA gelden ten aanzien van privacy, gegevensbescherming en bedrijfsvertrouwelijke informatie de waarborgen zoals deze zijn voorgeschreven in de gegevensbeschermingswetgeving; de Algemene verordening gegevensbescherming en de Wet politiegegevens. Daarnaast gelden waarborgen voortvloeiend uit sectorale wetgeving, zoals de Europese Controleverordening voor Visserij.

Vraag
Van wie zijn de verzamelde gegevens en beelden, wie heeft daar toegang toe, voor welke doeleinden mogen deze worden gebruikt en hoe lang mogen deze worden bewaard?

Antwoord
Alleen bij slachthuizen vindt, op vrijwillige basis, cameratoezicht plaats. De verzamelde beelden zijn eigendom van de slachthuizen en worden 28 dagen bewaard. Alleen specifiek aan slachthuizen gekoppelde medewerkers van de NVWA hebben toegang tot de beelden. Bij een vermoeden of constatering van een overtreding, worden beelden, waarop de (vermoedelijke) overtreding zichtbaar is, door de NVWA gevorderd.

Vraag
Hoe wordt voorkomen dat gegevens die voor één specifiek toezichtdoel zijn verzameld vervolgens zonder duidelijke begrenzing voor andere toezicht- of handhavingsdoeleinden worden gebruikt?

Antwoord
In het geval gegevens voor een ander toezicht- of handhavingsdoel relevant zijn, vindt toetsing plaats of dit gelet op onze wettelijke taken en verantwoordelijkheden al dan niet mogelijk is.

Vraag

Hoe wordt voorkomen dat bedrijfsvertrouwelijke of persoonlijke informatie via openbaarmakingsverzoeken onbedoeld openbaar wordt?

Antwoord
Om te voorkomen dat bedrijfsvertrouwelijke of persoonlijke informatie met verzoeken tot openbaarmaking onbedoeld openbaar wordt, past de NVWA een aantal maatregelen toe. Indien uit een eerste beoordeling blijkt dat in documenten bedrijfsvertrouwelijke gegevens en persoonsgegevens staan die niet openbaar gemaakt mogen worden, worden deze weggelakt. Betrokkenen worden daarna in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze kenbaar te maken op het voornemen om documenten openbaar te maken. Hierna volgt definitieve beoordeling en besluitvorming op het verzoek om documenten openbaar te maken.

De leden van de BBB-fractie vinden het terecht dat bedrijven waar regels structureel of ernstig worden overtreden stevig worden aangepakt. Tegelijkertijd moet worden voorkomen dat ondernemers die goed presteren of slechts incidenteel of administratief tekortschieten op dezelfde manier worden benaderd.

Vraag
Hoe borgt de staatssecretaris dat het toezicht daadwerkelijk onderscheid maakt tussen ondernemers die incidenteel of administratief tekortschieten en bedrijven waar sprake is van structurele of ernstige overtredingen?

Antwoord
Het toezicht van de NVWA is risico gebaseerd. Op het moment dat zij in de uitoefening van haar toezicht een overtreding constateert, handelt zij volgens haar interventiebeleid. In dat interventiebeleid wordt onderscheid gemaakt tussen eerste overtredingen en herhaalde overtredingen. Dit, naast de recidivebepalingen uit de wet, leidt ertoe dat overtredingen op passende wijze worden bestraft. In het interventiebeleid staat tevens beschreven wat de frequentie van toezicht is en wat verscherpt toezicht inhoudt.

Deze leden wijzen er daarnaast op dat binnen de veehouderij private kwaliteitssystemen bestaan, zoals Holland Varken Quality, waarin aanvullende eisen worden gesteld en bedrijven periodiek worden gecontroleerd. Private kwaliteitssystemen kunnen bovendien sneller worden aangepast aan nieuwe inzichten dan wet- en regelgeving.

Vraag
Hoe kunnen private kwaliteitssystemen volgens de staatssecretaris een grotere rol spelen bij risicogericht toezicht?

Antwoord
Zoals eerder in deze beantwoording aangegeven zijn bedrijven zelf verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving. In sommige domeinen is het mogelijk om een door de NVWA geaccepteerd privaat controlesysteem te gebruiken. Als een bedrijf gebruik maakt van een geaccepteerd controlesysteem dan kan een bedrijf in aanmerking komen voor aangepast toezicht. Dat betekent minder vaak en minder lange controles. In de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen, zal ik - waar passend - nader ingaan op de mogelijkheden van de inzet van private kwaliteitssystemen en de mogelijke effecten hiervan op de aard en frequentie van toezicht. De inzet van private kwaliteitssystemen vraagt nadrukkelijk ook initiatief van de sectoren zelf.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid ervoor te zorgen dat aantoonbaar goede deelname aan dergelijke kwaliteitssystemen daadwerkelijk leidt tot minder of lichter NVWA-toezicht?

Antwoord
Zie antwoord op de voorgaande vraag.

Vraag
Zou de NVWA zich volgens de staatssecretaris niet juist sterker moeten richten op producten, handelsstromen en sectoren waar géén certificering, ketenborging of structureel kwaliteitssysteem aanwezig is? Hoe wordt deze afweging momenteel gemaakt bij de prioritering van toezichtcapaciteit?

Antwoord
De NVWA bepaalt aan de hand van een risicobeoordeling zelf waar en hoe toezicht moet plaatsvinden. Op basis van deze risico's bepaalt de NVWA waar de inzet van het toezicht het meest noodzakelijk is. Indien de aanwezigheid van certificering, ketenborging of structureel kwaliteitssysteem aantoonbaar leidt tot minder risico's dan kan dit effect hebben op de wijze waarop de NVWA haar toezichtskeuzes en de inrichting ervan maakt. Ook hier speelt de mate van volwassenheid van een sector of domein een rol.

De leden van de BBB-fractie wijzen in dat verband bijvoorbeeld op de handel in afslankmiddelen, spieropbouwende middelen en andere zogenoemde 'wondermiddelen', waarvan het gebruik tot ernstige gezondheidsklachten en in sommige gevallen zelfs overlijden kan leiden.

Vraag
Hoeveel capaciteit zet de NVWA momenteel in op het toezicht op dergelijke producten en handelsstromen?

Antwoord
De NVWA voert risicogericht toezicht uit. Gedurende het hele jaar bemonstert de NVWA risicovolle producten en deze worden geanalyseerd op risicovolle stoffen. Als risicovolle stoffen worden aangetroffen dan kan een inspectie door de NVWA volgen, waarbij bijvoorbeeld naar het voedselveiligheidsplan wordt gekeken. Ook worden specifieke projecten uitgevoerd op supplementen met risicovolle stoffen. Naast inspecties verstrekt de NVWA informatie aan bedrijven over onder andere de wetgeving via handboeken en aan consumenten door te publiceren over risicovolle voedingssupplementen. Dit staat in het webdossier voedingssupplementen[14]. Dit jaar introduceerde de NVWA de 'Blocklist voedingssupplementen' op de website[15]. In dit overzicht worden de door de NVWA onderzochte producten met gevaarlijke en verboden ingrediënten openbaar gemaakt.

Vraag

[14] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/voedselveiligheid/voedingssupplementen
[15] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/voedselveiligheid/voedingssupplementen/blocklist#/)

Hoe verhoudt die inzet zich tot de toezichtcapaciteit die wordt ingezet in sectoren zoals (maar niet gelimiteerd tot) de Nederlandse vlees- en zuivelproductie, waarin al sprake is van structurele private kwaliteitsborging en periodieke controles?

Antwoord
In het jaarbeeld van de NVWA 2025[16] staat dat 52% van de capaciteit wordt besteed aan voedselveiligheid. Van de voedselveiligheid wordt 2% van alle uren voedselveiligheid aan het domein Bijzondere eet- en drinkwaren (BED) besteed. Binnen het domein BED wordt toezicht gehouden op onder andere voedingssupplementen en kruidenpreparaten, waaronder ook afslanksupplementen en spieropbouwende supplementen vallen. Voor vleesketen en voedselveiligheid is dit 63%. Hier zit het toezicht van de zuivel niet bij omdat het primaire toezicht hierop bij het COKZ ligt.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat wet- en regelgeving niet alleen verplichtingen oplegt aan ondernemers, maar hun ook rechtszekerheid en bescherming behoort te bieden. Ondernemers moeten zich aan de geldende regels houden, maar moeten er tegelijkertijd op kunnen vertrouwen dat wanneer zij dat doen, zij niet voortdurend worden geconfronteerd met procedures die grote gevolgen hebben voor hun bedrijf en gezin. Deze leden krijgen signalen dat de NVWA veel tijd kwijt is aan handhavingsverzoeken van activistische non-gouvernementele organisaties (ngo's). Daarbij worden bijvoorbeeld verzoeken ingediend naar aanleiding van foto's die ondernemers zelf hebben gedeeld in vakbladen of op sociale media, of naar aanleiding van bezoeken aan zichtstallen die ondernemers juist openstellen om burgers kennis te laten maken met de veehouderij. Een ondernemer die transparant probeert te zijn over zijn bedrijf kan daardoor juist onderwerp worden van een handhavingsprocedure.

De leden van de BBB-fractie vinden dat een zeer onwenselijk effect. Deze leden begrijpen dat een verzoek om handhaving een belangrijk juridisch instrument is wanneer daadwerkelijk aanwijzingen bestaan dat wet- en regelgeving wordt overtreden. Zij vragen echter ook aandacht voor de mogelijkheid dat dit instrument strategisch wordt ingezet om via handhavingsprocedures onderwerpen voor de rechter te brengen of politiek te agenderen.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de mening dat het instrument van het handhavingsverzoek niet bedoeld zou moeten zijn om ondernemers die transparantie betrachten op deze manier voortdurend onderwerp van procedures te maken?

Antwoord
Belanghebbenden hebben het recht om een handhavingsverzoek in te dienen wanneer zij vermoeden dat een regel wordt overtreden. Ik acht dit recht ook van belang in het kader van actieve burgerparticipatie en rechtsbescherming. Het beginsel van rechtszekerheid is daarmee geborgd. Bij een handhavingsverzoek is de overheid verplicht om dit in behandeling te nemen. Evenzo geldt dit voor een verzoek op grond van de Wet open overheid (Woo). Dat hiermee ook ondernemers die transparantie betrachten worden geraakt, maakt dit niet anders. Ook voor deze ondernemers geldt dat zij zich moeten houden aan geldende wet- en regelgeving. Bij de evaluatie van de Woo wordt onderzocht of de uitvoering van de wet goed

[16] https://www.nvwa.nl/over-de-nvwa/publicaties/jaarbeeld-2025/voedselveiligheid

verloopt. Daarbij wordt ook gekeken naar de ervaringen. De conclusies van de evaluatie kunnen mogelijk leiden tot aanbevelingen en wijziging van de Woo.

Vraag
Hoeveel handhavingsverzoeken van ngo's ontvangt de NVWA jaarlijks en hoeveel capaciteit en kosten zijn gemoeid met de beoordeling en afhandeling daarvan?

Antwoord
Jaarlijks worden gemiddeld (gerekend over de jaren 2023, 2024 en 2025) 30 verzoeken om handhaving ingediend. Het merendeel is afkomstig van ngo's. In het 2024 zijn 14 handhavingsverzoeken vanuit een ngo ingediend. In 2025 zijn 22 handhavingsverzoeken gedaan door een ngo. In 2026 zijn (tot september) 17 handhavingsverzoeken door een ngo gedaan. De NVWA registreert niet op detailniveau hoeveel capaciteit en kosten met de beoordeling en afhandeling gemoeid zijn.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarbij aangeven welk deel van deze handhavingsverzoeken uiteindelijk leidt tot de constatering van een daadwerkelijke overtreding en welk deel niet?

Antwoord
De handhavingsverzoeken van ngo's hebben in 2024 in 5 gevallen geleid tot constatering van een daadwerkelijke overtreding. Deze verzoeken kunnen vervolgens zijn toegewezen als dit heeft geleid tot het opleggen van een maatregel. Onder dit aantal van 5 vallen ook strafrechtelijke overtredingen of overtredingen waarbij een officiële waarschuwing is gegeven, maar het verzoek is afgewezen. De verzoeken zijn in dat geval afgewezen omdat er geen sprake is van bestuursrechtelijke handhaving. Bij 7 handhavingsverzoeken zijn geen overtredingen geconstateerd. 1 handhavingsverzoek is afgedaan conform de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA. Van 1 verzoek is niet te achterhalen op welke wijze deze uiteindelijk is behandeld.
In 2025 zijn bij 9 handhavingsverzoeken van ngo's overtredingen geconstateerd. Deze verzoeken kunnen vervolgens zijn toegewezen als dit heeft geleid tot het opleggen van een maatregel. Onder dit aantal van 9 vallen ook strafrechtelijke overtredingen of overtredingen waarbij een officiële waarschuwing is gegeven, maar het verzoek is afgewezen. De verzoeken zijn in dat geval afgewezen omdat er geen sprake is van bestuursrechtelijke handhaving. 2 handhavingsverzoeken zijn op dit moment nog in behandeling. Bij 6 handhavingsverzoeken zijn geen overtredingen geconstateerd. 4 handhavingsverzoeken zijn afgedaan conform de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA. 1 handhavingsverzoek was niet concreet genoeg onderbouwd en is daarom afgewezen.
Van de verzoeken die gedaan zijn in 2026 zijn 12 nog in behandeling. Een verzoek is niet in behandeling genomen vanwege het niet hebben van actueel belang. 4 verzoeken zijn afgewezen conform de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA 2026.

Vraag
Is de staatssecretaris het ermee eens dat wanneer een groot deel van dergelijke verzoeken niet tot de constatering van een overtreding leidt, moet worden bezien of de daarmee gemoeide inzet van schaarse NVWA-capaciteit nog in verhouding staat tot het daadwerkelijke risico?

Antwoord
Meldingen en verzoeken om handhaving vormen voor de NVWA een waardevol specifiek aanknopingspunt om risicogericht en kennis gedreven toezicht te hanteren. De komst van de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA 2026 maakt het mogelijk om een goede schifting aan te brengen in de zaken die de NVWA oppakt en welke niet. Door deze beleidsregel wordt focus aangebracht in de handhavingsverzoeken zodat de toezichtcapaciteit effectief ingezet wordt. De NVWA ziet op dit moment geen reden tot wijziging van de huidige aanpak.

Vraag
Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat de NVWA haar schaarse toezichtcapaciteit in de eerste plaats moet richten op bedrijven en situaties waar sprake is van een reëel risico op ernstige of opzettelijke overtredingen, in lijn met het uitgangspunt van risicogericht toezicht?

Antwoord
Vanuit het uitgangspunt van risicogericht toezicht zet de NVWA haar toezichtcapaciteit in waar de risico's op ernstige, structurele of opzettelijke overtredingen en de maatschappelijke gevolgen daarvan het grootst zijn. Daarnaast blijft een zekere mate van toezicht buiten de hoogrisicocategorieën noodzakelijk. Dit draagt bij aan haar kennispositie door het meten en bevorderen van naleving, het voorkomen van voorspelbaarheid in het toezicht en het tijdig signaleren van nieuwe risico's en trends. Zoals ik bij voorgaande vraag reeds aangaf, vormen ook handhavingsverzoeken hiervoor een waardevol specifiek aanknopingspunt. Door toezichtresultaten periodiek te evalueren en de prioriteiten waar nodig bij te stellen, kan de NVWA haar capaciteit effectief, proportioneel en uitlegbaar inzetten.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid het gebruik van handhavingsverzoeken te evalueren, waarbij niet alleen wordt gekeken naar het juridische doel van dit instrument, maar ook naar de wijze waarop het in de praktijk wordt gebruikt, de hoeveelheid NVWA-capaciteit die ermee gemoeid is en de gevolgen voor ondernemers?

Antwoord
Op dit moment zie ik geen reden om het gebruik van handhavingsverzoeken te evalueren. Ik ben gebonden aan bestuursrechtelijke beginselen om het verzoek inhoudelijk te beoordelen. De handhavingsverzoeken worden conform de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA 2026 afgedaan. Hier kan alleen in uitzonderlijke gevallen van worden afgeweken.

Vraag
Is hij bereid daarbij juridisch te laten onderzoeken welke mogelijkheden bestaan om oneigenlijk of evident strategisch gebruik van handhavingsverzoeken tegen te gaan, zonder de mogelijkheid om bij daadwerkelijke overtredingen om handhaving te verzoeken aan te tasten en wil hij daarbij nadrukkelijk onderzoeken hoe ondernemers die aantoonbaar volgens de regels werken beter kunnen worden beschermd tegen een opeenstapeling van dergelijke procedures?

Antwoord

Een belanghebbende heeft in beginsel het recht om een handhavingsverzoek in te dienen wanneer hij meent dat een regel wordt overtreden. Dat iemand daarbij ook een persoonlijk, zakelijk of strategisch belang heeft, maakt dit verzoek niet automatisch oneigenlijk. Het bevoegd gezag moet het verzoek in beginsel inhoudelijk beoordelen. De handhavingsverzoeken worden conform de Beleidsregel prioriteringsbeleid handhavingsverzoeken NVWA 2026 afgedaan. Alleen in uitzonderlijke gevallen, wanneer sprake is van aantoonbaar misbruik van recht, kan daartegen worden opgetreden. De juridische ruimte om handhavingsverzoeken vooraf te weren is daarom beperkt.

De leden van de BBB-fractie vragen daarnaast aandacht voor de sterk oplopende kosten van het NVWA-toezicht voor het bedrijfsleven. De NVWA wordt deels uit de algemene middelen gefinancierd, maar ondernemers betalen daarnaast voor wettelijk verplichte keuringen, inspecties en certificeringen. Daarbij kunnen zij voor veel van deze diensten niet kiezen voor een andere aanbieder. Juist omdat ondernemers verplicht zijn deze diensten af te nemen en geen normale marktwerking bestaat, vinden deze leden dat hoge eisen mogen worden gesteld aan de doelmatigheid, kostenefficiëntie en kwaliteit van de dienstverlening.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat de NVWA-tarieven de afgelopen jaren fors zijn gestegen. Tegelijkertijd bestaan vanuit het bedrijfsleven zorgen over de verhouding tussen de hoogte van deze tarieven en de kwaliteit en efficiëntie van de dienstverlening. Ook is eerder onderzoek gedaan naar de doelmatigheid van de NVWA.

Vraag
Wat heeft de staatssecretaris concreet gedaan met de conclusies en aanbevelingen uit het PwC-onderzoek naar de doelmatigheid van de NVWA (Kamerstuk 33835, nr. 233)? Welke verbeteringen zijn inmiddels doorgevoerd en welke aantoonbare resultaten hebben deze opgeleverd voor de doelmatigheid en effectiviteit van de organisatie?

Antwoord
Ik hecht waarde aan goed toezicht, waarbij doeltreffendheid hand in hand moet gaan met doelmatigheid. Het maatschappelijke effect van het toezicht dient altijd voorop te staan. Vanuit mijn ministerie wordt – samen met de NVWA – actief gestuurd op de interne doelmatigheid van de NVWA. Er bestaat een set concrete indicatoren voor de bedrijfsvoering en de NVWA heeft de ontwikkeling op deze indicatoren in de afgelopen jaren in beeld gebracht en geanalyseerd. Aan de hand hiervan wordt de doelmatigheid nauwlettend in de gaten gehouden. Dit helpt de NVWA en de eigenaar om scherp te zijn op de factoren van doelmatigheid die door de NVWA te beïnvloeden zijn en sturingsmogelijkheden daarop. Ook de transitie van de NVWA naar een moderne, risicogerichte toezichthouder, ondersteund door data en innovatie, draagt op langere termijn bij aan zowel de doeltreffendheid als de doelmatigheid van het toezicht. LVVN en de NVWA sturen hier gezamenlijk op. Daarnaast is voor de periode richting 2027 een efficiëntietaakstelling afgesproken en ik zie erop toe dat de NVWA deze realiseert. Ook dit kabinet heeft een efficiencytaakstelling voor uitvoeringsorganisaties. De NVWA werkt daarnaast gezamenlijk met het bedrijfsleven aan verbeteringen in de gehele toezichtsketen, die leiden tot efficiënter en effectiever toezicht.

Vraag
Kan de staatssecretaris inzichtelijk maken hoe de tarieven voor bijvoorbeeld veterinaire keuringen in Nederlandse slachthuizen zich verhouden tot die in andere Europese

lidstaten? Beschikt hij over een vergelijking van deze tarieven? Zo nee, is hij bereid deze vergelijking alsnog te maken? Kan hij daarbij niet alleen kijken naar de tarieven zelf, maar ook naar de wijze waarop de betreffende keuringswerkzaamheden in andere lidstaten worden georganiseerd en gefinancierd?

Antwoord
Ik zie het belang van een sterke concurrentiepositie en zet mij daar blijvend voor in. Tegelijkertijd is een sterke handelspositie gebaat bij een sterke en onafhankelijk opererende toezichthouder. Een vergelijking van tarieven is daarbij niet zonder meer zuiver te maken, omdat de tarieven in de verschillende lidstaten op verschillende kostencomponenten en uitgangspunten gebaseerd zijn. Uit eerdere benchmarks uit 2015[17] en 2016[18] blijkt dat de concurrentiepositie niet uitsluitend wordt bepaald door de NVWA-tarieven. Ook andere bedrijfseconomische factoren, zoals arbeidskosten, energielasten en belastingdruk spelen een belangrijke rol. Een vergelijking van alleen de tarieven tussen lidstaten geeft daarmee geen volledig beeld van de concurrentiepositie. De tarieven voor veterinaire keuringen vormen één van de factoren die van invloed kunnen zijn op de concurrentiepositie van Nederlandse slachthuizen.

Vraag
Kan de staatssecretaris verklaren waarom de Nederlandse NVWA-tarieven zo hoog zijn en inzichtelijk maken hoe deze tarieven precies zijn opgebouwd? Welk deel bestaat uit directe personeelskosten, welk deel uit overhead en welk deel uit overige kosten?

Antwoord
Uitgangspunt is dat de NVWA-tarieven kostendekkend zijn voor zover dit past binnen de geldende regelgeving (Maat Houden 2014 en de Europese Controleverordening (OCR) 2017/625). De NVWA-tarieven worden jaarlijks vastgesteld en waar nodig aangepast op basis van loon- en prijsontwikkelingen en eventuele veranderingen in het toezicht. Jaarlijks worden de tarieven geëvalueerd en wordt een financiële begroting opgesteld op basis van de benodigde uren en de kosten die de NVWA maakt voor het uitvoeren van de keurings- en controlewerkzaamheden.
De onderbouwing van de retributietarieven is ook beschikbaar op de website van de NVWA[6]. Daarin staat de kostenverdeling per retributiecategorie en toezicht.
De ministeries van LVVN en VWS organiseren jaarlijks een informatiebijeenkomst voor vertegenwoordigers van het bedrijfsleven over de tarieven. Tijdens deze bijeenkomst wordt toegelicht hoe de tarieven tot stand komen en kunnen ook vragen worden gesteld over de opbouw van de tarieven.

Vraag
Hoe hebben deze verschillende componenten zich de afgelopen vijf jaar ontwikkeld? Wat is de verwachte ontwikkeling van de NVWA-tarieven in de komende jaren?

Antwoord
Per tarief hebben de kostencomponenten zich verschillend ontwikkeld en de tariefstelselwijziging in 2023 maakt dat er geen eenduidige vergelijking mogelijk is. De ontwikkeling van de verschillende kostencomponenten over de afgelopen vijf

[17] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29862-28.pdf
[18] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33835-48.pdf

jaar is terug te zien in de jaarlijkse onderbouwing van de NVWA-tarieven[19]. Deze ontwikkeling wordt met name bepaald door de ontwikkeling van de personeelskosten, overige kosten en de omvang van de benodigde capaciteit voor het toezicht.
Voor de komende jaren is de ontwikkeling van de NVWA-tarieven afhankelijk van onder meer de loon- en prijsontwikkeling, veranderingen in de omvang en inrichting van het toezicht en de ontwikkeling van de productiviteit. De tarieven worden op basis van die feitelijke ontwikkeling jaarlijks opnieuw vastgesteld en over de ontwikkeling van de tarieven voor de komende jaren is geen betrouwbare inschatting te geven.

Vraag
Waarom bestaat er geen plafond voor de kosten die via de NVWA-tarieven aan ondernemers kunnen worden doorberekend?

Antwoord
Zie ook het antwoord op de vraag hiervoor. Uitgangspunt is dat de NVWA-tarieven kostendekkend zijn voor zover dit past binnen de geldende regelgeving (Maathouden 2014 en de Europese Controleverordening (OCR) 2017/625). De hoogte van de tarieven hangt samen met de daadwerkelijk te maken kosten voor de controlewerkzaamheden en kan daardoor van jaar tot jaar wijzigen. Bijvoorbeeld als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen en ontwikkelingen in het toezicht. Een generiek plafond voor de aan ondernemers door te berekenen kosten past niet bij dit uitgangspunt.

Vraag
Welke prikkel heeft de NVWA binnen het huidige tariefstelsel om de kosten van de dienstverlening daadwerkelijk te verlagen?

Antwoord
De NVWA voert wettelijke taken uit en brengt daarvoor conform kabinetsbeleid kostendekkende tarieven in rekening bij het bedrijfsleven conform EU verordening 2017/625 en het nationale beleid Maathouden 2014. Om publieke belangen als voedselveiligheid, dierenwelzijn en plantgezondheid te kunnen waarborgen is het van belang dat de NVWA voldoende financiële middelen beschikbaar heeft voor haar toezicht. Binnen het huidige tariefstelsel wordt ingezet op doelmatig toezicht met behoud van effectiviteit. LVVN stuurt daar als eigenaar – samen met de NVWA – actief op. Voor de periode richting 2027 is een efficiëntietaakstelling afgesproken. Ik zie toe op de realisatie daarvan.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid te onderzoeken of een vorm van kostenplafond of een andere begrenzing van de jaarlijkse tariefstijging mogelijk is? Is de staatssecretaris daarnaast bereid de jaarlijkse stijging van de NVWA-tarieven te begrenzen, waarbij een stijging boven de reguliere loon- en prijsontwikkeling alleen mogelijk is wanneer afzonderlijk en deugdelijk wordt onderbouwd waarom deze extra stijging noodzakelijk is en welke verbetering van de dienstverlening daar voor ondernemers tegenover staat?

Antwoord
Uitgangspunt zijn kostendekkende retributietarieven voor controlewerkzaamheden die door de NVWA worden uitgevoerd. De werkelijke kosten worden daarmee binnen de geldende

[19] https://www.nvwa.nl/ondernemers/tarieven/onderbouwing-en-toelichting-nvwa-tarieven/onderbouwing-tarieven

kaders via retributies volledig doorberekend aan het bedrijfsleven. Jaarlijks wordt inhoudelijk en financieel onderbouwd hoe het NVWA-tarief is opgebouwd en welke factoren relevant zijn voor een mogelijk stijging of daling van het tarief. Die onderbouwing wordt met het bedrijfsleven gedeeld.
De NVWA spreekt daarnaast met het bedrijfsleven over mogelijke verbeteringen in het aanvragen en organiseren van het toezicht op aanvraag dat de NVWA haar capaciteit optimaal kan inzetten voor het totaal aan aangevraagde retribueerbare controles. Ook dit kan leiden tot efficiënter en effectiever toezicht.

Vraag
De leden van de BBB-fractie vragen daarnaast met hoeveel fte de NVWA in de afgelopen vijf jaar per jaar is gegroeid.

Antwoord
De NVWA is de laatste vijf jaar met afgerond 1.000 fte gegroeid.

Vraag
Kan de staatssecretaris per jaar aangeven hoeveel fte de NVWA telde en voor welke werkzaamheden de uitbreiding van het personeelsbestand is ingezet?

Antwoord

Jaar	***Formatie in fte ultimo jaar***
2025	*4.077*
2024	*3.623*
2023	*3.575*
2022	*3.234*
2021	*3.055*

De groei in 2025 betreft voor ruim 300 fte de inhuizing van de Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector bij de NVWA. Vanaf 2022 is 400 fte groei terug te voeren op de inzet van de extra middelen uit het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV om de vastgestelde disbalans tussen taken en middelen te verkleinen en de urgente problematiek aan te pakken. De resterende groei heeft te maken met de inzet op nieuwe of uitgebreide toezichttaken als gevolg van nieuwe regelingen.

Vraag
Welke functies zijn daarbij toegevoegd en welk deel van deze uitbreiding was specifiek gericht op het verbeteren van de doelmatigheid, efficiëntie en dienstverlening? Welke concrete efficiencywinst heeft deze uitbreiding opgeleverd?

Antwoord
De groei is primair ingezet voor het versterken van de toezichtcapaciteit en het uitvoeren van nieuwe of uitgebreide toezichttaken. De NVWA investeert een deel van de extra middelen van Rutte IV in innovatie, digitalisering en risicogericht toezicht om de efficiëntie en effectiviteit van het toezicht te vergroten.
De groei is primair ingezet voor het versterken van de toezichtcapaciteit om zo de disbalans tussen taken en middelen te verkleinen. Daarnaast is groei ingezet voor het uitvoeren van

nieuwe of uitgebreide toezichttaken. De NVWA investeert een deel van de extra middelen van Rutte IV concreet in innovatie, digitalisering en risicogericht toezicht om zo gericht de efficiëntie en effectiviteit van het toezicht te vergroten.

Vraag
Wat is de verwachte omvang van de NVWA in fte voor de komende jaren en welke verdere groei of krimp is voorzien?

Antwoord
Groei of krimp van de NVWA in de komende jaren hangt samen met de laatste twee tranches van de extra middelen Rutte IV, eventuele nieuwe toezichttaken, uitbreiding van huidige toezichttaken alsook de impact van de diverse taakstellingen (kabinetten Schoof en Jetten). Een goede inschatting van het saldo in fte hiervan kan thans nog niet worden gemaakt.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarnaast inzichtelijk maken hoe het aantal daadwerkelijk productieve uren zich de afgelopen vijf jaar heeft ontwikkeld ten opzichte van de personele lasten? Welk deel van de beschikbare capaciteit wordt besteed aan overhead, reistijd en andere niet-productieve uren en hoe heeft dit aandeel zich in dezelfde periode ontwikkeld?

Antwoord
De NVWA rapporteert in haar jaarbeeld over de gerealiseerde productiviteit van haar medewerkers. Deze fluctueert jaarlijks onder invloed van onder meer ziekteverzuim, overheaduren en het aantal beschikbare werkdagen. In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de productiviteit per toezichtmedewerker in de laatste jaren.

Jaar	***2022***	***2023***	***2024***	***2025***
Productiviteit	*1.344*	*1.357*	*1.339*	*1.328*
% Toezicht	*68%*	*70%*	*70%*	*70%*
% Verlof	*16%*	*16%*	*17%*	*16%*
% Verzuim	*7%*	*6%*	*6%*	*7%*
% Overhead	*9%*	*8%*	*7%*	*7%*

Vraag
Welke concrete maatregelen neemt de staatssecretaris om het aandeel productieve uren te verhogen?

Antwoord
In de gesprekken met de NVWA is productiviteit een terugkerend onderwerp van gesprek. Op diverse manieren werkt de NVWA aan het verhogen van het aandeel productieve uren, onder meer door in te zetten op verzuimreductie en optimalisering van de productieplanning.

Vraag
De leden van de BBB-fractie vragen ten slotte hoe de staatssecretaris aankijkt tegen een tariefstelsel waarin beter rekening wordt gehouden met de omvang van bedrijven én met aantoonbaar goed naleefgedrag, bijvoorbeeld door middel van arrangementen of abonnementsvormen.

Antwoord
De NVWA voert wettelijke taken uit en brengt daarvoor conform kabinetsbeleid kostendekkende tarieven in rekening bij het bedrijfsleven conform EU verordening 2017/625 en het nationale beleid Maathouden 2014. Bij de tariefstelling wordt, binnen deze kaders, al rekening gehouden met het effect van het type en de omvang van de activiteiten en de daaraan verbonden risicofactoren op de verdeling van de totale kosten van de officiële controles. De NVWA geeft hier onder meer invulling aan door risicogericht toezicht te houden, waarbij het naleefgedrag van bedrijven wordt betrokken bij de benodigde toezichtinspanning. Van door de EU voorgeschreven inspecties kan de NVWA niet afwijken. Daarmee wordt binnen het huidige stelsel al rekening gehouden met verschillen tussen bedrijven. Een verdere verfijning van het tariefstelsel zou de complexiteit van het tariefstelsel verder kunnen vergroten. Dat is overigens ook gebleken uit een eerder samen met het bedrijfsleven uitgevoerde verkenning naar het hanteren van een 'vaste prijs per product', waarbij is geconcludeerd dat dit zou leiden tot onevenredige en ongewenste verschillen.

Vraag
Is hij bereid te onderzoeken of ondernemers die structureel goed presteren niet alleen minder toezichtlast, maar ook lagere toezichtkosten kunnen krijgen? Zou dit volgens de staatssecretaris niet juist een concrete invulling kunnen zijn van de in zijn eigen brief aangekondigde "wortel" van high trust, high penalty?

Antwoord
Een lagere toezichtlast leidt automatisch tot minder toezichtkosten. Het risicogerichte toezicht van de NVWA zorgt er al voor dat bedrijven die structureel goed presteren een lagere toezichtlast hebben (voor zover dat wettelijk mogelijk is). Dit past bij de uitgangspunten van de Controleverordening en het rapport Maathouden. Het hanteren van een ander (lagere) kostprijs/tarief per soort bedrijf is daarbij niet wenselijk. Het tariefstelsel is met de huidige hoeveelheid categorieën al uiterst complex. Een verdere verfijning komt de efficiëntie niet ten goede, wat uiteindelijk zelfs tot hogere toezichtkosten kan leiden. Het principe 'high trust, high penalty' dat in de Kamerbrief Modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835, nr. 262) is aangekondigd, wordt per domein in de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen uitgewerkt. Hierin ga ik – waar passend – ook in op hoe sectoren die structureel goed presteren hier concreet van profiteren in termen van de aard en frequentie van toezicht.

De leden van de BBB-fractie vinden het daarnaast van belang dat de aangekondigde verbetering van doelmatigheid en efficiëntie ook daadwerkelijk meetbaar wordt.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid voor de NVWA een beperkt aantal concrete en meetbare indicatoren vast te stellen waarmee de Kamer vanaf 2027 kan volgen of de doelmatigheid daadwerkelijk verbetert, de kosten voor het bedrijfsleven dalen en de regeldruk afneemt? Zo nee, hoe wil de staatssecretaris dan objectief vaststellen of de aangekondigde modernisering voor ondernemers daadwerkelijk resultaat oplevert?

Antwoord
Naar aanleiding van deze constatering is een set concrete indicatoren voor de bedrijfsvoering ontwikkeld, waarmee de kostenontwikkeling en de doelmatigheid scherp in de gaten

gehouden worden. Op basis daarvan stuurt LVVN als eigenaar - samen met de NVWA - cijfermatig en onderbouwd op de kostenontwikkeling en de doelmatigheid van de NVWA. Bij het voeren van het gesprek over interne doelmatigheid van de NVWA is het van belang om dit te doen in relatie tot doeltreffendheid. Daarnaast is van belang dat de NVWA zich ontwikkelt van klassieke inspectiedienst naar een moderne, risicogericht toezichthouder, ondersteund door data en innovatie. Dit zal op langere termijn zowel de doeltreffendheid en doelmatigheid van het toezicht ten goede komen.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de constatering dat voor wettelijk verplichte diensten van de NVWA geen sprake is van normale marktwerking, omdat ondernemers voor deze diensten niet eenvoudig naar een andere aanbieder kunnen overstappen?

Antwoord
Het gaat om toezichttaken die de NVWA uitvoert op grond van wettelijke taken en bevoegdheden, niet om diensten van een marktpartij. Een onafhankelijke autoriteit die met (internationaal) gezag toeziet op de borging van de publieke belangen is voor zowel het bedrijfsleven als voor de overheid van groot belang. Hiermee zorgen we voor een productie en handel die voldoet aan de getoetste nationale en internationale kaders ten aanzien van bijvoorbeeld voedselveiligheid en dierwelzijn, zodat burgers en bedrijven in Nederland en daarbuiten daarop kunnen vertrouwen.

Vraag
Deelt hij de zorg dat een dergelijke monopoliepositie onvoldoende prikkels kan geven om kosten te beperken en de dienstverlening efficiënter te organiseren?

Antwoord
Op basis van EU wet- en regelgeving belast de NVWA een deel van de kosten van haar officiële controles door aan het bedrijfsleven. De kosten van toezicht en handhaving worden in beginsel uit de algemene middelen bekostigd. Alleen een deel van de kosten voor import-, export- en slachtkeuringen en kosten van herinspecties worden doorbelast aan het bedrijfsleven. De NVWA brengt daarvoor conform EU verordening 2017/625 en het nationale beleid Maathouden 2014 kostendekkende tarieven in rekening.

Vraag
Welke mechanismen zijn ingebouwd om desondanks te borgen dat de NVWA deze werkzaamheden zo kostenefficiënt mogelijk uitvoert?

Antwoord
De kosten voor het bedrijfsleven hebben uiteraard mijn aandacht. De NVWA voert wettelijke taken uit en brengt daarvoor conform kabinetsbeleid kostendekkende tarieven in rekening bij het bedrijfsleven conform EU verordening 2017/625 en het nationale beleid Maathouden 2014. De NVWA stelt de tarieven niet zelf vast. Ik zie erop toe de tarieven op een zorgvuldige en transparante wijze worden vastgesteld. Daarnaast is het niet wenselijk dat jaarlijkse tariefstijgingen een onaanvaardbaar negatief economisch effect hebben op bedrijven en instellingen. Daarom houd ik – samen met de minister van VWS – de tariefstijgingen scherp in de gaten.

De leden van de BBB-fractie wijzen er daarnaast op dat bedrijven in de vleessector voor hun bedrijfsvoering rechtstreeks afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van de NVWA. Het gaat immers om wettelijk verplichte overheidstaken: zonder de noodzakelijke keuringen en certificaten kunnen dieren niet worden geslacht, producten niet worden vervoerd en exportstromen niet doorgaan. Deze afhankelijkheid brengt naar het oordeel van deze leden een bijzondere verantwoordelijkheid met zich mee voor de overheid om voldoende capaciteit en een betrouwbare dienstverlening te garanderen. Deze leden schrikken ervan dat de retributies voor de vleessector in vijf jaar met ongeveer 40 procent zijn gestegen. Voor de inzet van officiële assistenten bij de vleeskeuring, de huidige het Ondersteunend Medewerker Toezicht (OMT)-medewerkers en voormalige Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector (KDS)-medewerkers, is de kostenstijging in drie jaar ongeveer 73 procent, waarvan ongeveer 28 procent alleen al in 2026.

Vraag
Hoe beoordeelt de staatssecretaris deze cijfers? Kan hij de ontwikkeling van deze tarieven over de afgelopen vijf jaar inzichtelijk maken en verklaren waardoor deze forse stijgingen zijn veroorzaakt?

Antwoord
Deze specifieke getallen herken ik niet. Wel is het juist dat de retributietarieven voor de vleessector in de afgelopen jaren zijn gestegen. Bij de beoordeling van de genoemde percentages is van belang dat de systematiek voor de toerekening van kosten in 2023 is gewijzigd van vier naar 25 kostencategorieën. Dit maakt een rechtstreekse vergelijking van de tarieven voor en vanaf 2023 niet goed mogelijk.
De ontwikkeling wordt beïnvloed door onder meer de overgang naar kostendekkende tarieven, loon- en prijsontwikkelingen, de benodigde capaciteit, de inhuizing van KDS en wijzigingen in de inrichting en uitvoering van het toezicht. Bij de inhuizing van KDS is een impactanalyse opgesteld die de stijging van de geraamde retribueerbare kosten voor de roodvleessector onderbouwt: nKPMG Impactanalyse integratie KDS binnen de NVWA[20].

De leden van de BBB-fractie ontvangen daarnaast signalen over een zeer hoog ziekteverzuim binnen het OMT, dat structureel boven de 20 procent zou liggen.

Vraag
Klopt dit? Kan de staatssecretaris het ziekteverzuim binnen OMT over de afgelopen drie jaar per jaar inzichtelijk maken? Hoe verhoudt dit zich tot het ziekteverzuim binnen de rest van de NVWA en binnen de rijksoverheid?

Antwoord
Het ziekteverzuim binnen de OMT groep ligt boven het NVWA/rijks gemiddelde. De NVWA heeft de ziekteverzuim cijfers vanuit KDS – de voormalig werkgever van de OMT-ers - niet beschikbaar, maar ook bij KDS was het ziekteverzuim onder deze groep medewerkers hoog. In het jaar 2025 was het verzuim in de OMT functie bij de NVWA gemiddeld 14,0%. NVWA breed was dit 7,1% en Rijksbreed was dit 6,7%. Het verzuimpercentage in de OMT functie van 1 januari tot en met 31 augustus is gemiddeld 15,3% . NVWA breed is dit in augustus 7,3% en Rijksbreed is dit op peildatum juni 2026 7,0%.

[20] https://open.overheid.nl/documenten/f48400b2-cade-4e94-903f-a986e7ff63dd/file

Vraag
Welke oorzaken liggen volgens de staatssecretaris aan dit hoge ziekteverzuim ten grondslag en welke maatregelen worden genomen om dit terug te dringen?

Antwoord
De NVWA heeft de oorzaken van het ziekteverzuim onderzocht. Het merendeel van de klachten is fysiek en voor een groot deel terug te voeren op de aard van de werkzaamheden, die vaak zwaar en repeterend zijn. De NVWA besteedt daarom extra aandacht aan preventieve maatregelen zoals de ARBO omstandigheden. Over de ARBO-omstandigheden vindt continu het gesprek plaats met de bedrijven waar de OMT-ers hun werk uitvoeren. Daarnaast worden frequent verzuim gesprekken gevoerd en diverse andere maatregelen genomen om eenmaal ziekgemelde medewerkers zo snel mogelijke weer te laten re-integreren, danwel te zorgen voor alternatieve passende werkzaamheden.

Vraag
Welke gevolgen heeft het ziekteverzuim binnen OMT voor de beschikbare keuringscapaciteit en voor de kostprijs per daadwerkelijk geleverd keuringsuur?

Antwoord
Het ziekteverzuim van OMT'ers maakt onderdeel uit van het gemiddelde ziekteverzuim van de gehele NVWA. Het effect van het gemiddelde verzuim op de productiviteit wordt meegenomen in de kostprijsberekening.

Vraag
In hoeverre worden de kosten van ziekteverzuim en niet-inzetbare capaciteit via de tarieven doorberekend aan bedrijven?

Antwoord
De kosten van ziekteverzuim worden niet als afzonderlijke kostenpost aan bedrijven doorberekend. Wel wordt het effect van het gemiddelde ziekteverzuim van de gehele NVWA op de productiviteit meegenomen bij de tariefvaststelling. Tarieven worden niet zonder meer op ondernemers afgewenteld. Alleen de kosten die op grond van de geldende regelgeving aan het bedrijfsleven mogen worden toegerekend, worden in de tarieven verwerkt. Uitgangspunt bij de NVWA-tarieven is dat deze kostendekkend zijn binnen de geldende wet- en regelgeving. Dit sluit aan bij het profijtbeginsel en het uitgangspunt van het rapport Maat Houden 2014. Bij de vaststelling van de tarieven wordt jaarlijks gekeken naar de feitelijke ontwikkeling van de kosten en de benodigde capaciteit en worden de tarieven op basis daarvan vastgesteld.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de opvatting dat interne inefficiëntie of een structureel capaciteitsprobleem binnen de NVWA niet zonder meer via hogere tarieven mag worden afgewenteld op ondernemers die wettelijk verplicht zijn van deze dienstverlening gebruik te maken?

Antwoord
Ja, die mening deel ik en dat is ook hoe het systeem werkt. Zie mijn antwoord op de vorige vraag.

Deze leden krijgen bovendien signalen dat aangevraagde keuringen het afgelopen jaar door capaciteitsproblemen bij de NVWA zijn verschoven, beperkt of afgezegd.

Vraag
Herkent de staatssecretaris dit beeld? Hoe vaak is dit in 2025 en tot nu toe in 2026 voorgekomen? Kan hij daarbij aangeven hoeveel aangevraagde keuringsuren niet, niet volledig of niet op het aangevraagde tijdstip konden worden geleverd vanwege een tekort aan NVWA- of OMT-capaciteit?

Antwoord
Het klopt dat het de NVWA niet altijd lukt om de aangevraagde keuringsuren altijd te honoreren. Het gaat dan specifiek om taken die bij OMT (ex KDS) worden belegd. Met name in de achterliggende maanden was sprake van ondercapaciteit, veelal veroorzaakt door hoog ziekteverzuim in combinatie met vakantieverlof. Landelijk heeft de NVWA in 2026 tot en met augustus 98,8% van het aantal aangevraagde uren voor slachttoezicht kunnen toekennen. Het tekort was het sterkst voelbaar bij een beperkt aantal bedrijven, veelal de grotere varkensslachthuizen waar in ploegendienst wordt gewerkt. Sinds 15 juni 2026 houdt de NVWA handmatig bij welke bedrijven zijn 'afgeschaald', dat wil zeggen dat zij niet de capaciteit hebben gekregen die zij hebben aangevraagd. Het gaat daarbij om een tiental slachterijen variërend in omvang. De afschaling bij deze tien bedrijven varieert van 0,5% tot 7,9% op de door hen aangevraagde toezichtsuren tussen 15 juni en 20 september 2026.

Vraag
Wat zijn de gevolgen voor een bedrijf wanneer een reeds aangevraagde keuring door capaciteitsproblemen bij de NVWA niet kan doorgaan? Wie draagt in dat geval de kosten van bijvoorbeeld stilgevallen productie, betaling van al gepland personeel, gewijzigd of geannuleerd diertransport en andere aantoonbare bedrijfsschade? Acht de staatssecretaris het redelijk dat dit bedrijfsrisico volledig bij de ondernemer ligt wanneer de oorzaak aantoonbaar binnen de overheidsorganisatie ligt?

Antwoord
De NVWA realiseert zich terdege dat de belangen van bedrijven groot zijn. Op de NVWA rust dan ook een zwaarwegende inspanningsverplichting om te voldoen aan de aangevraagde werkzaamheden. Mocht onverhoopt blijken dat de NVWA niet aan een aanvraag voor toezicht kan voldoen, dan wordt dit terstond kenbaar gemaakt aan de aanvrager, zodat zij aanpassingen kunnen doen in bijvoorbeeld de aanvoer van dieren en inzet van eigen personeel.
Bedrijven die menen schade te hebben geleden door de handelswijze van de NVWA kunnen een verzoek tot schadevergoeding indienen bij de Divisie Juridische Zaken van de NVWA. Bij de beoordeling is het Planningskader[1] de leidraad. Daarbij roep ik bedrijven op om hun aanvragen nauwkeurig en realistisch te doen, zodat de capaciteit zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden.

Vraag
Welke servicenormen gelden voor de dienstverlening waarvoor ondernemers verplicht betalen? Bestaan er concrete normen voor beschikbaarheid, tijdigheid en betrouwbaarheid van aangevraagde keuringscapaciteit?

Antwoord

De NVWA is een toezichthouder en geen dienstverlener. Daarbij ben ik me ervan bewust dat bedrijven voor het toezicht afhankelijk zijn van de NVWA. Daarom rust op de NVWA de zwaarwegende inspanningsverplichting om zoveel als mogelijk de aangevraagde werkzaamheden te honoreren. Alle (wederzijdse) uitgangspunten en afspraken staan verwoord in het Planningskader Veterinaire Keuringen[2]. Dit planningskader zorgt voor transparantie in de afweging die de NVWA maakt in de toekenning van capaciteit, en waarborgt een gelijk speelveld voor bedrijven.

Vraag
Zo ja, hoe vaak zijn deze normen in 2025 en 2026 gehaald?

Antwoord
In 2025 is 99,7% van de aangevraagde uren gehonoreerd. In 2026 is (tot en met augustus) 98,8% van de aangevraagde uren gehonoreerd.

Vraag
Zo nee, waarom worden ondernemers wel verplicht tegen vastgestelde tarieven diensten van de NVWA af te nemen, terwijl daar geen afdwingbaar minimumniveau van dienstverlening tegenover staat?

Antwoord
De NVWA voert wettelijke toezichtstaken uit die noodzakelijk zijn voor de borging van de veiligheid van voedsel, producten en voor de bescherming van dieren en natuur. Voor bepaalde werkzaamheden zijn bedrijven daarbij wettelijk aangewezen op de NVWA en worden de kosten via vastgestelde tarieven doorberekend. De tarieven worden vastgesteld binnen de kaders van de Europese Controleverordening en Maathouden 2014. Uitgangspunt daarbij is dat de tarieven kostendekkend zijn.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid te onderzoeken hoe in het tariefstelsel een sterkere relatie kan worden gelegd tussen het tarief dat ondernemers betalen en de daadwerkelijk geleverde dienstverlening, zodat kosten die voortkomen uit interne inefficiëntie, hoog ziekteverzuim of het niet kunnen leveren van aangevraagde capaciteit niet automatisch bij het bedrijfsleven terechtkomen?

Antwoord
Ik ben hierover in gesprek met de NVWA. Het is van belang dat de interne inefficiëntie en ziekteverzuim zo laag mogelijk zijn. Circa 75% van de retribueerbare werkzaamheden is vraag gestuurd. De NVWA streeft ernaar voldoende capaciteit beschikbaar te hebben om aan de slachtplanning van de sector te kunnen voldoen. Deze leveringszekerheid brengt kosten met zich mee die niet een-op-een meebewegen met het feitelijk geleverde toezicht. Voor werkzaamheden die op grond van Europese en nationale wet- en regelgeving verplicht zijn, bestaat daarbij geen ruimte om de uitvoering of financiering daarvan naar eigen inzicht aan te passen.

De leden van de BBB-fractie hebben de indruk dat de monopoliepositie van de NVWA verkleind kan worden binnen bestaande wet- en regelgeving.

Vraag

Kan een Nederlandse ondernemer voor wettelijk verplichte keurings-, inspectie- of certificatiewerkzaamheden gebruikmaken van een bevoegde autoriteit of erkende dienstverlener uit een andere Europese lidstaat wanneer deze dezelfde werkzaamheden tegen lagere kosten kan uitvoeren? Zo nee, waarom niet en welke Europese of nationale regelgeving verhindert dit?

Antwoord
In de beantwoording wordt onderscheid gemaakt tussen controlewerkzaamheden op het terrein van productveiligheid op grond van enerzijds Europese en anderzijds nationale wetgeving. Bij sommige Europees geharmoniseerde wetgeving is het toegestaan om gebruik te maken van een erkende dienstverlener uit een andere EU-lidstaat. Een door een andere EU-lidstaat aangewezen inspectie-instelling - ook wel Notified Body (NoBo) genoemd - is hiervoor dan automatisch bevoegd. Deze NoBo werkt op basis van Europese wetgeving en de certificaten en keuringen zijn geldig in de hele EU. Het maakt niet uit of een bedrijf een Nederlandse NoBo of een buitenlandse EU-NoBo inschakelt. Als er sprake is van nationale productveiligheidswetgeving dan kan alleen onder voorwaarden gebruik worden gemaakt van een dienstverlener uit een andere EU-lidstaat.

In dit licht vragen deze leden ook graag opnieuw aandacht voor de uitvoering van de aangenomen motie-Flach c.s. over het accrediteren en inschakelen van private laboratoria voor verplichte onderzoeken bij de import van vers voedsel (Kamerstuk 33835, nr. 236). In deze motie is vastgesteld dat Europese regelgeving ruimte biedt om private laboratoria hiervoor te accrediteren, dat dit in België reeds gebeurt, waaronder zelfs met Nederlandse laboratoria, en dat de tarieven van private laboratoria substantieel lager kunnen liggen dan die van Wageningen Food Safety Research.

De leden van de BBB-fractie constateren dat in het Jaarbeeld NVWA 2025 slechts wordt gemeld dat naar aanleiding van deze motie een extern onderzoek wordt uitgevoerd naar de gevolgen van de inzet van private laboratoria. Zij vinden dat inmiddels wel erg mager. De Kamer heeft de regering niet gevraagd om uitsluitend te onderzoeken óf private laboratoria zouden kunnen worden ingezet, maar heeft gevraagd private laboratoria die aan de Europese kwaliteitsstandaarden voldoen de mogelijkheid te geven zich voor deze werkzaamheden te accrediteren.

Vraag
Wat is daarom op dit moment de stand van zaken van de uitvoering van deze motie? Wanneer wordt het externe onderzoek afgerond? Waarom zijn private laboratoria die aantoonbaar aan de Europese kwaliteitsstandaarden voldoen nog altijd niet daadwerkelijk toegelaten?

Antwoord
Zoals de minister van VWS in het tweeminutendebat heeft aangegeven, wordt er onderzoek gedaan naar de manier waarop private laboratoria het beste kunnen worden ingezet voor retribueerbaar toezicht bij de import van vers voedsel. Daarbij wordt ook gekeken naar de financiële gevolgen van de inzet van die private laboratoria. Dit gebeurt zorgvuldig en met betrokkenheid van het bedrijfsleven en van de NVWA. De resultaten worden begin 2027 verwacht. Als de resultaten beschikbaar zijn wordt de Kamer geïnformeerd. Dit onderzoek wordt gebruikt voor de uitvoering van de motie.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat Europese regelgeving geen belemmering vormt om meerdere gekwalificeerde laboratoria voor deze onderzoeken in te schakelen? Zo ja, welke concrete belemmering resteert dan nog?

Antwoord
Het aanwijzen van private laboratoria voor deze onderzoek is mogelijk volgens de Europese regelgeving. Dit kan onder bepaalde voorwaarden. Dit maakt onderdeel uit van het hierboven genoemde onderzoek.

Vraag
Kan de staatssecretaris inzichtelijk maken hoeveel ondernemers momenteel betalen voor de betreffende verplichte analyses bij Wageningen Food Safety Research en wat dezelfde analyses gemiddeld zouden kosten bij daarvoor gekwalificeerde private laboratoria? Hoeveel zouden Nederlandse ondernemers op jaarbasis kunnen besparen wanneer meerdere laboratoria worden toegelaten?

Antwoord
Het aantal ondernemers dat betaalt voor de betreffende verplichte analyses bij Wageningen Food Safety Research wordt door de NVWA niet bijgehouden. In het bovengenoemde onderzoek wordt ook gekeken naar het verschil is in kosten voor ondernemers én voor de NVWA, indien private laboratoria deze onderzoeken zouden uitvoeren. Deze gegevens zijn op dit moment niet bekend.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de mening dat het moeilijk uit te leggen is wanneer Nederlandse laboratoria voor dergelijke analyses in België wel kunnen worden ingeschakeld, terwijl Nederlandse ondernemers voor dezelfde soort verplichte onderzoeken in Nederland van één laboratorium afhankelijk blijven?

Antwoord
Zoals de minister van VWS is het tweeminutendebat heeft aangegeven wordt er onderzoek gedaan naar de manier waarop private laboratoria het beste kunnen worden ingezet voor retribueerbaar toezicht bij de import van vers voedsel. Dit gebeurt zorgvuldig en met betrokkenheid van het bedrijfsleven en van de NVWA.

Vraag
Wanneer kunnen de eerste private laboratoria daadwerkelijk voor deze onderzoeken worden geaccrediteerd en ingezet?

Antwoord
De resultaten van het hierboven genoemde onderzoek worden begin 2027 verwacht. Als de resultaten beschikbaar zijn wordt de Kamer geïnformeerd. Dit onderzoek wordt gebruikt voor de uitvoering van de motie.

De leden van de BBB-fractie lezen in de brief over modern toezicht dat de staatssecretaris de bestaande boetebedragen met 40 procent wil verhogen vanwege de inflatie. Daarmee stijgt bijvoorbeeld een boete uit categorie 2 van 1.500 naar 2.100 euro. Deze leden wijzen erop dat dergelijke boetes niet uitsluitend worden opgelegd bij fraude

of ernstige misstanden, maar ook aan de orde kunnen zijn bij overtredingen van dierenwelzijnsvoorschriften. Tegelijkertijd kondigt de staatssecretaris met het principe high trust, high penalty ook een duidelijke “wortel” aan: ondernemers die aantoonbaar goed presteren moeten meer ruimte krijgen en minder toezichtlast ervaren.

De leden van de BBB-fractie merken op dat ook eerdere bewindspersonen hebben gesproken over meer risicogericht toezicht en meer ruimte voor goed presterende ondernemers.

Vraag
Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat deze aanpak ditmaal daadwerkelijk merkbaar wordt in de praktijk? Welke concrete ideeën heeft de staatssecretaris voor deze “wortel” en welke voordelen gaan goed presterende ondernemers daarvan daadwerkelijk ervaren?
Hoe ziet het proces eruit om deze “wortel” verder vorm te geven? Op welke termijn moet dit leiden tot concrete veranderingen in de toezichtpraktijk? Wordt bij de uitwerking hiervan nadrukkelijk gebruikgemaakt van de kennis en praktijkervaring van ondernemers en sectororganisaties?

Antwoord
Het invoeren van (een vorm van) systeemtoezicht volgt op een verhoogde mate van zelfregulering van de betreffende ondernemers of sector. Op het moment dat sprake is van ‘high trust’. De NVWA onderzoekt op dit moment hoe dit systeemtoezicht er in verschillende domeinen uit kan komen te zien. De effecten hiervan zijn niet in ieder domein hetzelfde. Een van de positieve effecten voor ondernemers kan het ervaren van minder toezichtsdruk zijn wanneer zij gebruik maken van door de NVWA goedgekeurde private kwaliteitssysteem. Sectororganisaties worden via de verschillende sectortafels betrokken bij verdere doorontwikkeling van systeemtoezicht.

De leden van de BBB-fractie constateren daarbij dat de “high penalty”-kant van het voorgestelde beleid al behoorlijk concreet is uitgewerkt, terwijl voor ondernemers nog nauwelijks duidelijk is wanneer zij voor “high trust” in aanmerking komen en wat zij daar vervolgens concreet van merken.

Vraag
Aan welke objectieve criteria moet een ondernemer voldoen om door de NVWA als iemand die aantoonbaar de regels naleeft te worden beschouwd? Wanneer krijgt een ondernemer daadwerkelijk de status van “high trust” en welke concrete gevolgen heeft dit voor de frequentie, intensiteit en kosten van het toezicht? Hoe lang moet een ondernemer aantoonbaar goed naleven voordat hij hiervoor in aanmerking komt? Welke gevolgen heeft een incidentele of administratieve overtreding voor deze status? Kan één dergelijke overtreding ertoe leiden dat een ondernemer de voordelen van “high trust” weer verliest?

Antwoord
Het ontwikkelen van “high trust” wordt vooralsnog vooral vertaald naar systeemtoezicht en richt zich in beginsel op het zelfregulerend vermogen en de volwassenheid van een bepaalde sector. Dit kan er per domein en per sector verschillend uit komen te zien. Sectoren en domeinen waar de NVWA toezicht op houdt verschillen van aard, mate van risico’s en

organisatie. Dit is niet te vatten in generieke minimale meetbare nalevingsniveaus en effecten voor een individuele ondernemer. En tegelijkertijd wordt 'high trust' ook al als zodanig meegewogen in de bedrijvenselectie bij risicogericht toezicht. Zoals in de Kamerbrief Modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835, nr. 262) is aangekondigd, zal ik per domein in de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen, uitwerken hoe de vertaling van dit principe er concreet uit komt te zien. Daarbij hou ik ook rekening met verschillen binnen sectoren: ook in een sector waar veel misgaat, zijn er ondernemers die het goed doen.

Vraag
Hoe en wanneer worden deze criteria voor ondernemers kenbaar gemaakt? Deelt de staatssecretaris de mening dat ondernemers vooraf duidelijk moeten kunnen weten waar zij aan toe zijn en dat "high trust" daarom niet afhankelijk mag zijn van een ondoorzichtige of per inspecteur verschillende beoordeling? Is hij bereid de criteria voor "high trust" samen met de betrokken sectoren uit te werken en deze vast te leggen voordat de verhoging van de boetes in werking treedt?

Antwoord
Zie ook het antwoord op de eerder gestelde vragen. De wijze waarop de toezichthouders van de NVWA te werk gaan bij overtredingen van wet- en regelgeving is beschreven in het Algemeen Interventiebeleid[21]. Bij het toepassen van een vorm van systeemtoezicht als manier om meer eigen verantwoordelijkheid bij de sector of het bedrijf neer te leggen, is er altijd overleg met de betrokken ondernemers of sector. Dit staat los van het voornemen om bepaalde boetes te indexeren en/of te verhogen. Daar komt bij dat niet ieder domein waar de NVWA toezicht op houdt in aanmerking komt voor het principe van 'high trust' vanwege de eerder benoemde redenen.

De leden van de BBB-fractie vinden daarnaast dat verhoging van boetes en aanscherping van handhaving niet los kunnen worden gezien van de uitvoerbaarheid van regels in de praktijk.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid om, voordat boetes worden verhoogd of de handhaving op bepaalde voorschriften wordt aangescherpt, hierover eerst in overleg te gaan met de betreffende sectoren?

Antwoord
Onderdeel van de procedure tot vaststelling van het wijzigingsbesluit met betrekking tot de bestuurlijke boetes is de internetconsultatie. De sector kan naar aanleiding van de internetconsultatie een reactie op het voorstel indienen. Aanscherping van de handhaving is in het ontwerpbesluit niet aan de orde. In de praktijk wordt de sector voorafgaand geïnformeerd bij grote wijzigingen in de handhaving.

Vraag
Is hij daarnaast bereid om bij wijzigingen in de handhavingspraktijk te zorgen voor realistische overgangstermijnen, die in overleg met de sector worden vastgesteld?

[21] https://www.nvwa.nl/ondernemers/toezicht-maatregelen-en-boetes/interventiebeleid

Antwoord
Uit artikel 5:46 vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht volgt dat bij verandering in de wetgeving na het tijdstip waarop een overtreding gepleegd is, de voor de overtreder gunstigste bepalingen toegepast worden. Overgangsrecht is daarom niet nodig voor het wijzigingsbesluit met betrekking tot de bestuurlijke boetes.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven waarop de veronderstelling is gebaseerd dat de huidige boetes onvoldoende afschrikwekkend zijn en welke onderbouwing bestaat voor de verwachting dat een verhoging van de boetes daadwerkelijk tot betere naleving leidt? Is vooraf onderzocht wat de financiële impact en proportionaliteit van deze verhoging is voor kleine en middelgrote ondernemers, voor wie eenzelfde boetebedrag een geheel andere impact kan hebben dan voor een groot bedrijf? Zo nee, waarom wordt een dergelijke forse verhoging voorgesteld zonder dat deze gevolgen eerst in beeld zijn gebracht?

Antwoord
De vaste maximumbedragen van het boetestelsel van de Wet dieren zijn sinds 2013 niet veranderd. In de loop der tijd zijn meer regels onder het boetestelsel gebracht, waaronder op 1 juli 2014 de dierenwelzijnsregels. Een voorbeeld daarvan is een overtreding van artikel 3 van de transportverordening (Het verbod op het vervoer van dieren op een wijze die de dieren waarschijnlijk letsel of onnodig lijden berokkent). Op de overtreding van die bepaling staat sinds 1 juli 2014 een boetebedrag van € 1.500. Dat bedrag is nooit geïndexeerd. De indexatie van de boetebedragen laat de mogelijkheid tot verlaging van de boete in bijzondere omstandigheden, zoals opgenomen in artikel 5:46 van de Algemene wet bestuursrecht, onverlet. Daarmee is er voldoende ruimte voor maatwerk.

Bij verschillende dierenwelzijnsvoorschriften is bovendien sprake van open normen. Dat geldt bijvoorbeeld voor voorschriften rondom hokverrijking, nestbouwmateriaal en bescherming tegen het weer. De precieze invulling daarvan kan in de praktijk onderwerp zijn van verschillende inzichten of veranderende interpretaties.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid om bij dergelijke open normen sterker in te zetten op nalevingshulp, praktische voorlichting en, waar het dierenwelzijn niet acuut in het geding is, een redelijke hersteltermijn voordat wordt opgeschaald naar zwaardere sancties?

Antwoord
Naleefhulp wordt veelal verstrekt voorafgaand aan inwerkingtreding van regelgeving of bij nieuwe regels in de eerste periode daarna. Waarbij de lengte hiervan ook wordt bepaald op basis van de effecten voor dierenwelzijn van niet-naleving. Daarnaast kent het interventiebeleid van de NVWA een gelaagde opbouw. Bij eerste vaststellingen van overtreding van regelgeving wordt veelal een waarschuwing gegeven en de mogelijkheid tot herstel geboden, voordat zwaardere sancties worden ingezet.
Wanneer in de praktijk (blijvende) onduidelijkheid bestaat over de naleving van specifieke open normen, kan ik besluiten tot nadere invulling hiervan. Voor de invulling van open normen, en daarmee nadere duiding van bestaande regelgeving, is een gestandaardiseerd

proces ingericht met o.a. inbreng van de NVWA en RVO. Praktische voorlichting kan daarbij onder andere worden ingezet om duidelijkheid te bieden over de invulling van een open norm. Dit is bijvoorbeeld gebeurd met de brochure over hokverrijking en nestbouwmateriaal voor varkens(https://edepot.wur.nl/693940) .
Met invulling van open normen en daarmee nadere duiding van bestaande regelgeving, is veel tijd gemoeid. Communicatie voorafgaand aan inwerkingtreding vindt plaats, bij voorkeur samen met betrokken sectororganisaties. Sectoren kunnen zelf actief bijdragen aan invulling van open normen middels bijvoorbeeld het opmaken van een Gids voor Goede Praktijken en deze ter beoordeling aan mij laten voorleggen.

Vraag
Hoe voorkomt de staatssecretaris dat ondernemers hoge boetes krijgen voor een invulling van een open norm waarvan zij redelijkerwijs mochten veronderstellen dat deze voldeed, maar waarover de NVWA achteraf een andere opvatting blijkt te hebben?

Antwoord
Met het gebruik van open normen wordt o.a. tegemoetgekomen aan de diversiteit tussen bedrijven en wordt ondernemers de ruimte geboden om op een voor hun bedrijf passende wijze invulling te geven aan de wetgeving. De NVWA toetst daarbij of de gekozen invulling voldoet aan de vigerende wetgeving. Voorafgaand aan inwerkingtreding van regelgeving, of in de eerste periode daarna, wordt veelal uitleg en naleefhulp verstrekt aan de onder toezicht gestelden. De duur hiervan wordt mede bepaald op basis van de effecten voor dierenwelzijn van niet-naleving. Het specifiek interventiebeleid voor dierenwelzijn van de NVWA kent daarbij een gelaagde opbouw, waarbij bij eerste vaststellingen van overtreding van regelgeving veelal een waarschuwing wordt gegeven en de mogelijkheid tot herstel/aanpassing van de werkwijze wordt geboden. Pas bij herhaling is dan sprake van het opleggen van boetes, lasten of processen-verbaal. Wanneer overtredingen echter direct ernstige gevolgen voor dierenwelzijn hebben of sprake is van meerdere overtredingen tegelijk op een bedrijf, kan direct een boete worden opgelegd. In heel ernstige gevallen kan ook direct worden overgegaan tot strafrechtelijke afdoening middels een proces-verbaal. Het is aan de ondernemer om tijdig en proactief te (laten) toetsen of hij middels zijn verkozen invulling van een open norm voldoet aan de regelgeving.

De leden van de BBB-fractie hebben over de open normen voor wat betreft de bescherming tegen het weer nog een aantal aanvullende vragen en opmerkingen. Afgelopen zomer hebben verschillende veehouders bericht ontvangen naar aanleiding van controles met drones op de aanwezigheid van schaduw in percelen waarin jongvee werd geweid.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven hoeveel bedrijven op deze wijze met drones zijn gecontroleerd, hoeveel bedrijven naar aanleiding daarvan zijn aangeschreven en hoeveel uren en middelen met deze controles gemoeid waren? Wat waren de totale kosten van deze controles?

Antwoord
De NVWA heeft dit jaar een verkenning gedaan van percelen in Nederland waar dieren geweid kunnen worden. Daarbij is op basis van geodata-analyse van RVO gekeken of er natuurlijke schaduwelementen aanwezig zijn. Zo'n 3800 van de houders van percelen zonder dergelijke

schaduwelementen heeft deze zomer een brief van de NVWA ontvangen. Daarin is aangegeven dat deze percelen mogelijk niet geschikt zijn om dieren op te laten weiden tijdens hitte. Informatie is daarbij ook verstrekt over het belang van en mogelijkheden voor voorkomen van hittestress bij dieren. Het doel van deze brief was het bewustzijn van houders te vergroten en de naleving van regelgeving te bevorderen. Deze houders zijn voorafgaand aan ontvangst van deze brief niet gecontroleerd met een drone. Omdat weidedieren vaak in grote gebieden staan of verspreid over meerdere percelen, is de NVWA deze zomer ook gestart met een pilot waarbij drones zijn ingezet. Gekeken is of op percelen zonder schaduwelementen daadwerkelijk dieren worden geweid tijdens hitte en er daadwerkelijk geen schaduw aanwezig was. Die informatie is vervolgens benut om inspecteurs risicogerichter controles te laten uitvoeren, waarbij ter plaatse wordt bezien of aanwezige dieren tekenen van hittestress vertonen. De drone heeft dus enkel een signaleringsfunctie en er zal louter op basis van dronebeelden geen handhaving plaatsvinden.
Tijdens de pilot in 2026 hebben twee vluchten plaatsgevonden en zijn uiteindelijk 34 bedrijven fysiek bezocht. Deze pilot wordt in 2027 voortgezet. De totale kosten voor deze dronepilot bedroegen 55.000 euro. Toezichtontwikkeling wordt bekostigd uit het reguliere budget voor dierenwelzijn op primaire bedrijven. Deze kosten vallen binnen het project en zijn dus ook een weerspiegeling van leer- en onderzoektijd. Dit was de eerste keer dat de NVWA drones voor dit specifieke doel heeft ingezet. De pilot is door medewerkers van diverse afdelingen gedegen voorbereid als innovatief toezichtinstrument.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarnaast aangeven waarop de selectie van deze percelen en bedrijven was gebaseerd? Was vooraf sprake van concrete aanwijzingen dat het dierenwelzijn in het geding was, of werd met de drone in eerste instantie uitsluitend gekeken naar de aanwezigheid van schaduw?

Antwoord
Zie het antwoord op de vorige vraag.

De leden van de BBB-fractie vinden het essentieel onderscheid te maken tussen een theoretisch risico en daadwerkelijk verminderd dierenwelzijn.

Vraag
Is bij deze controles daarom ook vastgesteld of de betreffende dieren daadwerkelijk tekenen van hittestress vertoonden? Zo ja, bij welk percentage van de gecontroleerde koppels was daarvan sprake? Zo nee, hoe kan dan worden vastgesteld dat met deze controles daadwerkelijk een dierenwelzijnsprobleem is opgespoord?

Antwoord
Door inspecteurs tijdens perioden van hitte controles te laten uitvoeren daar waar de risico's op het niet bieden van bescherming tegen slechte weersomstandigheden het hoogst zijn, en het risico op hittestress verhoogd is, kan toezicht risicogerichter worden ingericht. Op deze wijze kunnen ook percelen beoordeeld worden die niet vanaf de openbare weg zichtbaar zijn en waarover geen meldingen worden ontvangen. De pilot is momenteel nog te gering van omvang om al uitspraken te kunnen doen over de effectiviteit van de inzet van drones in deze. Deze pilot wordt in 2027 voortgezet.

Vraag
Is daarnaast onderzocht hoe runderen zich gedroegen op percelen waar wél voldoende schaduw beschikbaar was? Hoeveel dieren maakten bij hoge temperaturen daadwerkelijk gebruik van de aangeboden schaduw en hoeveel dieren verkozen ondanks de beschikbaarheid daarvan in de zon te blijven? Is de staatssecretaris bereid dit nadrukkelijk mee te nemen in de evaluatie van deze controles?

Antwoord
Er is niet onderzocht hoe runderen zich gedragen op percelen waar wel voldoende schaduw beschikbaar is. Dat runderen bij hitte, ondanks aanwezigheid van voldoende schaduw, toch in de zon kunnen staan is mij bekend. Het gaat in deze om voldoende keuzemogelijkheid voor de dieren om tijdens hitte zichzelf in de schaduw te begeven ter verkoeling. Om zodoende hittestress te kunnen voorkomen. Waarbij de aanwezigheid van voldoende drinkwater uiteraard ook van cruciaal belang is.

De leden van de BBB-fractie wijzen erop dat weersomstandigheden altijd bepaalde risico's voor dieren kunnen meebrengen. Dat geldt voor hoge temperaturen, maar bijvoorbeeld ook voor hevige regen, hagel of onweer.

Vraag
Betekent de gekozen benadering dat veehouders uiteindelijk ook gehouden zouden kunnen worden dieren binnen te halen zodra onweer wordt voorspeld, omdat buiten lopen dan theoretisch een risico met zich meebrengt? Waar ligt voor de staatssecretaris de grens?

Antwoord
De regelgeving voor dierenwelzijn schrijft voor dat dieren die niet in een gebouw worden gehouden, bescherming dient te worden geboden tegen slechte weersomstandigheden. De houder is eerstverantwoordelijk voor het bieden van bescherming van zijn dieren.
Het betreft hier een open geformuleerde norm (doelvoorschrift), die voor wat betreft hitte en dieren in de weide inmiddels nader is ingevuld op basis van een combinatie van factoren zoals temperatuur en luchtvochtigheid. In geval van onweer dient een houder af te wegen in hoeverre het verantwoord is dieren in een weiland te laten verblijven. Daarbij zal de inrichting van het weiland en aanwezige schuilmogelijkheden een rol spelen.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de opvatting dat dierenwelzijnstoezicht uiteindelijk gericht moet zijn op daadwerkelijke risico's en gevolgen voor het welzijn van dieren en niet uitsluitend op de vraag of op basis van menselijke maatstaven aan bepaalde omgevingsvoorwaarden wordt voldaan? Hoe wordt dit uitgangspunt geborgd bij de verdere inzet van drones en andere vormen van toezicht op afstand?

Antwoord
Toezichtontwikkeling is gericht op het uitvoeren van toezicht op een manier waarmee de meeste impact voor welzijn kan worden bewerkstelligd. Door, indien mogelijk, vooral daar te zijn waar risico's veel gevolgen hebben voor dierenwelzijn én de risico's op overtredingen het grootst zijn. Dit vergt ook monitoring om dergelijke risico's beter te kunnen beoordelen en vast te stellen waar deze zich met name voordoen.

De leden van de BBB-fractie hebben eerder aandacht gevraagd voor de mogelijkheid om tijdens perioden met hoge temperaturen eerder of juist 's nachts te slachten. Per juli 2027 geldt een verbod op diertransport bij temperaturen boven de 30 graden. De sector werkt bovendien al sinds 2016 met een hitteprotocol vanaf 27 graden. Deze leden blijven van mening dat het onbegrijpelijk is wanneer enerzijds steeds verdergaande eisen worden gesteld aan diertransport bij hoge temperaturen, maar anderzijds onvoldoende flexibiliteit wordt geboden om dieren te vervoeren en te slachten op de momenten waarop de temperatuur juist het laagst is. Als de overheid vervoer tijdens de heetste uren verbiedt, moet zij naar het oordeel van deze leden ook praktisch mogelijk maken dat vervoer en slacht naar de koelere uren van de dag worden verplaatst.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat slachthuizen tijdens perioden met hoge temperaturen de praktische mogelijkheid krijgen om in de nachtelijke uren te slachten en dat de benodigde keuringscapaciteit van de NVWA daarvoor beschikbaar wordt gesteld? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Het is voor slachthuizen conform het Nationaal Plan Veetransport bij extreme temperaturen mogelijk om bij hitte het slachttoezicht twee uur eerder dan de reguliere starttijd aan te vragen. Voor Pluimvee betekent dit dat om 02.00 uur gestart kan worden in plaats van 04.00 uur. En voor roodvlees betekent dit dat om 04.00 uur gestart kan worden in plaats van om 06.00 uur. Nog eerder starten (nachtelijk slachten) is niet mogelijk, blijkt uit eerder onderzoek van de NVWA. De NVWA heeft een zwaarwegende inspanningsverplichting om keuringscapaciteit beschikbaar te stellen, maar kan dit niet garanderen. Ook wijs ik op de verantwoordelijkheid en mogelijkheden van de sector om zelf actie te ondernemen om op hete dagen het slachtproces doorgang te laten vinden, met borging van het dierenwelzijn.

Vraag
Welke inhoudelijke reden bestaat er om dieren bij hoge buitentemperaturen overdag te laten vervoeren wanneer vervoer en slacht in de koelere nachtelijke uren vanuit dierenwelzijnsoogpunt beter mogelijk zijn?

Antwoord
Voor het wel of niet kunnen vervoeren van dieren is de temperatuur leidend. Het vervoeren van dieren bij hoge temperaturen (30 graden of hoger vanaf de invoering van de beleidsregel) is niet toegestaan. Daarbij maakt het tijdstip van vervoeren niet uit.

De leden van de BBB-fractie vragen de staatssecretaris niet opnieuw om een uiteenzetting van organisatorische bezwaren. Zij willen weten hoe hij ervoor gaat zorgen dat nachtelijk slachten tijdens perioden met hoge temperaturen daadwerkelijk mogelijk wordt.

Vraag
Welke concrete stappen zet hij daarvoor en vanaf wanneer is dit geregeld? Deelt de staatssecretaris de opvatting dat een dergelijk “tropenrooster” niet alleen aanpassingen vraagt van veehouders, transporteurs en slachthuizen, maar ook van de NVWA, en dat de benodigde keuringscapaciteit daarom gedurende de volledige benodigde uren beschikbaar moet zijn?

Antwoord
Ik deel uw opvatting dat er aanpassing gevraagd wordt van zowel de gehele keten als ook van de NVWA. Na invoering van de beleidsregel – en daarmee samenhangend de aanpassing van het hierboven genoemde Nationaal Plan - zal het naar verwachting vaker voorkomen dat bedrijven een aanvraag doen voor het vervroegen van de slachttijden. Zoals toegezegd in het Kamerdebat van 23 april 2026, heb ik zowel de NVWA als de sector een jaar de tijd gegeven om zich voor te bereiden op deze aanpassing van de temperatuurgrens. Aan de NVWA heb ik gevraagd om maatregelen te implementeren die bijdragen aan het verhogen van de vrijwillige inzet van toezichthouders bij hitte. Daarbij zijn er twee belangrijke randvoorwaarden: het moet passen binnen de geldende arbeidsvoorwaarden en de NVWA staat als goed werkgever voor de gezondheid en het welzijn van de medewerkers. Concreet betekent dit dat ik bijvoorbeeld zoek naar het optimaliseren van het aanvraagproces, het inzetten van de flexibele schil van practitioners (private dierenartsen), het op diverse manieren vergroten van de bereidheid van medewerkers voor vroegere diensten en het verminderen van de impact van nachtwerk. Al deze mogelijkheden worden momenteel door de NVWA uitgewerkt. U wordt hierover in het eerste kwartaal van 2027 nader geïnformeerd.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarnaast uitleggen waarom bij eerdere cao-onderhandelingen van de NVWA kennelijk onvoldoende rekening is gehouden met de al langer bestaande wens en noodzaak om tijdens perioden van hitte op koelere momenten van de dag te vervoeren en te slachten? Hoe wordt ervoor gezorgd dat arbeidsvoorwaardelijke of organisatorische afspraken binnen de NVWA vanaf juli 2027 geen belemmering vormen voor de uitvoering van het wettelijke transportverbod én voor een vanuit dierenwelzijn logisch tropenrooster?

Antwoord
De NVWA is gehouden aan de CAO rijk en alle andere arbeidsrechtelijke afspraken die gelden voor medewerkers van de NVWA. Bij de maatregelen die de NVWA implementeert om de inzet van medewerkers bij hitte te vergroten, wordt ook gekeken naar arbeidsrechtelijke afspraken. De ruimte die de CAO biedt, wordt met de Ondernemingsraad van de NVWA afgestemd. Daarbij wil ik wel aantekenen dat het eventueel wijzigen hiervan volgens vaste procedures verloopt en doorgaans langere tijd in beslag kan nemen.

De leden van de BBB-fractie wijzen daarnaast op de recente sluiting van de laatste Nederlandse slachterij die specifiek oude leghennen slachtte. Hierdoor wordt de Nederlandse legpluimveehouderij voor de slacht van deze dieren in toenemende mate afhankelijk van slachtcapaciteit in het buitenland, met langere transportafstanden tot gevolg.

Vraag
Hoe beoordeelt de staatssecretaris deze ontwikkeling vanuit het oogpunt van dierenwelzijn? Heeft hij in beeld welke gevolgen het verdwijnen van Nederlandse slachtcapaciteit heeft voor de gemiddelde en maximale transportduur van leghennen? Deelt hij de opvatting dat beleid dat beoogt het dierenwelzijn tijdens transport te verbeteren uiteindelijk weinig geloofwaardig is wanneer tegelijkertijd omstandigheden ontstaan waardoor dieren voor de slacht juist over steeds grotere afstanden moeten worden vervoerd?

Antwoord
De ontwikkeling dat Nederland voor de slacht van bepaalde diercategorieën meer afhankelijk wordt van slachtcapaciteit in het buitenland, vind ik vanuit het oogpunt van dierenwelzijn onwenselijk. Want hoe langer het transport, hoe slechter het is voor het dierenwelzijn. Zeker voor wat betreft einde carrière dieren, zoals uitgelegde leghennen. Deze dieren zijn namelijk door het productieproces conditie en energiereserves kwijtgeraakt. Daardoor zijn ze minder goed bestand tegen de uitdagingen die transport met zich meebrengt. Ik betreur het dan ook dat de Nederlandse sector voor het slachten van de uitgelegde leghennen nu afhankelijk is van slachtcapaciteit in het buitenland. Deze stroom van uitgelegde leghennen die voor de slacht naar andere landen in Europa worden gebracht is echter niet nieuw. Deze hennen gaan al langere tijd naar o.a. Polen, België en Duitsland. Dat heeft logischerwijs directe invloed op de slachtcapaciteit in Nederland. Als die dieren niet meer of steeds minder in Nederlandse slachthuizen worden aangeboden, dan droogt de slachtcapaciteit hier in Nederland vanzelf op. Dat heeft dus ook te maken met de keuzes die de sector daar zelf in maakt.
Juist als het transport langer wordt door bijvoorbeeld het wegvallen van slachtcapaciteit voor bepaalde diercategorieën in Nederland, is beleid dat het dierenwelzijn tijdens transport borgt of verbetert hard nodig.

Vraag
Welke rol spelen de kosten en beschikbaarheid van NVWA-keuringen en toezicht bij het behoud van slachtcapaciteit in Nederland?

Antwoord
In mijn brief van 18 juni (Kamerstuk 33 835, nr. 262) heb ik richtinggevende principes en ambitie voor verdere modernisering van het toezicht van de NVWA op LVVN-terrein beschreven. Op deze manier wil ik ervoor zorgen dat de NVWA toegerust is om zich ook op de lange termijn te richten op de publieke belangen die ze beschermt: voor mens, dier en natuur.
In aanvulling daarop, zoals ik in mijn brief van 6 juli 2026 (33835, nr. 265) heb aangegeven, is de ontwikkeling van de tarieven op de lange termijn onderwerp van gesprek tussen sectororganisaties en LVVN, VWS en NVWA binnen de daarvoor ingestelde overleggen. Daarbij kunnen alle relevante aspecten aan de orde komen. Uitgangspunt is kostendekkende tarieven en daarbij wordt benadrukt dat LVVN en de NVWA net als het bedrijfsleven sterk hechten aan het realiseren van efficiëntieverbeteringen zoals risicogericht toezicht en het inzetten op innovatie voor verdere modernisering.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid bij de verdere modernisering van het NVWA-toezicht nadrukkelijk te bezien hoe kan worden voorkomen dat toezichtlasten en keuringskosten bijdragen aan het verdwijnen van Nederlandse slachtcapaciteit, met langere diertransporten als onbedoeld gevolg?

Antwoord
Zie mijn antwoord op de vorige vraag. Aanvullend wil ik benadrukken dat Nederland een relatief zeer hoge kwaliteit van toezicht heeft die kosten met zich meebrengt, maar ook economische voordelen biedt. Welke impact de toezichtkosten precies hebben bij economische beslissingen en op de toekomstbestendigheid, valt niet te berekenen. Dit thema is voortdurend onderwerp van de gesprekken die het ministerie voert met het bedrijfsleven.

De leden van de BBB-fractie vragen daarnaast aandacht voor de beoordeling van de transportwaardigheid van varkens met staartschade. De varkenssector heeft de ambitie om in 2030 te stoppen met het couperen van staarten. Deze leden onderschrijven het belang van deze ontwikkeling en hebben grote waardering voor de inzet van de sector op dit punt, maar wijzen erop dat het houden van varkens met intacte krulstaarten ook nieuwe praktische vraagstukken met zich meebrengt. Ook in landen die al langer varkens met intacte staarten houden en in de biologische varkenshouderij komt staartbijten en daarmee staartschade voor.

De leden van de BBB-fractie krijgen signalen dat de huidige richtsnoeren voor transportwaardigheid ertoe kunnen leiden dat varkens met staartschade niet vervoerd mogen worden en dat bij dergelijke dieren aanvullende beoordeling of keuring plaatsvindt.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven op welke wetenschappelijke onderbouwing de huidige beoordeling van de transportwaardigheid van varkens met staartschade precies is gebaseerd?

Antwoord
Sinds november 2021 beoordelen de sector en de NVWA met behulp van de Europese richtsnoeren voor het bepalen van de geschiktheid voor het vervoer van varkens (hierna richtsnoeren) of voldaan wordt aan de regels over vervoersgeschiktheid in de Europese Transportverordening. De richtsnoeren (2015) zijn opgesteld door verschillende Europese sectorpartijen, een ngo en de Europese Federatie van Dierenartsen (FVE). Ze dienen als uitleg over hoe de regels in de Europese Transportverordening in de praktijk moeten worden toegepast.
Bij exportcertificering wordt ook gebruik gemaakt van de door EURCAW Pigs opgestelde indicator factsheet 'Staartbeschadigingen: verwondingen aan de staarten, die varkens ongeschikt voor transport maken' (2021). EURCAW Pigs is het door de Europese Commissie aangewezen EU Referentiecentrum voor Dierenwelzijn. Het referentiecentrum vindt zijn grondslag in de Europese Controleverordening en bestaat uit een consortium van wetenschappelijke instituten. EURCAW Pigs levert wetenschappelijke en technische kennis aan de bevoegde autoriteiten ten behoeve van de officiële controles op in Europese wetgeving vastgelegde welzijnseisen voor varkens. De drie partners in het consortium van EURCAW Pigs zijn: Friedrich Loeffler Institut (FLI) in Duitsland, Aarhus University in Denemarken en Wageningen University & Research in Nederland. De indicator factsheets van EURCAW Pigs zijn publiekelijk toegankelijk.

Vraag
Welke mate en ernst van staartschade leidt ertoe dat een dier niet transportwaardig wordt geacht en op welke wetenschappelijke gegevens zijn deze grenzen gebaseerd?

Antwoord
De grenzen aangegeven in de richtsnoeren en de indicator factsheet voor de vervoersgeschiktheid van varkens met staartschade zijn vergelijkbaar. De indicator factsheet van EURCAW Pigs bevat de meest actuele stand van wetenschap en maakt gebruik van de controlesystematiek in de richtsnoeren. In de indicator factsheet wordt afgeraden

varkens met ernstige staartbeschadigingen te vervoeren, omdat het risico voor het dierenwelzijn hoog is. Dat zijn varkens 1) met bewijs van kauw- of bijtwonden met zwelling en tekenen van infectie, 2) met gedeeltelijk verlies van de staart met mogelijk afstervend weefsel en 3) met totaal verlies van de staart met mogelijk afstervend weefsel. In de richtsnoeren zijn dit varkens met score 3 en 4, die zijn aangemerkt als ongeschikt voor vervoer. Het belangrijkste risico tijdens transport is dat staartbeschadigingen kunnen verergeren door bijten van andere varkens. Staartverwondingen zijn pijnlijk.

Vraag
Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat de bestaande richtsnoeren opnieuw moeten worden bezien in het licht van de transitie naar het houden van varkens met intacte krulstaarten?

Antwoord
Voor mij is het belangrijk dat Nederlandse varkenshouders de transitie gaan maken naar het houden van varkens met intacte staarten. Ik hoor de zorgen van varkenshouders over de afzetmogelijkheden van varkens met staartbeschadigingen, zowel binnen de varkenshouderij als naar het slachthuis. Deze zorgen worden meegenomen in de zogeheten 'versnellingsopgave staartschade varkensketen'. Daarbij staan onder meer transportwaardigheid, slachtwaardigheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn en de praktische uitvoerbaarheid binnen de keten centraal. Onderdeel van de opgave is het ontwikkelen van een door de hele varkensketen gedragen beoordelingskader voor de omgang met varkens met lichte staartschade. Bij de uitwerking worden de meest recente wetenschappelijke inzichten, bestaande kennis en praktijkervaringen betrokken. Bij dit proces zijn mijn departement, relevante ketenpartijen en de NVWA betrokken. In de eerste helft van 2027 worden de eerste resultaten en bevindingen van het traject verwacht. Daarna zal worden bezien welke vervolgstappen nodig zijn.

Vraag
Hoe wordt voorkomen dat regels die zijn opgesteld in een situatie waarin het overgrote deel van de varkens gecoupeerde staarten had, straks onbedoeld een belemmering vormen voor de omslag naar het houden van varkens met intacte staarten?

Antwoord
Ik verwijs u naar mijn antwoord op uw vorige vraag.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven of er wetenschappelijk bewijs is dat lichte staartschade op zichzelf een risico vormt voor de voedselveiligheid? Zo ja, welk bewijs is dat en hoe groot is dit risico? Zo nee, waarom leidt lichte staartschade dan tot aanvullende eisen bij de keuring?

Antwoord
Staartschade bij varkens ontstaat door staartbijten door andere varkens. Door het staartbijten ontstaan verwondingen aan de staart die geïnfecteerd kunnen raken. Bij een infectie van de staart is het risico aanwezig dat bacteriën in de bloedbaan terecht komen en zo infecties op andere plaatsen in het lichaam van het varken veroorzaken. Dat is een voedselveiligheidsrisico. Lichte staartbijtschade kan betekenen dat het gaat om recente schade die nog niet geïnfecteerd is. Het kan echter ook betekenen dat ernstiger

staartbijtschade genezen is, maar desondanks geleid heeft tot infecties elders in het lichaam. Dat onderscheid kan op basis van de uitwendig zichtbare staartbijtschade tijdens de ante mortemkeuring in slachthuizen niet gemaakt worden. In Fins onderzoek[22] bij varkens met niet gecoupeerde staarten (in Finland is staartcouperen sinds 2003 verboden) wordt voorgaande onderschreven. Ook de bevindingen bij de post mortemkeuring door de NVWA bevestigen dit beeld. Europese regels schrijven voor dat additionele keuringshandelingen verplicht zijn bij een mogelijk risico voor de humane gezondheid. Op basis van een risicobeoordeling mag de NVWA echter bepalen of alle additionele keuringshandelingen noodzakelijk zijn om het voedselveiligheidsrisico te borgen. Daarvoor moet eerst onderzoek gedaan worden naar de mate van staartbijtschade (ernst, stadium) en het risico op de aanwezigheid van infecties elders in het lichaam. Een goede samenwerking tussen sector en NVWA is hiervoor cruciaal. Dit vraagstuk maakt daarom onderdeel uit van de 'versnellingsopgave staartschade varkensketen' om te komen tot een gezamenlijk handelingsperspectief voor de omgang met varkens met staartbijtschade.

Vraag
Is de staatssecretaris het ermee eens dat dieren met lichte, niet-geïnfecteerde staartschade die verder klinisch gezond en transportwaardig zijn niet zonder wetenschappelijke onderbouwing als een voedselveiligheidsrisico zouden moeten worden behandeld?

Antwoord
Deze vraag maakt onderdeel uit van de vraagstukken die behandeld worden in de 'versnellingsopgave staartschade varkensketen'. Ik verwijs u daarvoor naar mijn antwoord op uw derde vraag over staartbijtschade.

De leden van de BBB-fractie vragen de staatssecretaris daarbij nadrukkelijk te kijken naar de ervaringen in andere Europese lidstaten waar al langer op grotere schaal varkens met intacte staarten worden gehouden, waaronder Finland, waar 45% van de varkens lichte staartschade heeft aan de slachtlijn.

Vraag
Welke regels en beoordelingscriteria worden daar gehanteerd voor het vervoer en de keuring van varkens met staartschade? Zijn daar onderzoeken uitgevoerd naar de relatie tussen staartschade, transportwaardigheid en voedselveiligheid? Zo ja, wat zijn daarvan de uitkomsten en worden deze kennis en praktijkervaring betrokken bij het Nederlandse beleid?

Antwoord
Finland beoordeelt de geschiktheid voor het vervoer van varkens met staartbijtschade op een min of meer vergelijkbare manier als Nederland. Het is niet bekend hoe Finland de Europese regels voor de ante mortem- en post mortemkeuring toepast in relatie tot staartbijtschade. In Finland is onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen de ernst van de staartbijtschade en het risico op bevindingen tijdens de post mortemkeuring die van invloed zijn op de voedselveiligheid. Zover mij bekend, zijn daar geen specifieke onderzoeken uitgevoerd naar de relatie tussen staartschade, transportwaardigheid en voedselveiligheid. Ik kan u aangeven dat in de 'versnellingsopgave staartschade varkensketen' ook gekeken zal worden naar

[22] https://www.frontiersin.org/journals/veterinary-science/articles/10.3389/fvets.2020.00405/full

ervaringen uit andere lidstaten waar het couperen van varkensstaarten niet is toegestaan, zoals Finland en Zweden. Ik verwijs u voor de toelichting op deze opgave naar mijn antwoord op uw derde vraag over staartbijtschade.

Vraag
Is de staatssecretaris het met deze leden eens dat het voorzorgsbeginsel niet zo mag worden toegepast dat een theoretisch risico dat niet kan worden uitgesloten automatisch voldoende reden is voor vergaande beperkingen, zonder dat wordt gekeken naar de waarschijnlijkheid en omvang van dat risico en naar beschikbare praktijkervaring? Is hij bereid de huidige Nederlandse werkwijze voor varkens met staartschade opnieuw te beoordelen aan de hand van wetenschappelijk onderzoek en ervaringen uit andere EU-lidstaten, waaronder Finland? Kan de staatssecretaris toezeggen dat ruim vóór 2030 duidelijkheid wordt geboden over een wetenschappelijk onderbouwd en praktisch werkbaar beoordelingskader voor de transportwaardigheid en keuring van varkens met staartschade, zodat de omslag naar het houden van varkens met intacte staarten niet wordt belemmerd door regels die onvoldoende op die nieuwe praktijk zijn toegesneden?

Antwoord
Het risico dat varkens met staartschade tijdens het transport extra pijn en daarmee extra lijden kunnen ondervinden is geen theoretisch maar een reëel risico. Daarom is het belangrijk dat er duidelijke richtlijnen komen voor de omgang met varkens met staartschade in de varkensketen. Ik verwijs u daarvoor naar mijn toelichting over de 'versnellingsopgave staartschade varkensketen' in het antwoord op uw derde vraag over staartbijtschade. Zoals reeds aangeven wordt daarbij ook gekeken naar ervaringen uit andere lidstaten waar het couperen van varkensstaarten niet is toegestaan, zoals Finland en Zweden.

De leden van de BBB-fractie hebben eerder schriftelijke vragen gesteld over de verruiming van de Europese regels voor noodslachting. Deze verruiming maakt het mogelijk dat ook slachtwaardige dieren die niet transportwaardig zijn, zonder dat sprake hoeft te zijn van een ongeval, op het bedrijf kunnen worden gedood ten behoeve van noodslachting. Deze leden vinden deze verruiming belangrijk voor zowel dierenwelzijn als het tegengaan van voedselverspilling. Zij vinden het daarom essentieel dat de uitvoering in Nederland niet onnodig restrictiever wordt gemaakt dan de Europese regelgeving vereist. De staatssecretaris heeft in antwoord op eerdere vragen aangegeven dat private dierenartsen die momenteel de antemortemkeuring bij noodslachtingen uitvoeren, in 2026 worden ondersteund en opgeleid, zodat zij vanaf 1 januari 2027 ook dieren uit de verruimde categorie kunnen keuren.

Vraag
Kan de staatssecretaris bevestigen dat dit nog steeds het uitgangspunt is? Kan de staatssecretaris bovendien ondubbelzinnig bevestigen dat het vanaf 1 januari 2027 niet de bedoeling is dat noodslachtingen uit de verruimde categorie uitsluitend kunnen worden beoordeeld door dierenartsen in dienst van de NVWA?

Antwoord
Ja, vanaf 1 januari 2027 zullen – naast de daartoe bevoegde dierenartsen van de NVWA zelf – ook praktiserend dierenartsen de ante-mortem keuring bij alle noodslachtingen op veehouderijen kunnen uitvoeren, mits zij hiervoor zijn opgeleid.

De leden van de BBB-fractie vinden het van groot belang dat de bestaande fijnmazige beschikbaarheid van praktiserende dierenartsen behouden blijft. Juist bij een dier dat niet vervoerd kan worden, is snelle beschikbaarheid van een dierenarts essentieel.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarom garanderen dat praktiserende dierenartsen die nu noodslachtingen uitvoeren, dit na 1 januari 2027 ook voor de verruimde categorie kunnen blijven doen, mits zij uiteraard beschikken over de daarvoor benodigde kennis?

Antwoord
Ja, de praktiserend dierenartsen die nu de noodslachting uitvoeren kunnen zich bijscholen via een laagdrempelige (online) opleiding, zodat zij noodslachtingen op de verruimde categorie dieren kunnen uitvoeren. Uiteraard zijn zij pas inzetbaar wanneer zij die opleiding afgerond hebben en daarmee over de vereiste kennis en vaardigheden beschikken.

Vraag
Hoe staat het inmiddels met de gesprekken met de Stichting Geborgde Dierenarts over aanvullende instructies, opleiding en ondersteuning? Welke eisen zullen aan praktiserende dierenartsen worden gesteld? Wanneer zijn deze eisen bekend en hoeveel tijd krijgen dierenartsen om hieraan te voldoen?

Antwoord
De NVWA is in gesprek met meerdere sectorpartijen voor de invulling van de nieuwe voorwaarden bij noodslacht. Daarbij wordt gewerkt aan een laagdrempelig toegankelijke (online) opleiding voor praktiserend dierenartsen die noodslachtingen keuren. Via diverse kanalen zullen praktiserend dierenartsen hier vanaf oktober over worden geïnformeerd.

Vraag
Deelt de staatssecretaris de mening dat deze opleiding en borging zo laagdrempelig mogelijk moet worden ingericht en niet mag leiden tot een situatie waarin slechts een kleine groep dierenartsen de keuring mag uitvoeren?

Antwoord
Ja, die mening deel ik.

Vraag
Kan de staatssecretaris daarnaast aangeven wat het verschil in kosten en beschikbaarheid zou zijn tussen een systeem waarin praktiserende dierenartsen deze keuringen kunnen blijven uitvoeren en een systeem waarin hiervoor een NVWA-dierenarts noodzakelijk zou zijn?

Antwoord
De NVWA-tarieven zijn publiek beschikbaar via de website van de NVWA[23]. Praktiserend dierenartsen stellen individueel hun eigen tarieven vast, waardoor het niet mogelijk is deze generiek te vergelijken met de tarieven van de NVWA. Daarnaast is het mijn insteek om de

[23] https://www.nvwa.nl/ondernemers/tarieven/onderbouwing-en-toelichting-nvwa-tarieven/onderbouwing-tarieven

ante-mortem keuring van noodslachtingen op veehouderijen voornamelijk door de praktiserend dierenartsen uit te laten voeren. Dit sluit aan bij mijn doel om de beschikbare capaciteit zo doelmatig mogelijk in te zetten.

De leden van de BBB-fractie vragen daarnaast aandacht voor de rol van de NVWA bij het voorkomen van de insleep en verspreiding van dierziekten, in het bijzonder Afrikaanse varkenspest (AVP). Deze leden vinden preventie bij uitstek een terrein waarop risicogericht toezicht grote meerwaarde kan hebben. De maatschappelijke en economische gevolgen van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte kunnen immers enorm zijn. Het voorkomen van insleep verdient daarom hoge prioriteit. Een belangrijk risico vormt volgens deze leden het onvoldoende reinigen en ontsmetten van veetransportmiddelen die vanuit het buitenland Nederland binnenkomen. Administratieve controle van reinigings- en ontsmettingsgegevens alleen geeft geen zekerheid dat een transportmiddel daadwerkelijk goed is gereinigd en ontsmet.

Vraag
Kan de staatssecretaris aangeven hoe vaak de NVWA buitenlandse veetransportmiddelen fysiek controleert op een correcte reiniging en ontsmetting en hoe vaak daarbij tekortkomingen worden geconstateerd?

Antwoord
In 2025 zijn 74 fysieke inspecties op R&O uitgevoerd bij een buitenlandse vervoerder. Hiervan waren 37 inspecties akkoord en 37 niet akkoord. De meeste voorkomende reden van niet akkoord is het niet of onvoldoende uitvoeren van de (tweede) reiniging en ontsmetting (R&O).

Vraag
Hoe verhoudt het aantal fysieke controles zich tot het aantal administratieve controles?

Antwoord
Totaal zijn in 2025 479 inspecties uitgevoerd op R&O plaatsen bij zowel buitenlandse als Nederlandse vervoerders, waarvan 411 fysieke en 68 niet-fysieke inspecties[24]. De administratieve controle op de verplichte tweede R&O laat zien dat door buitenlandse vervoerders vaak geen bewijs van deze tweede R&O wordt aangeleverd. Daardoor is niet te controleren of deze is uitgevoerd. Dit kan een risico zijn voor de insleep van dierziekten.

Vraag
Op basis van welke risicoanalyse wordt bepaald welke transportmiddelen fysiek worden gecontroleerd?

Antwoord
Bij het bepalen welk transportmiddel fysiek wordt gecontroleerd, wordt vooralsnog geen specifieke risicoanalyse gebruikt. De controles vinden plaats op basis van wat onderweg wordt aangetroffen, of bijvoorbeeld bij het primaire bedrijf, slachthuizen of verzamelcentra. Ook bij export keuringen wordt altijd de R&O van het gebruikte veevervoermiddel gecontroleerd.

[24] https://www.nvwa.nl/onderwerpen/dier/reinigen-en-ontsmetten-van-diertransportmiddelen/inspectieresultaten/2025

Vraag
Klopt het dat voor Nederlandse en buitenlandse vervoerders in de praktijk verschillen bestaan in de eisen, controle of handhaving rondom reiniging en ontsmetting van veetransportmiddelen? Zo ja, welke verschillen zijn dit en hoe zijn deze te rechtvaardigen vanuit het oogpunt van dierziektepreventie?

Antwoord
Voor buitenlandse vervoerders zijn de eisen, controle en handhaving rondom reiniging en ontsmetting van veetransportmiddelen gelijk aan binnenlandse vervoerders. De naleving van de administratieve verplichting om het bewijs van tweede R&O in te sturen aan NVWA is zeer laag bij buitenlandse vervoerders. Om buitenlandse vervoerders bekend te maken met deze verplichting is een flyer opgesteld in verschillende talen. Ik acht het overigens ook de verantwoordelijkheid van de sector om buitenlandse vervoerders op deze verplichting te wijzen.

Vraag
Is de staatssecretaris bereid te bezien hoe kan worden geborgd dat veetransportmiddelen die vanuit het buitenland Nederland binnenkomen aan een gelijkwaardig niveau van reiniging en ontsmetting voldoen?

Antwoord
Het is aan de sector om te garanderen dat veevervoermiddelen die ingehuurd worden en vanuit het buitenland komen, een goede R&O gehad hebben. Voor vervoersmiddelen die uit een risicogebied komen en waar een tweede R&O voor verplicht is, moet deze tweede R&O zo spoedig mogelijk bij binnenkomst in Nederland uitgevoerd worden.

De leden van de BBB-fractie wijzen daarnaast op het risico van de introductie van AVP via besmette varkensvleesproducten die vanuit besmette gebieden worden meegenomen.

Vraag
Welke rol heeft de NVWA momenteel bij het toezicht op dit risico? Op welke locaties en bij welke vervoersstromen vinden controles hierop plaats en hoe wordt bepaald waar de risico's op insleep het grootst zijn? Hoeveel controles zijn hierop in 2025 uitgevoerd en wat waren de resultaten daarvan?

Antwoord
In de Regeling (EU) 2020/ 687 is geregeld hoe om te gaan met intraverkeer van varkensvleesproducten uit AVP besmette gebieden naar rest van de Europese Unie. Dat is in principe niet toegestaan wegens vervoersverboden die gelden in de beperkingsgebieden. Voor varkensvleesproducten afkomstig uit derde landen waar sprake is van een AVP uitbraak wordt een importverbod ingesteld. Dit geldt voor alle Europese lidstaten.
Dagelijks wordt via diverse bronnen, databases en meldingen, de Europese en mondiale dierziektesituatie bijgehouden en gemonitord. Elke week wordt de laatste update van de dierziekte uitbraken, naar de grensinspectieposten doorgegeven, de grensinpectieposten (GCP's) en de Douane in de zeehavens en de luchthavens. Deze informatie wordt door de Douane op de luchthavens gebruik voor de controle van passagiers op de invoer van dierlijke producten.

Vraag

Is de staatssecretaris het met de leden van de BBB-fractie eens dat het voorkomen van de insleep van een ernstige dierziekte als AVP bij uitstek past bij het in de brief aangekondigde uitgangspunt van risicogericht toezicht?

Antwoord
Ja, daar ben ik het mee eens. Aan de hand van risicogericht toezicht wordt de naleving van de geldende wetgeving gecontroleerd. Bedrijven zijn verantwoordelijk om ook de regels die hiervoor gelden na te leven. In diverse werkgroepen, waarbij het ministerie, de NVWA, de varkenssector en andere stakeholders aansluiten, vindt afstemming plaats over hoe de insleep van ernstige dierziekten kan worden voorkomen.

Vraag
Is hij bereid binnen de beschikbare NVWA-capaciteit meer prioriteit te geven aan fysieke controles op de naleving van preventieve maatregelen tegen dierziekte-insleep, waaronder reiniging en ontsmetting van veetransportmiddelen en risicogerichte controles op de illegale of risicovolle invoer van dierlijke producten? Zo ja, hoe gaat hij dit concreet doen? Zo nee, waarom acht hij de huidige inzet voldoende?

Antwoord
De NVWA voert bij de veterinaire keuringen (middels klepkeuring) een 100% controle op de reiniging en ontsmetting (R&O) van het aanwezig veetransportmiddel uit. Verder controleert de NVWA jaarlijks steekproefsgewijs op het vervoer van dierlijke bijproducten. En daarnaast houdt de NVWA dagelijks de dierziekte uitbraken bij en monitort op nieuwe ontwikkelingen rond dierziektesituaties op Europees en mondiaal niveau. Zodra een toename van de dreiging op insleep van een dierziekte wordt gesignaleerd, wordt het toezicht aangescherpt om insleep te voorkomen. Doordat de NVWA toezicht inricht vanuit risico, wordt bij een hogere dreiging op insleep toezicht hierop hoger geprioriteerd. Zoals het instellen van een tweede R&O voor veewagens afkomstig uit een gebied waar een uitbraak is. Deze maatregel wordt pas afgeschaald als de uitbraak voorbij is.

Vragen en opmerkingen van de leden van Groep Markuszower
De leden van Groep Markuszower hebben kennisgenomen van de brief over het modern toezicht, alsmede de stukken over het jaarverslag en het jaarbeeld en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van Groep Markuszower zien dat de voorgenomen wijzigingen in het toezicht door de NVWA op hoofdlijnen een begrijpelijk kader biedt met het uitgangspunt dat bij overtredingen steviger wordt opgetreden. Tegelijkertijd roept de voorgestelde systematiek de vraag op in hoeverre deze ook ruimte biedt aan bedrijven die aantoonbaar structureel aan de geldende normen voldoen.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen een nadere uiteenzetting van wat binnen de voorgenomen toezichtsystematiek concreet wordt verstaan onder ‘high-trust’.

Antwoord
Bij een high-trust benadering wordt nadrukkelijk de verantwoordelijkheid voor het naleven van wet- en regelgeving en het bevorderen van het borgen van het publiek belang van de ondernemer gestimuleerd. In het toezicht kan dit worden vertaald naar een vorm van

systeemtoezicht. Daarnaast zal ik, zoals in de Kamerbrief Modern toezicht van 18 juni 2026 (Kamerstuk 33835, nr. 262) is aangekondigd, per domein in de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen, uitwerken hoe de vertaling van dit principe er concreet uit komt te zien. Daarbij hou ik ook rekening met verschillen binnen sectoren: ook in een sector waar veel misgaat, zijn er ondernemers die het goed doen.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen welke objectieve en toetsbare criteria worden gehanteerd om te bepalen of een bedrijf voor de kwalificatie 'high-trust' in aanmerking komt.

Antwoord
Zoals ook in antwoorden op eerdere vragen aangegeven, zijn bedrijven in beginsel zelf verantwoordelijk voor het naleven van wet- en regelgeving. Waar toezicht op basis van het 'high trust' principe kan worden toegepast, is mede afhankelijk van de 'volwassenheid' van een specifieke sector. De mate van borging van geldende normen bij een bedrijf of binnen een sector is een belangrijk criterium. De NVWA onderzoekt momenteel in welke sectoren deze vorm van (systeem)toezicht kan worden toegepast. De criteria hiervoor zullen per domein en sector verschillend zijn.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen daarnaast welke concrete voordelen zijn verbonden aan het verkrijgen van de status of kwalificatie 'high-trust'.

Antwoord
Als een sector een bepaalde mate van 'volwassenheid' laat zien met een daarbij passend naleefniveau, dan kan een (vorm van) systeemtoezicht worden toegepast. Afhankelijk van de mate waarin een ondernemer een aantoonbaar werkend kwaliteitssysteem heeft dat zorgt voor naleving van wet- of regelgeving kan de toezichthouder dan bijvoorbeeld besluiten om minder inspecties ter plaatse uit te voeren. Dit leidt tot een lagere toezichtslast.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen het kabinet aan te geven op welke wijze wordt gewaarborgd dat bedrijven die aantoonbaar structureel aan de geldende normen voldoen, hiervoor ook daadwerkelijk worden beloond binnen de toezichtsystematiek.

Antwoord
Met risicogericht toezicht zet de NVWA haar toezichtcapaciteit in waar de risico's het grootst zijn. Dit kan betekenen dat in sectoren die beter presteren als het gaat om naleving de risico's ook kleiner zijn. Wanneer sectoren een hoge mate van naleving en de borging van risico's binnen een publiek belang laten zien, kan zich dit vertalen in minder toezichtlast en kunnen sancties en herinspecties worden voorkomen. Daarnaast vertegenwoordigt een compliant (veilige, gezonde en/of dierwaardige) productie ook een economische marktwaarde voor het bedrijf of de (internationale) reputatie van een sector.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen of kan worden toegelicht onder welke omstandigheden en op basis van welke criteria kan worden overgegaan tot het verlagen van de bandsnelheid als mogelijke maatregel bij geconstateerde overtredingen.

Antwoord
Wanneer een slachthuis het slachtproces niet op orde heeft en risico's worden geconstateerd door de aanwezige toezichthouder, worden door de NVWA direct passende maatregelen opgelegd om de situatie te herstellen. Het verlagen van de slachtsnelheid is één van de interventies die de NVWA kan inzetten.
Als blijkt dat een slachthuis het slachtproces structureel niet op orde heeft, kan de NVWA besluiten dat voor dat specifieke slachthuis een tijdelijke of permanente verlaging van de slachtsnelheid noodzakelijk is.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen of bevestigd kan worden dat, indien een bedrijf aantoonbaar structureel aan alle geldende normen voldoet, er weinig tot geen overtredingen worden geconstateerd en een hogere bandsnelheid op alle relevante punten kan worden geborgd, binnen de systematiek ook ruimte bestaat om de bandsnelheid te verhogen en daarmee de productiecapaciteit te vergroten. Zo ja, welke criteria en randvoorwaarden gelden hiervoor? Zo nee, waarom niet en op welke wijze komt het principe van 'high-trust' dan concreet tot uitdrukking in de bedrijfsvoering van aantoonbaar goed presterende bedrijven?

Antwoord
Op dit moment geldt de aanwijzing van de minister van LVVN aan de NVWA waardoor de NVWA verzoeken tot het verhogen van bandsnelheid niet in behandeling kan nemen. De enige uitzondering hierop was een pilot bij een pluimveeslachthuis die als doel had het toetsingskader voor het verhogen van bandsnelheid te testen. De NVWA heeft dit toetsingskader op basis van de opgedane ervaringen uitgewerkt. Het toetsingskader is erop gericht om te kunnen vaststellen of een slachthuis het volledige slachtproces structureel kan borgen, ook bij de verhoogde slachtsnelheid. Op deze wijze geeft het toetsingskader invulling aan het principe van high trust. Dit toetsingskader wordt op dit moment in de praktijk getoetst en verder gefinaliseerd, zodat het kan worden vastgesteld. Ik zal vervolgens bepalen hoe ik met de nu geldende aanwijzing om zal gaan.

Vraag
De leden van Groep Markuszower vragen of er bereidheid is om bij de verdere uitwerking van het toezicht expliciet een systeem te ontwikkelen waarbij aantoonbaar goede en structurele naleving kan leiden tot meer operationele ruimte, bijvoorbeeld in de vorm van een hogere bandsnelheid of een andere passende verruiming.

Antwoord
De NVWA onderzoekt momenteel welke sectoren geschikt zijn om een vorm van systeemtoezicht toe te passen. Waar dat kan, hangt mede af van de 'volwassenheid' van een sector en van de geldende wettelijke vereisten. Bij de verdere uitwerking van dit systeemtoezicht wordt per sector/domein gekeken op welke manier aantoonbaar goede en structurele naleving zich kan vertalen in minder toezichtlast. Zoals hierboven al beschreven is het verhogen van de bandsnelheid hier gezien de geldende aanwijzing van de minister van LVVN op dit moment geen voorbeeld van. Ik zal aan de hand van de ervaringen van de hierboven genoemde pilot bij pluimvee beoordelen of dit in de toekomst wel mogelijk is. Een voorbeeld van een domein waar dit al wel kan is het eerder genoemde toezicht op

exportkanalisatiesystemen (EKS). Een EKS is een kwaliteitssysteem waarmee bedrijven zelf de controle op exporteisen waarborgen.

Vraag
De leden van Groep Markuszower zijn benieuwd wanneer er meer duidelijkheid wordt gegeven over de concrete uitwerking van het 'high-trust'-principe, de bijbehorende criteria en de voordelen voor bedrijven die aantoonbaar en structureel aan de geldende normen voldoen.

Antwoord
Zoals in de brief Modern toezicht NVWA van 18 juni 2026 is aangegeven (Kamerstuk 33835, nr. 262) zullen de beschreven principes zoals het principe 'high trust, high penalty' als kapstok dienen voor de nadere uitwerking en concretisering per domein. In de domeininhoudelijke Kamerbrieven die deze Kabinetsperiode nog volgen, zal ik ingaan op de vertaling van deze principes en op de bijbehorende criteria. Zoals aangegeven is het vermogen tot zelfregulering van een bepaalde sector hierin een belangrijk criterium.

III Volledige agenda

Modern toezicht Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
Kamerstuk 33835-262 – Brief staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, S.P.A. Erkens – d.d. 18 juni 2026

Jaarverslag 2025 van de Inlichtingen- en Opsporingsdienst (IOD) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
Kamerstuk 33835-263 – Brief staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, S.P.A. Erkens – d.d. 18 juni 2026

Jaarbeeld 2025 van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
Kamerstuk 33835-264 – Brief staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, S.P.A. Erkens – d.d. 19 juni 2026